

הישיבה המאתיים-ושבעים וארבע של הכנסת התשיעית

יום שני, ו' כסלו תש"ם (26 נובמבר 1979)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:02

א. העלאת זכרו של דוד בן-גוריון ז"ל במלאת שש שנים לפטירתו

ומפלט, ידע בן-גוריון את סוד ההתאוששות וההתנערות הפלאית, ובכוח האמונה העמוקה והרצון הנחוש היה נחלץ ממבוך הקשיים ומעלה את העם לגתיתם חדשים של מאמץ וסיכוי.

הוא ראה בעין פקוחה את האויבים מסביב, מקרוב ומרחוק, וידע להנחית בשעת-כושר מכות עזות ומוחצות למען ירווח לישראל. ללא הכנה מקצועית החליט להיות מנהיג מלחמה לעם שלא אחז בחרב דורות רבים, כי על כן חש כי זו הדרך לחיות ולהתקיים. וכאשר ניתן היה להחזיר החרב לנדנה לזמן-מה הסתער על משימות-ענק של בניית עם, העלאת גולים, פריסת יעדים והצבת את-גרים לעם-סגולה, שילוב של שיאי כוח, רוח ומוסר.

הוא חי באינטנסיביות בלתי-רגילה את ההיסטוריה של עמו. כל צעד שלו בהווה היה דבוק וקשור עמוקות בעבר האומה ודחף והוביל לקראת העתיד.

בדורנו רב-הסכנות והמבוכים נלמד מבן-גוריון את חתירת התמיד לפסגות העתיד מתוך נאמנות-אמת לעק-רונות וללקחי העבר.

היו"ר י. שמיר: אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. חברי הכנסת, ביום השנה השישי להסתלקותו של דוד בן-גוריון אנו מעלים זכרו בכנסת. נקום לכבודו.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של דוד בן-גוריון ז"ל)

השנים החולפות אינן משכיחות ואינן מרחיקות מזכרוננו של העם את דמותו של ראש הממשלה ושר הבטחון הראשון של מדינת ישראל המחודשת. כל שנה העוברת על מדינת ישראל, כל שנה על התרחשויותיה, נפתוליה, לבטיה ומבחניה, מחזירה את זכרוננו וגעגועינו אל האיש הדגול אמיץ-הלב ועז-הרוח, הלוחם קשה-העורף אשר לא נתן אמונו בנדיבים זרים וידע לשאוב מקרקעית הרוח של עמו מעיינות עוז ועוצמה כדי לעמוד, ללחום ולגבור.

העם זוכר בגעגועים את היד התקיפה אשר אחזה בהגה וניווטה את ספינת המדינה במים הסוערים. במצבים של קדרות קיצונית מכל עבר, כאשר דומה היה כי כל הסכנות מחזין וכל החולשות מבית סוגרות מסביב ואין מוצא

ב. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

שובסקי, ז. ורטהיימר, ש. טולידאנו, ז. עטשי, מ. עמית וא. רובינשטיין; 3. חוק העונשין (תיקון סעיף 434), תש"ם—1979 — הצעתו של חבר-הכנסת מ. עמאר; 4. חוק הביטוח הלאומי (תיקון סעיף 18), תש"ם—1979 — הצעתו של חברת-הכנסת ח. גריסמן; 55 חוק שכר חברי הכנסת (תיקון) (איסור קבלת תשלומים), תש"ם—1979 — הצעתו של חבר-הכנסת א. שפייר.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: 1. חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 35), תש"ם—1979 — שהחזיר מועדת הכספים; 2. חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 4), תש"ם—1979 — שהחזיר מועדת הכספים; 3. חוק מילווה חסכון, תשל"ט—1979 (תיקון), תש"ם—1979, ש-החזיר מועדת הכספים.

כן הונחה החלטת ועדת הכנסת בדבר הסמכה לאשר תקנות.

היו"ר י. שמיר:

נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

מוזכר הכנסת נ. לורך:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: 1. חוק סמכויות שעת-חירום (מעצרים) (תיקון), תש"ם—1979; 2. חוק ל-תיקון פקודת מס הכנסה (מס' 37), תש"ם—1979; 3. חוק מס מעסיקים (תיקון מס' 2), תש"ם—1979; 4. חוק עידוד התעשייה (מסים) (תיקון מס' 7), תש"ם—1979.

לדיון מוקדם: 1. חוק שכר חברי הכנסת (תיקון) (איסור קבלת שכר בעד הרצאות), תש"ם—1979 — הצעתו של חבר-הכנסת ע. נוף; 2. חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון) (עבירות תעבורה), תש"ם—1979 — הצעתו של חבר-הכנסת ד. גולומב, מ. וירר.

ג. שאילתות ותשובות

ג. אם הד"ר ברק יצא לחופשה, מי ימלא את מקומו, היות שגם סגנו נמצא בחוץ-לארץ ואילו המנהל הכללי של חברת "חנ"ה" עומד בפני פרישה מתפקידו?

תשובת שר-האנרגיה והתשתית י. מדדעי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. במשך כה מורכב קשה לתכנן מראש חופשה, ולא ניתן לצפות מראש מועדים נוחים לחופשה, מה גם שחופשה כזו מתוכננת זמן רב מראש וכרוכה בהוצאות גיכרות. מכל-מקום לא נראה לי כמוצדק בנסיבות הקיימות לעכב את יציאתו של הד"ר ברק. ואכן בצאתו לחופשה לא נגרמו שום תקלות.

ב. למנכ"ל חברת הנפט הלאומית שלושה סמנכ"לים. הושארו הנחיות מפורטות לגבי הנושאים שבטיפול חברת הנפט הלאומית והעבודה חולקה בין הסמנכ"לים ומנהל הפרויקט (המטפל בשדה "עלמה").

ג. אמנם מנכ"ל חברת הנפט הלאומית עומד לפרוש מתפקידו, אך סוכם אתו מראש שפעילות זו תיעשה לאחר שובו של הד"ר ברק מחוץ-לארץ, ואמנם כך גם נעשה. מאז מונה לחברת הנפט הלאומית מנהל חדש.

4353. שיווק הגזא המזק בשדות

חברת-הכנסת ש ארבל-אלמזלניו שאלה את שר האנרגיה והתשתית ביום י"ג באב תשל"ט (6 באוגוסט 1979):

בעתונות פורסם שמפעל ים-המלח תור מההתחייבות לרכוש את הגזא המופק באתר שדות וכתוצאה מכך אין קונים לרוב הגזא המופק בשדות, שתפוקתו תיפסק לאחר שלוש שנים עם החזרת השטחים למצרים.

נוכח העובדה שבקידוח שדה הגזא ובהתקנת הצינורות להובלתו הושקעו עשרות רבות של מיליוני לירות, והפקת הגזא על-ידי ישראל תיפסק עם העברת הארות למצרים, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם הפירסום בעתון תואם את המציאות?

2. האם מובטח השיווק של כל כמות הגזא המופק באתר שדות?

3. אם לא — מה הן הסיבות לכך?

4. בכמה מסתכם ההפסד כתוצאה מאי-שיווק הגזא?

5. אילו אמצעים נקט משרד האנרגיה כדי להבטיח את מלאו השיווק של הגזא המופק מאתר שדות?

שר-האנרגיה והתשתית י. מדדעי:

1. בדרך-כלל לא.

2—3. קיימים לקוחות לכמות של כ-270,000 טונות, שווה-ערך נפט לשנה. אם יתברר לאחר חודשים מספר של הפקה שניתן להפיק יותר תיבחן הכדאיות הכלכלית של מכירת היתרה למפעלי ים-המלח, שיוסבו לגזא.

4. ערך הגזא למכירה, כ-450 מיליון לירות לשנה, מותנה בכמות שתופק. אני מעדיף שלא להרחיב את הדיבור, אבל לא ייגרמו כל הפסדים מאי-הפקתו.

הד"ר י. שמיר:

אנו עוברים לסעיף: שאילתות ותשובות.

4327. ההבטחות של הנשיא סאדאת בעניין אספקת הנפט לישראל

חברת-הכנסת ד. רחוליו שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום י"ג באב תשל"ט (6 באוגוסט 1979):

מן העתונות אני למד ששר האנרגיה טען בוועדה של הכנסת כי ההבטחות שניתנו לראש הממשלה על-ידי הנשיא סאדאת בנושא אספקת הנפט לישראל אינן ברורות וניתנו רק בעל-פה ולא בכתב. לאור המידע היה רצוני לשאול:

1. מה הובטח על-ידי הנשיא סאדאת בנושא אספקת הנפט?

2. על איזה מחיר דובר?

3. האם הבטחה זו ניתנה בכתב?

4. האם היא מגוססת בצורה חזונית?

5. מה בדעת השר לעשות כדי להבטיח שהבטחה זאת תהיה ברורה ומדויקת ולא בלתי ברורה?

6. אם ההבטחות שניתנו קודם לכן היו ברורות, משום מה טען שר האנרגיה והתשתית כי לא ברור מה סוכם עם ראש ממשלת מצרים בתחום אספקת הנפט?

שר-האנרגיה והתשתית י. מדדעי:

1—2. הובטח כי האספקה לישראל תהיה מהנפט המופק באזור המוחזר במפרץ-סואץ, תיעשה באופן רצוף ותשולם לפי המחיר הבין-לאומי. בעניין זה נעשה הסדר מיוחד לשנת 1980.

3. ההבטחה ניתנה במסמך.

4. לא.

5—6. אנו סיכמנו במשא-ומתן עם המצרים את המחיר וסדרי האספקה.

4351. יציאה לחופשה של מנכ"ל חברת הנפט הלאומית

חברת-הכנסת ש. פלאט-ישרון שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום י"ג באב תשל"ט (6 באוגוסט 1979):

גודע לי כי המנהל הכללי של חברת הנפט הלאומית הד"ר אליעזר ברק עומד לצאת לחופשה בת חודש ימים. זאת בזמן שנסתיימה העבודה של הנחת צינור הגזא משדות לערד ואין אפשרות להפעילו, בשעה שהמשא-ומתן עם מצרים בנושא הנפט מצוי במצב של קפאון, וכשעה שעומדות ליפול החלטות וחשובות בתחום האנרגיה.

רצוני לשאול את כבוד השר:

א. האם אכן יפה שעה זו לצאתו לחופשה של הד"ר אליעזר ברק?

ב. האם בדעת השר לבקש מאת ד"ר ברק לבטל את חופשתו?

ב-40%. ביצוע ההעלאה נעשה בפעם הזאת באופן מרושל, עובדה שהקלה העלמת סכומי הפרשים ניכרים.

אבקש להשיב לי:

1. מה היא כמות הבנוין שהוצהרה כמלאי לשעת שינוי המחיר?

2. מה היא כמות הסולר שהוצהרה כמלאי לשעת שינוי המחיר?

3. מה היא כמות הגזא לשימוש ביתי כנ"ל?

4. מה היא כמות המלאי שנקבעה לכל אחד מן הסוגים לעת ההעלאה באביב 1979?

5. מה פשר ההפרש בין כמויות המלאי בשני מועדי ההעלאה של המחירים?

שר-האנרגיה והתשתית י. מרעי:

1. כמויות מלאי הבנוין שהוצהרו בשני המועדים האחרונים של שינויי מחירי הדלק הן כדלקמן — ואני נותן שני מספרים להשוואה בין פברואר 1979 ויולי 1979. בנוין 83 אוקטאן: בפברואר 1979 — 1.5 מיליון ליטר; ביולי 1979 — 1.1 מיליון ליטר. בנוין 94 אוקטאן: בפברואר 1979 — 1.8 מיליון ליטר; ביולי 1979 — 1.6 מיליון ליטר.

2. כמויות מלאי סולר שהוצהרו בשני המועדים האחרונים של שינויי מחירי הדלק הן כדלקמן: סולר — בפברואר 1979 — 2.5 מיליון ליטר; ביולי 1979 — 1.8 מיליון ליטר.

3. המלאי המוצהר על-ידי חברות הגזא היה כדלקמן: ב-26 בפברואר 1979 — 1,113 טונות; ב-19 ביולי 1979 — 1,206 טונות.

4. לא נקבעת כמות מלאי מראש.

5. כפי שמתברר מן הנתונים שקראתי אין הבדלים משמעותיים בכמויות המלאי של הבנוין שהוצהרו בשתי התקופות, ולפיכך אין סיבה להניח שהיו העלמות הפעם.

4486. נפילת מתח החשמל בשבת סני שבשרה

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979):

תושבי שכונת סני בשדרות מתלוננים כי קיים שם מתח חשמל נמוך ומנועי החשמל של הציוד הביתי נשרפים לעתים קרובות, ונגרמו להם נזקים רבים.

אודה לשר אם יואיל להשיב:

1. האומנם טענתם של תושבי שכונת סני מוצה דקת?

2. מה עושה חברת חשמל כדי להבטיח אספקה של זרם החשמל לדיירים?

תשובת שר-האנרגיה והתשתית י. מרעי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. למיטב ידיעתנו מוצדקת הטענה בתלונה: בשכונת סני אמנם היו נפילות מתח, אך לא ידוע לחברת החשמל ולנו על שריפת מנועים מבשרי חשמל ביתיים כתוצאה מכך.

5. מפעלי כימיקלים-לישראל הם הצרכן העיקרי של גזא בתכנית מוצאת של הסבה שאינה כוללת את מפעלי ים-המלח. ייתכן שעם ההסדרים במפעלי כימיקלים-לישראל האחרים, ואני מתכוון בעיקר לאורון, נסיים את המלאכה לפני המועד שבו מפעלי ים-המלח היו צריכים להיות מוסבים, כך שיכול להיות שמעז יצא מתוך, כי התברר ששם המיתקנים להסבה הם קלים יותר.

4406. התפטרותו של מר יואב הרפז מתפקידו

חבר-הכנסת א. רון שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

נודע לי כי מר יואב הרפז התפטר מתפקידו כמנהל היחידה לשימור והסכון באנרגיה, הפועלת במשרד האנרגיה והתשתית.

אודה לך אם תשיב על השאלות הבאות:

1. האם באה התפטרות זו על רקע חילוקי-דעות עם השר בנושא החסכון באנרגיה?

2. אילו הצעות לחסכון הציע מר יואב הרפז?

3. מדוע לא נתקבלו הצעותיו?

4. האם הצעות השר לחסכון באנרגיה תואמו עם היחידה לשימור אנרגיה שבמשרדו?

5. האם עירער מר יואב הרפז על הצעות השר?

6. כמה אנשים מונה היחידה לשימור אנרגיה?

7. האם אין השר סבור כי בהתפטרותו של אדם מנוסה בתחום החסכון יש משום פגיעה בהיערכות שיטתית של המשק בנושא חשוב זה?

שר-האנרגיה והתשתית י. מרעי:

1. התפטרותו באה לאחר שהשר נוף בו על ביצוע לקוי של תפקידיו.

2. המינהל לשימור אנרגיה הכין תכנית לשימור המקיפה את כל מגזרי המשק ותחומי צריכת האנרגיה בארץ. נכללים בתכנית הזאת כ-200 אמצעים ופעולות במישורים שונים — פעולה וולונטארית, תמריצים, סיוע טכני, אמצעי הרתעה, אמצעי חיוב, הסברה וחינוך. על יסוד תכנית זו הוכנה גם רשימה של אמצעי שימור וחינוך בדרך של חקיקה, וגם עניין המרכיבים האלה נמצא עכשיו בהליך חקיקה.

3. לא כל ההצעות נמצאו מתאימות.

4. התשובה חיובית.

5. התשובה שלילית.

6. המינהל לשימור אנרגיה מונה 8 עובדים בתקן ובהסכמים מיוחדים. כמו-כן מועסקים יועצים מומחים במסגרת הסכמי ייעוץ — מאז ה-1 באפריל 1979 כ-700 ימי ייעוץ.

7. התשובה שלילית.

4407. בדיקת מלאי הדלק ב-18 ביולי 1979

חבר-הכנסת ז. כ"ץ שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

בשחר יום 18 ביולי 1979 הועלו מחירי הדלק לסוגיו

מעלה-אדומים בימינו אלה עלול לגרום לכך שירדן לא תצטרף למשא-ומתן על הסכם השלום, שהפלשתינאים לא יצטרפו למשא-ומתן, בעוד עצם פיתוח מעלה אדום ממשש גורם מטריד ומפריע לביצוע הסכמי השלום, שכבודו השתתף באירגונם ובחתימתם יחד עם מצרים? והעיקר — מדוע לא יקפידו את פרויקט מעלה-אדומים עד גמר הסדרי השלום?

רב שילנסקי (הליכוד):

כי צריך לבנות את ארץ-ישראל.

שדענה ארבל-אלמזוליני (המערך):
מה אתה אומר.

רב שילנסקי (הליכוד):

כך למדתי בבית-הספר.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

בתקופת המאנדאט הבריטי, כאשר האתגר הציוני העיקרי היה לבנות את ארץ-ישראל, היית נגד. היום אתה פתאום בעד פיתוח.

היו"ר י. שמיר:

אבקש שקט. השר צריך להשיב ולא שום איש אחר.

שר-האנרגיה והתשתית י. מדעי:

ברשותי, היישוב-ראש, אענה לחבר הכנסת השואל. אני מבין ששאלתך כוללת את מכלול הבעיות של האזור על-פי הגורמים שעירבת בשאלתך, אבל הרשה לי שלא להשיב על השאלה הכוללת ולהתמקד בנושא החשמל. על-פי הזכויות הקיים בידיה מספקת כיום חברת החשמל המזרח-ירושלמית חשמל באזור ההוא. זכיון זה ניתן לבי-טול והוא בר-פיקעה במועדים שונים. המועד הראשון והקרוב שבו הוא ברי-טול הוא בעוד כשנה, ואנחנו שוקלים את האפשרויות שאם לא נוכל להנהיג הסדרים שיבטיחו אספקה תקינה — ויש לנו קשיים רבים באספקה, לאו-דווקא כולם באשמת חברת החשמל המזרחית — ולא נוכל להבטיח אספקה תקינה נשקול אפשרות של הפעלת סמכותנו במסגרת החוקית של הזכויות. לכן כל מה שאנחנו עושים עכשיו במערכת ומסביב לה בא, בעצם, להקל על החברה הזאת שאמצעיה מוגבלים, כוח-האדם שלה מוגבל, אבל אולי עיקר העיקרים — היא איננה מייצרת ולא תהיה מסוגלת לייצר בשנים הקרובות את החשמל שהיא משוקת. נכון שהפעלנו סמכויות של הממ"ד של הצבאי, אבל הגענו למסקנה, כמשרד אורחי המופקד על הנושא, שזה טובת המעוניינים, לרבות חברת החשמל מל המזרח-ירושלמית. כך שאני מציע שלא לערב סוגיה זו בסוגיה הכוללת.

4517. זיופי טיב הדלק

חבר-הכנסת י. תמיר שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום ל' בתשרי תש"ס (21 באוקטובר 1979):

התייקרות הדלק מהווה פיתוי מוגבר למהילתו, בצורת שונות, ומכירתו של הדלק הפגום לצרכנים.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. כמה מקרי זיוף של טיב הדלק נתגלו לאחרונה?

2. מה היו העונשים שהוטלו על הזויפנים?

2. בימים אלה יוחל בביצוע עבודות לתגבור הרשת בשכונת סיני בשדרות. העבודות תושלמה תוך שבועות אחדים ואז תיעלם התופעה של נפילת מתח.

4487. הקמת קו חשמל במתח גבוה מירושלים למעלה-אדומים ומצפה-שלם

חבר-הכנסת מ. פעיל שאל את שר האנרגיה והתשתית ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979):

אבקש להשיב על השאלות הבאות הנוגעות להקמת קו מתח גבוה חשמלי חדש מירושלים אל מעלה-אדומים ואל מצפה-שלם:

1. האם נכון שמשרד התעשייה, המסחר והתיירות הודיע למשרדך כי לקראת סוף 1979 או ראשית 1980 תידרש להפעלת אזור התעשייה של מישור-אדומים תוספת אספקת חשמל בשיעור של 5 מגאוואט, בנוסף על האספקה הכוללת של 4 מגאוואט המתוכננת על-ידי חברת החשמל למחוז ירושלים?

2. האם נכון שמשרדך שילם לחברת החשמל ליש-ראל ב-1978 סכום של 420,000 לירות כדי לתכנן קו מתח גבוה מירושלים למישור-אדומים?

3. האם נכון שמשרדך מתכנן גם קו מתח גבוה ממישור-אדומים למצפה-שלם? מה מחיר מלאכת תכנון זו?

4. האם נכון שביצוע קו המתח הגבוה בין ירושלים למישור-אדומים יעלה בהשקעה ראשונית, בלי רשתות החלוקה, סכום של 29.5 מיליון לירות במחירי 1978?

5. האם נכון שביצוע כל קו המתח הגבוה מירושלים דרך מישור-אדומים ועד מצפה-שלם אמור לעלות 42.5 מיליון לירות במחירי 1978?

6. בעקבות חתימת הסכם השלום בין ישראל ומצרים והקשר בין הסכם זה לשינוי המעמד המדיני של הגדה-המערבית מדוע לא שוקל משרדך את גניות הפרויקט של הקמת קו המתח הגבוה למישור-אדומים?

שר-האנרגיה והתשתית י. מדעי:

1. התשובה חיובית.

2. התשובה חיובית.

3. התשובה שלילית.

4. התשובה חיובית.

5. ראה תשובה על השאלה 4.

6. הרחבתה של אספקת החשמל ושיפור אמינותה ויעילותה הם צורך חיוני ורחוק באזור האמור. הסכם השלום בין ישראל למצרים אינו קובע שינוי במעמד המדיני של האזור.

היו"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת פעיל.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

בעקבות תשובותי של כבוד השר מתברר שפרויקט החשמל למעלה-אדומים אכן עומד להתבצע. השאלה שלי היא זו: מאחר שכבודו הוא גם שר בממשלת ישראל, באינו מידה חושב כבוד השר שפיתוח מואץ של אזור

3. ברחוב אנילביץ פועלים 4 טלפונים ציבוריים. לפי בקשת ועד השכונה, שנפגש עם נציג המשרד, יותקן טלפון ציבורי נוסף ברחוב ביאליק — בין הרחובות רמו והציונות.

4. החול לאחרונה בהרחבת מירכות חולון ב-10,000 מספרים נוספים. הרחבה זו מתוכננת להסתיים בשנת 1981. לקראת סיום ההרחבה יש בכוונתנו לפתח את הרשת המקומית ולאשר התקנות למבקשים נוספים רבים.

4293. הפעלת מירכות הטלפונים שנועדו לשרת את דרום תל-אביב

חבר-הכנסת א. שפייר שאל את שר התקשורת ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979):

אף שבנייתה הושלמה לפני כשנתיים, עד היום טרם הופעלה מירכות הטלפונים האמורה לשרת את שכונות דרום תל-אביב.

אבקש מן השר להשיב לי:

1. כמה כסף הושקע בבניית המירכות?
2. תוך כמה זמן יהיה אפשר להפעילה?
3. תוך כמה זמן לאחר בניית הרשת יותקנו הטלפונים בבתי המגורים?
4. כיצד בדעת משרדך לפתור בעיית כוח-אדם מתאים להפעלת הציוד?
5. מי הגורם הנושא באחריות להוצאות שנגרמו עקב התקלות הרבות והעיכובים בהפעלת המירכות בזמן?

תשובת שר-התקשורת י. מודעי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בבניית המירכות והתקנת הציוד בה הושקעו עד כה 51 מיליון לירות.
2. המירכות תופעל במאוס 1980.
3. על-פי תכנית ההתקנות המואצות יהיו עד סוף מאוס 1980 1,000 מגורים חדשים. בשנים 1980—1981 יצורפו לפחות 2,000 מגורים נוספים.
4. בעיית כוח-האדם להפעלת המירכות נפתרה.
5. היצרן אחראי לרוב התקלות ולאחריות בהפעלת המירכות.

4378. מיכון השירות "14"

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר התקשורת ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

ב-14 בנובמבר 1977 פניתי לשר התקשורת הקודם בקשר לציוד ממוכן שהיה במחסנים של הדואר בירושלים והמיועד לייעל את השירות של מספר 14 בירושלים.

שר התקשורת הקודם, שהיה חדש בתפקידו, שמע על כך לראשונה ממני ונתן מייד הוראה להפעיל את הציוד הזה, המאפשר לקבל את התמונה על-ידי לחיצה על מקש במקום לדפדף בספרים. בתשובתו אמר לי אז שיפעיל את הציוד גם אם העובדים המתנגדים לו, ושכג' ללם היה המיכון במחסנים ללא שימוש, יקטן סאנקציות

3. האם משרד האנרגיה והתשתית תיגבר את הפיקוח על טיב הדלק? אם כן — במה זה מתבטא?

תשובת שר-האנרגיה והתשתית י. מודעי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לאחרונה נתגלו 4 מקרי זיוף של טיב הדלק. התיקים המתוייחסים למקרים אלה הועברו לפרקליטות המדינה לשם הגשת תביעות משפטיות.

2. המשפטים עדיין לא התיקמו.

3. הפיקוח תוגבר בשנים האחרונות וכתוצאה מכך ירד מספר הזיופים באופן משמעותי ביותר. בשנתיים האחרונות, 1978 ו-1979, מספר הזיופים היה 50% ממספר הזיופים בשנת 1977.

4292. אי-היענות לבקשות להתקנת טלפונים באזור חולון

חבר-הכנסת א. שריר שאל את שר התקשורת ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979):

תושבים רבים מאזורים שונים בחולון קבלו בפני על חומרת המצב באשר לחוסר היענות לבקשות להתקנת טלפונים וחוסר התחשבות באנשים הממתינים 6—11 שנה, וביניהם מקרים של חולי לב ומחלות אחרות, אשר להם לפחות יש לתת עדיפות.

כמו כן הטלפונים הציבוריים רוב הזמן אינם תקינים ומופעלים על-ידי חצאי-לירות בלבד.

אי לכך אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. המוכן כבוד השר להורות על בדיקה מחדשת של בקשות מאזור חולון של אנשים הממתינים שנים כה רבות (6—11 שנה), ובמיוחד של חולים, במגמה להעדיף פס?
2. אם הדבר לא ניתן, המוכן כבוד השר להורות להתקין טלפונים ציבוריים בבתיים של הנ"ל או בקרבת ביתם?
3. האם ניתן להחליף חלק מהטלפונים הציבוריים באזור (לדוגמה באזור רחוב אנילביץ) המופעלים על-ידי חצאי-לירות?
4. מה הן תכניות משרדו להקטנת תקופת ההמתנה של אזרחים הנוקדים למכשיר הטלפון?

תשובת שר-התקשורת י. מודעי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בתחומי המירכות המשרתות את חולון קיימות כ-9,000 בקשות להתקנת 1,500 בקשות להעתקה. כמות זו כוללת כ-1,500 הממתינים יותר מ-6 שנים לאחרונה בערכה סקירת רשת פנויה לבקשות שהוגשו עד סוף מאוס 1973, ואנו מאשרים כעת בקשות אלה לפי האפשרויות הטכניות.

2. בתחומי המירכות המשרתות את חולון פועלים 178 טלפונים ציבוריים. מתוכננים להתקנה עוד 44 טלפונים ציבוריים. כמות כוללת זו תעמיד את העיר חולון ברמה שהיא מעל הסטנדרט הקיים במרבית הערים בסביבה.

מר נאדל קיבל הסבר מפורט בעל-פה ובכתב על כל השאלות שעורר בכתבתו, לרבות בעיה של טלפון שלישי שפעל בדירה בעבר בשירותו של דייר אחר ונותק זה מכבר, וזה היה פשר החשבון השלישי.

מר נאדל אישר כי התשובות ברורות לו ואין צורך מערער על דרך פעולתו של המשרד במקרה זה.

4. אין צורך לעשות מאומה, כמוכן, הכול פתור.

4469. שמירה על הזכויות המוקנות לעיוורים בתחום שירותי התקשורת

הכריזת הכנסת ת. טובי שאל את שר התקשורת ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979):

הנני שואל את כבוד השר:

1. האם הכוונה לבטל את הפטור על משלוחי דואר ואת ההגנות בתשלומים בעד טלפון לעיוורים עומדת בעינה? אם כן — מה הסיבות לכך?

2. מה הם הפתרונות שכבוד השר מציע כדי שלא לפגוע בזכויות המוקנות לעיוורים כיום?

3. האם מוכן כבוד השר, כל עוד לא נמצא פתרון אחר המבטיח את זכויות העיוורים, לפעול כדי שלא יבוטלו הפטור על משלוחי הדואר וההגנות בחשבונות הטלפון?

תשובת שר התקשורת י. מרדעי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא היתה כוונה כזו.

2. להטיל את האחריות האדמיניסטרטיבית וה- כספית על משרד הרווחה.

3. בו.

4470. אי-התקנת טלפון ברחוב השילוח 14 בתל-אביב

חברת הכנסת ש. אריכלי-אלמזליני שאלה את שר התקשורת ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979):

נודע לי שדיירי של הבית הנ"ל קריית-שלום, תל-אביב, מגותקים ממכשיר טלפון. בדירותיהם מתעכבת התקנת המכשירים והעברתם ממקום מגוריהם הקודם, ואף הטלפון הציבורי מרוחק מהשכונה ולעתים קרובות אינו תקין.

לאחרונה נחנקה למוות אשה מבוגרת מדיירות הבית. כאשר ניסו להצילה היתה עדיין בחיים, אך עד אשר הגיעו השכנים לכביש הראשי על מנת להועיק אמבולנס, נפחה האשה את נשמתה.

רצוני להוסיף שדיירי הבניין פנו כבר בעבר לכבוד השר. במכתב מתאריך 15 ביוני 1979 הובטח להם: "ל-בקשת השר תיערך בדיקה יסודית אם ניתן להיענות לבקשתכם. עם סיומה של הבדיקה נודיעכם בהתאם." עד היום לא זכו דיירי הבית בתשובה כלשהי מכבוד השר.

נוכח חומרת המצב מבחינה רפואית ובטחונית כ-אחד, ולנוכח העובדה שאסון אחד כבר יכול היה להימנע

ויגרמו לכך שתקופה מסוימת שירות המודיעין 14 לא יפעל כלל. ואכן היתה שביתה קצרה, ושירות המודיעין 14 הופעל בירושלים לשמחתם של הנזקקים לשירות הזה. הפונה כיום לשירות 14 בירושלים ובתל-אביב חש את ההבדל הגדול.

שאלתי לכבוד השר:

מה עשה ומה יעשה כדי להפעיל ציוד דומה בכל ה-ארץ?

שר התקשורת י. מרדעי:

חבר הכנסת שילנסקי, קודם-כול אני מודה לך. לא ידעתי שבשעתה זו היתה יומה שלך. אתה כותב בשאלתה שהפנית תשומת-לב להמצאות הציוד ולכן אני מודה לך, כי אנחנו ממשיכים להיעזר בעצה הטובה שניתנה אז.

הציוד למערכות ממוחשבות לשירות "14" בכל הארץ הוזמן, ולפי התיכנון הקיים יופעל, בנוסף על ירושלים, בשנת התקציב הנוכחית בחיפה ובבאר-שבע, ובשנת התק-ציב הבאה גם בתל-אביב.

רב שילנסקי (הליכוד):
תודה רבה.

4379. תלונה על אי-דיוקים בחשבונות טלפון

חבר הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר התקשורת ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 18 ביולי 1979 מת-פרסמת כתבה מאת העיתונאי ברוך נאדל, ובה מפרט הוא את אי-הסדרים ואי-התאמות בחשבונות של מדור ה-טלפונים. באשר לתקופה האחרונה כותב הוא כי בביתו קו טלפון אחד, אך משרד התקשורת שולח חשבונות על שלושה קווי טלפון — האחד של בעלת הדירה (שלא גרה בה מעולם), והשני של הדיירים הקודמים, שדרשו לפני כשנה לנתק את הקו שלהם ולפני כשלושת רבעי שנה קיבלו אישור על ניתוקו.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. האם בדק את המקרה?

2. האם משרד התקשורת ענה לעיתונאי הנ"ל על שש שאלותיו שבסיסה של הכתבה?

3. מה התשובות על שש השאלות הנ"ל?

4. מה יעשה כבוד השר לתיקון המצב?

שר התקשורת י. מרדעי:

1. התשובה חיובית.

2. התשובה חיובית.

3. בדירה הנדונה פועלים כיום שני קווי טלפון. האחד שייך לבעלת הדירה. הקו מנותק לפי בקשתה והיא משלמת דמי שימוש בעדו כדי לאפשר לה לחברו מחדש ולהשתמש בו אם תחזור לדירתה. זה פשר החשבון הרא-שון.

הטלפון השני שייך למר נאדל עצמו, שביקש להע-תיקו לדירה זו ממקום מגוריו הקודם וזה פשר החשבון השני.

שום חשש לפגיעה בשירות, ואני מקווה, לפי לוח הזמנים שלהם, שתוך שנתיים יהיה מבנה חדש.

4472. הצורך בסניף דואר נוסף בשכונת קריית-יובל בירושלים

חבר-הכנסת מ. ל. מרון שאל את שר התקשורת ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979):

בשכונת קריית-יובל בירושלים מתגוררים יותר מ-40,000 תושבים. אולם בשכונה זו פועל רק סניף דואר אחד קטן, השוכן בקצה הדרום-מזרחי של השכונה.

הגיעו אלי תלונות מטעם מנהלת שכונת קריית-יובל על כי סניף הדואר היחיד בשכונה זו, שהיא הגדולה בשכונות ירושלים, אינו יכול עוד לספק את צרכי אוכלוסיית השכונה המתרחבת. כמו-כן נמצא סניף באזור הדרום-מזרחי של שכונת קריית-יובל ואין קשר אוטובוסים ישיר אליו.

לנוכח מצב זה רצוני לשאול את כבוד השר:

א. האם ידוע לך הצורך בהקמת סניף דואר נוסף לרווחתם ונוחותם של תושבי קריית-יובל?

ב. האם יש בכוונתך לפעול להפעלת סניף דואר נוסף בחלק המערבי של שכונת קריית-יובל?

תשובת שר-התקשורת י. מודעי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א—ב. התשובה היא שלילית.

סניף הדואר קריית-יובל שוכן בדיוור מרוח, 150 מ"ר, במרכז המסחרי של השכונה.

הסניף מספק את צרכי השכונה הן מבחינת איכות העבודה בו והן מבחינת הדיוור.

4531. התקנת טלפונים בשכונת "לבאות" בקרא

חבר-הכנסת ש. הלל שאל את שר התקשורת ביום ד' בחשי ון תש"ם (25 באוקטובר 1979):

שכונת "לבאות" אשר בערך הוקמה ב-1975, ומני אז לא הותקנה בה מכשירי טלפון, להוציא מכשיר אחד שהותקן בשביל הרופא הגר שם.

דיירי השכונה מנסים זה זמן רב לטפל בבעיה זו ופנו פעמים רבות אל משרד התקשורת, אך שם נתקלו לדבריהם במחסומי אדישות וחוסר שיתוף פעולה.

הטלפונים הציבוריים בעיר הם מועטים ובחלקם אינם פועלים וכך מנותקת שכונה שלמה בעיר הנמצאת במרחק של 45 ק"מ מבאר-שבע, דבר הגורם לתושבים תחושת מועקה ומצוקה גדולה מאוד.

אודה לכבוד השר אם יואיל להשיב על השאלות הנ"ל:

1. מה היא סיבת העיכוב בהתקנת מכשירי טלפון לשכונה?

2. מתי לדעת השר יתקנו ראשוני המכשירים בשכונה כדי להקל במידת-מה את מצוקת התושבים?

3. מדוע אין משרד התקשורת מטפל בטלפונים הציבוריים של השכונה, אשר הם אמצעי התקשורת היחיד

אילו נמצא מכשיר טלפון בבית, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם נכון המידע שברשותי?

2. האם נקט משרדך צעדים כלשהם לטיפול בבעיה, מתאריך 15 ביוני 1979? אם כן — מה הם?

3. אם לא — האם מוכן כבוד השר לפרט מדוע לא פעל משרדו על-מנת לקיים את הבדיקה היסודית כפי שציין במכתבו?

4. האם מוכן השר לזרז את הטיפול בהתקנת מכשירי טלפון באזור זה ובכך לנסות למנוע אסונות גורמים בעתיד?

שר-התקשורת י. מודעי:

1. הצטערתי מאוד לקרוא על עניין המוות. לא היה ידוע לי על כך, ואני מצטער כפל כפליים אם העדר טלפון היה אחד הגורמים שעור, חלילה, לאסון זה.

2—3. הבעיה נבדקה. נשלחה תשובה מפורטת לנציגי הוועד המהיחידה לתלונות הציבור במשרדי. תאריך ה"תשובה" 27 ביוני 1979.

4. שאלה זו היא העיקרית: אני מצטער על שאני צריך להשיב תשובות כאלה בקשר לטלפונים, אבל אין לנו אפשרות להתקין טלפונים באזור הזה בעתיד הקרוב מפני שלא הוכנה כל תשתית במועד שהיתה צריכה להיות מוכנה, ואנו ניגשים עכשיו, בעצם, לתיכנון לקראת השנה הבאה שבה נתחיל להכין את התשתית. פירוש הדבר שאם נעבוד בקצב שאנו מקווים לעבוד בו נוכל לספק שם טלפונים לכל המוקדם בעוד שנתיים-שלוש שנים. זה המוקדם ביותר. אין שם שום דבר. אין בכלל למה להתחבר.

4471. העברת מוסדות הדואר במגדל למבנה חדש

חבר-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר התקשורת ביום כ"ט באב תשל"ט (22 באוגוסט 1979):

מירכות הטלפון של מגדל נמצאת במשרד הישן ה"מיועד לחיסול. משרד הדואר שם נמצא במבנה ישן של ועד הקהילה, שגם הוא מיועד להריסה. ביוזמת המועצה המקומית מוקם עתה מבנה מרכזי שירכז את כל מוסדות הציבור במקום, ויש אפשרות לכלול בתכנית את שלוחות הדואר, הצעה שהועברה למשרד כבודו אך טרם נענתה.

שאלותי לכבוד השר:

האם יהיה מיזם לפעול כדי שמוסדות הדואר במגדל יעזבו את המבנים המיועדים להריסה וישתלבו במבנה החדש?

שר-התקשורת י. מודעי:

משרד התקשורת בא בדברים עם המועצה והודיע כי הוא מעוניין ברכישת מבנה מתאים.

המועצה הציעה למשרד התקשורת דיור בפרויקט מרכז אורחי המתוכנן, ומשרד התקשורת בודק התאמתו של הדיור המוצע. אני מניח שנרכוש זאת.

עם זאת הובטח על-ידי המועצה כי מבנה המועצה הישן לא ייהרס לפני שהמרכז האורחי יושלם, כך שאין

1. מדוע בוצע ניתוח שלאחר המוות בניגוד לרצון המשפחה?

2. האם הניתוח בוצע בהתאם לדרישות החוק?
3. מי אחראי/ם לכך ואילו צעדים יינקטו נגדם?
4. מה בדעתך לעשות כדי למנוע מקרים דומים ב-עתיד?

שר-הבריאות א. שופמק:

בשאלתה ציינת את ראשי התיבות בלבד של שם המנוחה, ללא ציון תאריך הניתוח.

למרות מאמציו החוזרים אי-אפשר היה למצוא את שם המנוחה, לאחר שנמסרו ראשי התיבות בלבד ולא נמסר התאריך המדויק.

3658. ניתוחי מתים בניגוד לרצון המשפחה

חבר-הכנסת ש. י. גרוס שאל את שר הבריאות ביום כ"ד באייר תשל"ט (21 במאי 1979):

נמסר לי כי המנוחה ק. פ. נפטרה בבית-החולים "רוטשילד" בחיפה בכ"ה בניסן תשל"ט והיא בת תשעים שנה. התנה של המנוחה פנה לרופאים וביקש שלא לנתח לאחר המוות מכיוון שהמשפחה מתנגדת לכך נמרצות. למרות זאת בוצע בה ניתוח שלאחר המוות.

אודה לך אם תשיב לי:

1. מדוע בוצע ניתוח שלאחר המוות בניגוד לרצון המשפחה?

2. האם הניתוח בוצע בהתאם לדרישות החוק?
3. מי אחראי/ם לכך ואילו צעדים יינקטו נגדו/ם?
4. מה בדעתך לעשות כדי למנוע מקרים דומים בעתיד?

תשובת שר-הבריאות א. שופמק:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

על-פי ראשי התיבות שצינת בשאלתה נמצא שם המנוחה.

שאלה 1: להנהלת בית-החולים לא היה ידוע על התנגדות המשפחה לניתוח.

שאלה 2: הניתוח בוצע לפי דרישות החוק.
שאלות 3-4: קיימות הנחיות להתחשב ברצון ה-משפחה.

3796. מניעת מחלת הארמת מנשים חרות

חבר-הכנסת י. רום שאל את שר הבריאות ביום ט' בסיון תשל"ט (4 ביוני 1979):

נמסר שבעקבות מגפת האדמת, הנמצאת בעיצומה, נפגעו נשים רבות בחודשי ההריון הראשונים ונאלצו לבצע הפלות רבות בבית-החולים.

לנוכח הנזק הבריאותי והלאומי עקב מצב זה ברצוני להביא לחשומת-לבך את החרדה הרבה בציבור בעניין ואת הצורך הדחוף להיערכות למתן חיסון מלא לגשים צעירות כדי למנוע אסונות של לידות ולדות בעלי-מום

העומד לרשותם, והאם יחוקן הדבר בעתיד הנראה לעין?

שר-התקשורת י. מזרעי:

1-2. פיתוח רשת הטלפונים בשכונה "לבאות" ב-ערד נמצא בעיצומו, ובחלקו כבר הושלם.

מאז ששאלת את השאלתה בדקתי את הדבר ויש כבר התחלות. מועד סיום העבודה — ינואר 1980, כלומר פחות משלושה חודשים. עם סיומה יותקנו 80 טלפונים חדשים — זה כל הביקוש — ויבוצעו 13 העתקות חי-צוניות. זה כל מה שעומד על הפרק.

3. סמוך לרובע לבאות א' מותקן טלפון ציבורי גובה בבית-הספר התיכון. אנו נתקין בחודשים הקרובים טלפון ציבורי נוסף ברחוב חן, שישרת את רובע לבאות א' לגבי רובע לבאות ב' יתוכנן הפיתוח רק בשנת התקציב הבאה. אין לנו שם רשת מוכנה.

3320. ההוצאות הכרוכות בשינוי הסמל של קופת-החולים

חברת-הכנסת ש. שטרן-קטן שאלה את שר הבריאות ביום ו' באדר תשל"ט (5 במארס 1979):

נועד לי שקופת-החולים של ההסתדרות החליטה ל-שנות את סמלה, ובעקבות זאת לעצב מחדש את נייר המכתבים אשר בשימוש המוסד. ההדפסות אף ייעשו בשני צבעים.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם מידע זה נכון?
2. מדוע היה צורך בשינוי סמלה של קופת-החולים?
3. כמה יעלו שינוי הסמל ועיצובו של נייר המכתבים מחדש?
4. מה היא ההוצאה הכספית הקשורה בהדפסת הסמל על הנייר בשני צבעים?
5. האם השר מתכוון לגקוט צעדים כדי למנוע ביזבזו זה?

שר-הבריאות א. שופמק:

1. המידע נכון.

2-3. הדבר נעשה במסגרת הנהגת אחידות השילוט במוסדות קופת-החולים, ועל-כן, לדברי קופת-החולים, עיצובו של נייר המכתב לא עלה כסף.

4. ההוצאה הכספית היא, בדרך-כלל, 120,000 לירות לשנה.

5. בשלב זה אין טעם לבטל את ההוצאה.

3656. ניתוחי מתים בניגוד לרצון המשפחה

חבר-הכנסת מ. פרש שאל את שר הבריאות ביום כ"ד באייר תשל"ט (21 במאי 1979):

נמסר לי כי המנוחה נ. ר. נפטרה בבית-החולים "רוטשילד" בחיפה לפני כשלושה שבועות. בעלה של המנוחה פנה לרופאים וביקש שלא לנתח לאחר המוות, מכיוון שהמשפחה מתנגדת לכך נמרצות. למרות זאת בוצע בה ניתוח שלאחר המוות.

אודה לך אם תשיב לי:

החולים של ההסתדרות אם זו אינה מספקת שירותים רפואיים נאותים?

3. מה בדעת משרד הבריאות לעשות לתיקון הלי-קויים בשירותי הבריאות בשכונת לבנדה?

תשובת שר-הבריאות א. שופסק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבריאות אינו ערוך ואין הוא מופקד ל-מתן השירותים הפרימאריים.

המרפאה ברחוב הבושם 32 משרתת את כפר שלם הישן ושכונת נווה-אליעזר. אזור רחוב לבנדה מקבל שירותי מרפאה ברחוב יסוד-המעלה 61.

הד"ר ורה אדלר, הרפאה המחוזית, ביקרה בשתי המרפאות והתרשמה שהשירות הוא במסגרת הגורמה המקובלת במרפאות קופת-החולים הכללית.

3924. עיכוב במימון הפרשים בגין הסכמי השכר עם הרופאים והאחיות

חברת-הכנסת ח. גרופמן שאלה את שר הבריאות ביום כ"ב בסיון תשל"ט (17 ביוני 1979):

ממרכז קופת-החולים הכללית נמסר כי גורמים ממ-שלתיים חזרו בהם מהבטחתם לממן את ההפרשים בגין הסכמי השכר עם הרופאים והאחיות, המסתכמים בכ-700 מיליון לירות. עד כה נמסרו לקופה 200 מיליון לירות, ואילו את היתרה מסרב האוצר להעביר אף שהדבר סוכם עם חתימת הסכמי השכר החדשים. הגרעון הסכמי הכבד שנוצר מאיים בשיתוק חלק מהשירותים הרפואיים של הקופה.

אבקשך להשיב לי:

א. מדוע לא הועברה לקופת-החולים הכללית יתרת הסכום המובטח?

ב. מי הגורם הממשלתי האחראי להפרת המוסכם?

ג. מה בדעתך לעשות כדי לקיים את ההסכם ולמנוע הפסקת שירותים רפואיים וסבל לרובות?

שר-הבריאות א. שופסק:

א. מדובר בהפרשי שכר רטרואקטיביים בגין הסכמים שנחתמו בראשית שנה זו. הפרשים אלה לא היו חוזיים בזמן הכנת תקציב המדינה לשנת 1979/80 ולכן בהעדר אישור תקציבי לא ניתן לשלמם. הבעיה אינה ספציפית לקופת-החולים הכללית אלא נוגעת גם למוסדות בריאות אחרים — קופות-חולים אחרות, בתי-חולים "הדסה", "שערי צדק" ואחרים.

ג. לאחר שנבקעו הסכומים המדויקים המהווים את הפרשי השכר הרטרואקטיביים ואושרו עליידי ועדת הכספים של הכנסת, הם שולמו למוסדות הבריאות.

חייקה גרופמן (המערך):

אדוני היושב-ראש —

היור"ר י. שמיר:

את מבקשת רשות לשאלה נוספת?

חייקה גרופמן (המערך):

לא שאלה נוספת, אלא ברצוני להעיר שהשאלתה הוצאת הוגשה ב-17 ביוני 1979.

או של הפלות רבות. לפיכך רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם משרד הבריאות מודע להיקף מגפת האדמת ולסכנות הכרוכות בה לנשים בהריון?

2. האם נאלצו נשים רבות לבצע הפלות בגלל מחלה זו?

3. כיצד נערך משרד הבריאות להביא לידיעת הציבור את הסכנה במגפה ולמנוע את התוצאות על-ידי חיסון ודרכי מניעה אחרות?

4. האם עשה משרד הבריאות את הפעולות הדרושות בזמן? מה ייעשה עתה כדי למנוע תוצאות קשות בע-תיד?

תשובת שר-הבריאות א. שופסק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עובדי בריאות הציבור במשרד הבריאות עקבו מקרוב אחרי מהלך מגפת האדמת אשר החלה בינואר השנה. המגפה התפתחה בקצב מהיר והגיעה לשיא בחודש מאי, כאשר בחודש יוני החלה ירידה ניכרת והמגפה כיום היא בשלבי סיום.

2. להערכתנו כ-1,500 נשים נאלצו לבצע הפלה בגלל מחלה זו.

3. נציגי משרד הבריאות מסרו הודעות חוזרות לציבור באמצעות העתונות והראדיו. כן נמסרה אינפורמצייה מקצועית לשירותי בריאות הציבור ובאמצעות שירותי האישפוז וקופות-החולים לרופאים הכלליים.

הופעלו 10 מעבדות ובהן בוצעו בדיקות לגילוי אדמת בדגימות דם אשר נשלחו על-ידי הרופאים. לנשים בגיל הפוריות שלא היו הרות, ואשר דגימות דמן נתגלו כשלי-ליות לאדמת, הומלץ על חיסון.

4. משרדנו עשה כל הפעולות בעתן. יש לציין כי זה שנים יש חיסון שיגרתי של בנות מגיל 12 ובו, כמובן, נמשיך לעודד נשים בגיל הפוריות שאינן בהריון, והן שליליות לאדמת, כי תקבלנה חיסון.

3832. העדר שירותי בריאות נאותים במרפאה ברחוב לבנדה

חברת-הכנסת א. שריר שאל את שר הבריאות ביום ט"ו בסיון תשל"ט (11 ביוני 1979):

בשכונה לבנדה בתל-אביב מתגוררות כ-500 מש-פחות, רובן ככולן חברות בקופת החולים של ההסתדרות. במקום נמצא בניין מפואר (ברחוב הבושם 32), ובו כ-17 חדרים, המשמש מרפאה. למרות זאת אין הנהלת קופת-החולים מאיישת מיתקן זה כראוי. במרפאה נמצאים לסירוגין רק 2 רופאים לזמן קצר בלבד ובאופן בלתי-סדיר, כאשר במרבית שעות היום אין כלל רופא והמרפאה סגורה. למותר לציין שלקופת-חולים אחרת אין שם כלל דריסת-רגל.

אבקש מכבוד השר להשיב לי:

1. אם קופת-החולים של ההסתדרות אינה יכולה או אינה רוצה לספק שירותי בריאות נאותים במקום, מדוע משרד הבריאות אינו עושה זאת?

2. מדוע משרד הבריאות מקציב משאבים לקופת-

אורה נמיר (המערך):
חמישה חודשים.

שר-הבריאות א. שופטק:
השאילתה היא מלפני הפגרה.

היו"ר י. שמיר:
זמן הפגרה לא נחשב.

שר-הבריאות א. שופטק:
אני באמת רואה כאן כמה שאילתות מלפני הפגרה.

3956. קשיים בהשגת אישור זכויות להשתתפות
ברכישת מכשיר שמיעה

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר העבודה והרווחה
ביום כ"ב בסיון תשל"ט (17 ביוני 1979):

התקנת מכשיר שמיעה לילד הסובל מליקויי שמיעה
כרוכה בתהליך ממושך כדי לזכות באישור הזכויות ש-
בגינה מקבלת המשפחה השתתפות משרד העבודה והר-
ווחה בדמי התקנת המכשיר.

הטיפול בקבלת האישורים נעשה בערים הגדולות.
משפחות הגרות בריחוק מערים אלו מבטלות ימים רבים
על נסיעות והמתנה ומוציאות סכומי כסף גדולים על
הנסיעות האלה. מחירו של מכשיר שמיעה אחד לילד
מסתכם ב־10,000 לירות, כאשר ילדים רבים בעלי ליי-
קוי שמיעה זקוקים לשני מכשירים. השיקום מתעכב
ולפעמים נמנע, מאחר שלמשפחות רבות אין מקור להור-
צאה כה גבוהה. בדרכים המקובלות היום לא מצליחים
להתגבר על מכשולי התהליך לרכישת המכשיר (איסוף
תלושי משכורות, הכנסת אישורים, ביקורי-בית, מילוי
טפסים ונסיעות לקבלת האישורים).

בקשר לכך אבקש את תשובת השר:

1. האם טענות אלו נכונות?
2. אם כן — האם לא ניתן לפשט ולורזו תהליך זה?
3. מה בדעת השר לעשות לשם כך?

שר-הבריאות א. שופטק:
גם שאילתה זו היא מלפני הפגרה.

אורה נמיר (המערך):
באמת רציתי להעיר על כך.

שר-הבריאות א. שופטק:
אני בכל-זאת איש לב, כמוכן.

משרד הבריאות הוא הגורם שבאמצעותו מקבלים
הנוקדים לכך מכשירי שיקום רפואי. עלינו העביר אלי
שר העבודה והרווחה את השאילתה שהפנית אליי.
לשאלה 1: הטענות אינן מדויקות. הטיפול בפניות
נעשה בכל לשכת בריאות ולא דווקא "בערים הגדולות".
ברכישת גרילים של אוכלוסיה, במקומות מרוחקים שבהם
אין לשכת בריאות, מטפלת בנושא אחות-קשר. יש לציין
כי המכונים האודיולוגיים והספקים בתחום זה אינם
נמצאים בכל אזורי הארץ.

לשאלה 2: אנו זקוקים ל־3 מסמכים: (א) תעודת
רפואית של רופא מומחה אשר תכלול תיאור של המחלה
והמלצה על סוג המכשיר; (ב) הצעת מחיר מספק; (ג) מס-

מכים המעידים על הכנסת המבקש, באשר גובה תמי-
כתנו מותנה בגובה ההכנסות.

אין אפשרות לוותר אף לא על אחד ממסמכים אלה.
לשאלה 3: כאמור ניתן לפנות לכל לשכת בריאות
או לאחות-קשר. כמו-כן אין כל אפשרות להוסיף מכונים
אודיולוגיים והדבר אף אינו מומלץ על-ידי המומחים.

היו"ר י. שמיר:
רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת נמיר.

אורה נמיר (המערך):
אדוני השר, הייתי מבקשת, אם אפשר, לקבל את
רשימת המקומות בארץ שלשם יכולים לפנות הורים של
ילדים הסובלים מליקויי שמיעה.

שר-הבריאות א. שופטק:
בהחלט, אני רושם לפני ואעביר אליך אישית את
הפרטים.

3987. נתיחת מת בניגוד לרצון משפחה

חברת-הכנסת ש. י. גרוס שאל את שר הבריאות ביום כ"ו
בסיון תשל"ט (21 ביוני 1979):

בעתון "המודיע" מיום י"ב בסיון תשל"ט (7 ביוני
1979) פורסם כי המנוח הויכחיזר, זצ"ל, מהנכבדים של
כפר-חסידיים, יהודי יקר וירא שמיים, נפטר בבית-החולים
"רמב"ם" ביום י"ח באייר תשל"ט (15 במאי 1979),
והמשפחה שנחפזה לבית-החולים, בתקווה שתוכל להציל
מניתוח שלאחר המוות, נדהמה לראות כי איתרה את
המועד והמנוח נותח, בצורה אכזרית ביותר, לרבות
הגולגולת והאברים הפנימיים.

אודה לך אם תשיב לי:

1. מדוע בוצע הניתוח שלאחר המוות בעוד של-
רופאים ולהנהלת בית-החולים היה ברור שמדובר באדם
חרדי ובמשפחה המתנגדת בכל ותוקף לכך?
2. לאיזה צורך בוצע הניתוח שלאחר המוות, והאם
בוצע כחוק?
3. אם בוצע שלא לצורך, או שלא כחוק, האם יינקטו
צעדים נגד האחראים לכך?
4. מה בדעת כבודו לעשות כדי למנוע מקרים דו-
מים בעתיד?

תשובת שר-הבריאות א. שופטק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הנתיחה בוצעה מכיוון שהחולה נפטר באורח
פתאומי בשעות הלילה ולא היתה עדות לפני כן שעבר
אוטם טרי בשריר הלב.

הנתיחה בוצעה על-פי חתימת שלושה רופאים,
כנדרש בחוק, ביניהם מנהל מחלקה ומנהל בית-החולים.
לרופאי בית-החולים לא היה ידוע על התנגדות
המשפחה לביצוע הנתיחה.

3988. נתיחת מת

חברת-הכנסת מ. פרוש שאל את שר הבריאות ביום כ"ו
בסיון תשל"ט (21 ביוני 1979):

נמסר לי כי המנוח יהודה אקס ז"ל נותח לאחר

אין כיום מסגרות של יחידות נפרדות לאישפוז ב־
בתי־החולים הכלליים, לא בשביל קטנים ולא בשביל
מבוגרים.

היו"ר י. שמיר :

רשות לשאלה נוספת לתבר־הכנסת יצחקי.

יצחק יצחקי (הליכוד) :

האם כבוד השר יכול לבשר לנו שחלה ירידה בצריכת
הסמים בקרב הנוער והמבוגרים ומה הן שתי התרופות
שהזכרת, מה שמותיהן ?

שר־הבריאות א. שופטק :

אשר לשאלה אם חלה ירידה בצריכת הסמים אינני
יכול להשיב על כך. אני יכול לבדוק את זה, כי העניין
טעון בדיקה. הוא הדין ביחס לשמות התרופות. אפשר
לקבל אותם.

4177. חילול שבת בבית־החולים "בילינסון"

חבר־הכנסת מ. פרוש שאל את שר הבריאות ביום י"ז
בתמוז תשל"ט (12 ביולי 1979) :

בעתון "המודיע" מיום י"ח בסיון תשל"ט (13 ביוני
1979) פורסם כי בבית־החולים "בילינסון" נעשים חילולי
שבת פומביים, כמו הדפסת פתקים ליולדות נכנסות (ב־
שעה שאפשר לעשות זאת לפני כן ולהכין את הפתקים
לכל האמהות שלפי התגולה צריכות להגיע לבית־החולים).

פניתי ביזמתי ליושב־ראש של מרכז קופת־החולים
גם בקשר לחילולי שבת חמורים נוספים הנעשים בבית־
החולים, כמו הפעלת טראנזיסטורים במחלקות, עישון סיג
גריות בפומבי, הפעלת מעליות לא אוטומאטיות ובישור
לים וטיגונים שלא לצורך.

אודה לך אם תשיב לי :

האם הינך מוכן להורות להנהלת בית־החולים להפסיק
ללא דיחוי בתחום בית־החולים את כל חילולי השבת
המהווים גם עבירה על חוק שעות עבודה ומנוחה ?

תשובת שר־הבריאות א. שופטק :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ביררתי את הנושא עם מרכז קופת־החולים והוברר
לי כי בבית־החולים "בילינסון" יש מעלית עם סידור
אוטומאטי לשבת, ורק במקרה של קילקול מופעלות
המעליות ידנית.

באשר להפעלת טראנזיסטורים ועישון בשבת הרי
הדבר נעשה על־ידי מבקרים ולא על־ידי סגל בית־החולים.
הנהלת בית־החולים הבטיחה לעשות מירב המאמצים
להקפיד על קדושת השבת וכן למנוע בישולים או סיגונים
בשבתות ובחגים.

4225. מניעת קילקולם של מצרי חלב

חבר־הכנסת ח. קופמן שאל את שר הבריאות ביום י"ז
בתמוז תשל"ט (12 ביולי 1979) :

מזג האוויר החם, השורר בישראל במשך כ־8 חודשים
בשנה, מחייב נקיטת אמצעים למניעת קילקולם של
מוצרי מזון רגישים, כגון החלב ותוצרת החלב.

כיוון שנוצר פער בן מספר שעות בין שעת חלוקת
החלב על־ידי המחלבות לחנויות ובין מועד הכנסת החלב

מותו בבית־החולים "רמב"ם" ביום שישי, י"ד באייר
תשל"ט (11 במאי 1979). המנוח, שהיה בן 83 במותו,
התגורר בבית־אבות "סיני" לפני שאושפז בבית־החולים
"רמב"ם".

אודה לך אם תשיב לי :

1. לאיזה צורך בוצע הניתוח שלאחר המוות ?

2. האם הניתוח בוצע בהתאם לדרישות החוק ?

3. אם לא היה צורך בניתוח שלאחר המוות, או אם
הוא בוצע שלא לפי הוראות החוק, האם מוכן כבודו
להורות על נקיטת צעדים נגד האחראים לכך ?

4. מה בדעת כבודו לעשות כדי למנוע מקרים דומים
בעתיד ?

תשובת שר־הבריאות א. שופטק :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הניתוח בוצע לצורך קביעת סיבת המוות אצל
חולה שהתקבל עם חום מסיבה בלתי־ידועה, והיה קיים
חשד למחלה זיהומית או מידבקת.

הניתוח בוצע בהתאם לחוק.

בנסיבות המקרה היה צורך בניתוח.

4176. יישום המלצותיה של ועדה של הכנסת
בקשר לטיפול בבני־נוער המתמכרים לשמים

חבר־הכנסת י. יצחקי שאל את שר הבריאות ביום י"ז
בתמוז תשל"ט (12 ביולי 1979) :

ועדה משותפת של ועדות החינוך והתרבות, העבודה
והרווחה ופנים ואיכות הסביבה הניחה את מסקנותיה והמלצותיה
על שולחן הכנסת ב־10 ביולי 1978.

אבקש מכבוד השר להשיב לי מה התקדמות משרדו
בביצוע מסקנות אלה :

1. נוער לומד שאובחן כמשתמש בסמים קשים יועבר
לטיפול במסגרות הנמילה הקיימות של משרד הבריאות.

2. הוועדה המליצה בפני משרד הבריאות להתמיר
את הפיקוח על ממכר תרופות וגוללות שונות המסייעות
להתמכרות.

3. הוועדה המליצה בפני משרד הבריאות לאשפוז
קטנים או בוגרים המתמכרים לסמים ביחידות נפרדות,
בבתי־חולים ולא במחלקות לחולי־נפש.

אבקש מכבוד השר להשיב לי האם ההמלצות יושמו,
ואם כן — כיצד, ואם לא — מדוע לא יושמו ?

שר־הבריאות א. שופטק :

1. במקומות שבהם יש תחנות ייעוץ לנוער ניתנת
העדפה לטיפול בנוער לומד שאובחן כמשתמש בסמים
קשים.

2. ועדה שמינה מנכ"ל משרד הבריאות לבחינת
פיקוח על רישום תרופות שונות המסייעות למתמכרים
המליצה על הגבלה כמעט מוחלטת על רישום שתי תרופות
ממכרות עיקריות.

3. כללית לא נוהג לאשפוז קטנים בכלל אלא לטפל
בהם, במידת האפשר, במסגרות פתוחות או פסיכיאטריות
לנוער.

יותר גרועים, בבתי-החולים אחרים, כבית-החולים בנהריה ובית-החולים "אסף הרופא".

ב. בבית-החולים איכילוב ביקרתי לאחרונה ב-17 באוגוסט 1979.

ג. הוזרמו כספים רבים להשלמת בניית מרכז רפואי בתל-אביב, כך שחלק גדול מהמרפאות והמכונות יוצאו מבית-החולים ואז יתפנה שטח נוסף לאישפוז. באשר לנושא אחיות חדרי הניתוח זו בעיה ארצית, אם-כי ממדיה חמורים יותר בבית-החולים "איכילוב". בגלל מצוקת הסי-עוד בבית-החולים דאגנו להטבה ניכרת בשכר האחיות בבית-החולים. כן יסתיים בקרוב קורס של אחיות חדרי ניתוח.

ד. אין אפשרות לגייס אחיות למשימות אד-הוק ב-חדרי הניתוח באשר אחיות כאלה מסרבות לעבוד בתור-נויות, ושיתורן מעבודה זו יביא לנשירת האחיות ה-מועטות שנשארו. כמו-כן אין אפשרות לתת לאחיות חדרי הניתוח חוזים מיוחדים לנוכח הקשיים שהדבר ייצור במערכת הסיעוד.

ה. חלקו של האגף החדש הושלם ואף הופעל. בחלק אחר נמשכת הבנייה ונעשים אף שינויים במבנה לפי בקשת הנהלת בית-החולים. באשר לריהוט והציוד למבנים חדשים הרי שהבעיה היא כלל-ארצית במסודר-תינו. מיעוט התקציב להצטיידות מונע שיפור רמת הציוד הרפואי והמשקי בבית-החולים. בלית ברירה יש הכרח בהעברת ריהוט ישן וציוד שמיש, אף כי מובן שהנהלות המוסדות חפצות בריהוט וציוד חדישים.

4285. עיכובים באישור זמאות להשתתפות במימון מבשרי-עזר רפואיים

חברת-הכנסת ח. גרופמן שאלה את שר הבריאות ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979):

עשרות חולי שיתוק, נפגעי תאונות וחולים אחרים, הנזקקים למכשירים אורתופדיים או לנעליים אורתופדיות מיוחדות, אינם יכולים לקבל את המיכשור הזה כיוון שאישורי הזמאות שלהם מתעכבים שבועות בכמה מלשכות הבריאות.

אבקש להשיב לי:

א. מה סיבת העיכוב?

ב. האם מוכן הינן לפעול מיידית לחיסול העיכוב הגורם סבל רב לחולים?

ג. האם תסיק מסקנות לגבי האחראי למחדל חמור זה?

שר-הבריאות א. שושטק:

גם שאילתה זו הוגשה לפני הפגרה.

לשאלה א: בדצמבר 1978 נכנסו לתוקף החלטות ועדה משותפת של משרדי האוצר והרווחה, אשר המליצה על מתן הקלות שונות לנכים "כלליים", זאת בעקבות דרישת נכים אלה להשוואת זכויותיהם לנכי צה"ל.

במסגרת החלטות אלה בוטל מבחן הכנסות לגבי נפגעי גפיים הזקוקים למכשירים אורתופדיים לרבות נעליים אור-תופדיות. כל נכה מקבל מימון של 90% ממחיר המכשיר. 100% מימון מקבלים נכים אשר נמנים עם מקבלי קיצ-באות ויקנה או הטבה סוציאלית, נתמכים-סעד ומקבלי

ומוצרים אחרים למקררים, מתקלקלים מוצרי חלב רבים ומוחורים על-ידי הקונים לתנויות, ואלה מעבירות מוצרים אלה חזרה למחלבות.

פרט לאי-נוחות ולביזבוז הכספי הנגרם מהחזרת ה-מוצרים למחלבות יש לתת את הדעת לעובדה שעיקר צרכני החלב הם ילדים. אכילת מזון מקולקל גורמת למחלות קיבה ואיבוד נוזלים, המסוכנים בעיקר בעונה החמה. לכן רצוני לשאול:

אילו צעדים מתכונן משרדך לנקוט כדי למנוע קילקול תוצרת החלב, אי-נוחות והפסדים כספיים למחלבות ול-ציבור הצרכנים?

תשובת שר-הבריאות א. שושטק:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבריאות נוקט את האמצעים האלה למניעת קילקולה של תוצרת החלב:

1) נערכות בדיקות קבועות במחלבות, הכוללות בדי-קוט באקטריאליות, תנאי איחסון ותנאים תברואיים.

2) נערכות בדיקות בכלי-ההובלה של החלב בדרכים העירוניות והבין-עירוניות.

3) נערכות בדיקות לקביעת טמפרטורות איחסון החלב בחנויות ובשאר מקומות השיוק.

במקרים של עבירה על התקנות המתאימות מוגשות תביעות משפטיות.

4253. התנאים החמורים השוררים בבית-החולים "איכילוב"

חברת-הכנסת מ. סבירור שאלה את שר הבריאות ביום כ"א בתמוז תשל"ט (16 ביולי 1979):

ביום ה', 5 ביולי 1979, ביקרתי בבית-החולים "אי-כילוב" ונדחמתי למראה המצב החמור השורר בו: צפיפות בלתי-נסבלת כשהחולים רבים, וביניהם רציניים, ממוקמים בפרודורים, תור ארוך לניתוחים, כשמתוך 7 חדרי ניתוח רק 2 פעילים וזאת בשל מחסור באחיות — דבר הגורם לביזבוז משווע של מקומות אישפוז, למתת ותרעומת של אורחים, להוצאה מיותרת לימי שהייה בבית-החולים מצד אורחים ו/או קופות-החולים, ולביזבוז ימי עבודה רבים של האורחים הממתנים לניתוח.

אודה לך אם תשיב לי:

א. האם ידועים לך התנאים שתיארת לעיל?

ב. האם ומתי ביקרת באחרונה בבית-החולים הנ"ל?

ג. מה האמצעים שהינך נוקט כדי לפתור את הבעיה או לפחות להקל את המצוקה?

ד. האם נעשה מאמץ לגייס אחיות מקצועיות בעלות נסיון שפרשו, ולוא למשימות אד-הוק בחדרי הניתוח, על-פי חוזים מיוחדים?

ה. מדוע אין מרהטים ומפעילים את האגף החדש של בית-החולים, אשר בנייתו הושלמה?

שר-הבריאות א. שושטק:

א. התנאים שתיארת בבית-החולים "איכילוב" מו-כרים לי, כשם שמוכרים לי התנאים, שהינם לעתים אף

ב. ההוראה לא נבעה מהחלטה על קיצוץ בתקציב אלא בשל מדיניות המשרד באותה תקופה, שלפיה על בתי-החולים לכלול שירות זה במסגרת כל השירותים שבית-החולים מגיש לציבור.

4287. עבודה לפי נורמות במכון הרנטגן של קופת-החולים הכללית

חבר-הכנסת ה. זיידל שאל את שר הבריאות ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979):

בעתון "ידיעות אחרונות" מיום 2 ביולי 1979 פורסמה כתבה על מותו של ילד בגלל בוטן שחדר לריאתו. ועדה של משרד הבריאות התריעה בדו"ח סודי על סדרי העבודה במכון הרנטגן של קופת-החולים, ולפי עדותי של רופא "במכון עובדים לפי נורמה, אין זמן למחשבה".

רצוני לשאול:

1. האם הדבר נכון שרופאים מקבלים שכר לפי נורמות?

2. מה ניתן לעשות כדי למנוע בקופת-החולים את שיטת ה"סרט הנע" ולהגיע למצב שכל רופא יבדוק את החולה בצורה יסודית וחיי אדם לא יהיו נתונים לשיקולי דקות של טיפול בגלל נורמה?

שר-הבריאות א. שופטק:

1. נכון הדבר כי הרופאים במכונים הרנטגן במרפאות קופת-החולים הכללית מקבלים שכר לפי נורמות.

2. בניגוד לאמור בידיעה שפורסמה בעתון "ידיעות אחרונות" לא מדובר בדיווח-חשבוני של ועדה סודית אלא בדיווח-חשבוני של ועדת חקירה שבדקה את המקרה.

הוועדה לא התריעה על סדרי העבודה במכון הרנטגן. הוועדה ציינה כי למרות הפנייה הדחופה למכון הרנטגן והבקשה למסור את התשובה מיידית החליט הרופא שבדק את הצילום, להתייעץ עם מכון הרנטגן. התשובה שניתנה שיקפה נכונה את העובדות, אלא שבגלל הרצון לקבל חוות-דעת של מנהל המכון נדחתה התשובה.

אין, לכן, כל בעיה של סכנה לחיי אדם בשל שיקולי הטיפול המתעוררים בגלל נורמה.

היו"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת זיידל.

הלל זיידל (הליכוד):

כבוד השר, לא אמרת מה דעתך על עבודת הרופאים לפי נורמות.

שר-הבריאות א. שופטק:

אתה שאלת אם נכון הדבר שהרופאים מקבלים שכר לפי נורמות. אני עונה לך שזה נכון. לא שאלת מה הנורמות.

הלל זיידל (הליכוד):

השאלה השנייה שלי היתה מה ניתן לעשות כדי למנוע בקופת-החולים את שיטת ה"סרט הנע".

שר-הבריאות א. שופטק:

עניתי לך על זה. הרי אתה מסתמך על ועדה של משרד הבריאות שהתריעה על סדרי העבודה במכון וש-אמרה שזה גובע מעבודה לפי נורמות. השבתי לך שהור-

קיצבאות נכות מלאות מטעם הביטוח הלאומי. יש צורך לברר את הכנסותיהם של אותם הנכים המבקשים לפטרם מהשתתפות עצמית של 10% ואשר אינם שייכים לאחת מקבוצות הנצרכים הנ"ל.

לגבי שאר מכשירי-העזר הרפואיים ניתנת ההשקעה פות ממשד הבריאות על בסיס טבלת זכאות, עם צורך בבדיקות הכנסות, אך הצוותות של לשכות הבריאות המטפלים בנושא המכשירים מורגלים כבר שנים בפעולה זו, ובדרך-כלל נעזרת הבדיקה תוך שיחה אחת בלבד עם הנכה או משפחתו.

לשאלות ב-ג: אם קיימים עיכובים באישור מימון של מכשירי-עזר רפואיים הם עלולים לנבוע מסיבות הקשורות בספקים או בבירורים מקצועיים בתחום הרפואי או הסיעודי או חוסר שיתוף פעולה מצד המשפחה עם צוות השיקום ברמות השונות. אנו פועלים כל הזמן לפישוט וקיצור תהליכי אישור המימון למכשירי עזר רפואיים.

היו"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גרוסמן.

חייקה גרוסמן (המערך):

אדוני השר, האם אני צריכה להבין מדבריך שלא היו עיכובים, שאין עיכובים או שאם היו הם אינם עכשיו?

שר-הבריאות א. שופטק:

אינני יודע איך את צריכה להבין זאת. אני אומר שאם קיימים עיכובים הם קיימים מסיבות אלה. ייתכן שהיו עיכובים גם מאותן הסיבות.

חייקה גרוסמן (המערך):

מזה אני יכולה להבין שלא בדקת אם היו עיכובים.

שר-הבריאות א. שופטק:

אני משיב לך שאם היו העיכובים הם היו מטעמים אלה ואלה כנראה היו גם עיכובים כאלה.

4286. הפסקת מימון של שירות טיפולי הבית

בבית-החולים "שערי צדק"

חברת-הכנסת ה. גרוסמן שאלה את שר הבריאות ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979):

בבית-החולים "שערי צדק" בירושלים הפסיקו את שירות טיפול הבית (רחיצה, פיסיות-ראפיה והשגחה רפואית) לעשרות קשישים וחולים כרוניים, כיוון שמשרד הבריאות הפסיק את התמיכה הכספית בתכנית טיפולי הבית. הדבר גורם נזק גופני וחמור לחולים ובני משפחותיהם.

אבקשך להשיב לי:

א. האם מוכן הינך להורות על חידוש המימון לשיירות חיוני זה לאנשים חסרי ישע?

ב. מדוע קוצץ התקציב דווקא בסעיף הנוגע לשכבה קשת-גורל ואומללה זו?

שר-הבריאות א. שופטק:

א. הוראה לחדש המימון לשירותי בית-החולים "שערי צדק" ניתנה עוד לפני תאריך השאלתה, ועד למועד זה כבר ניתנה הוראה להעברת כל התקציב השנתי המאושר לו באמצעות משרד הבריאות.

ב. אם לא — מה נכון ?

ג. אם כן, או אם נכון חלקית, מה ייעשה לתיקון עיוות זה ?

תשובת שר-הבריאות א. שופטק :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

א. המידע שבכתבה אינו מדויק.

כיכר לחם מהקמת המסובסד, לרבות כל המרכיבים והוצאות האפייה, עולה כ-20 לירות. סכומי הסובסידיה אינם זעירים אלא מהווים כ-50% ממחיר הקמת המיוחד.

ב. נכון כי יש סיבסוד של סוג אחד של קמח.

ג. לדעת האחראי למנהל המזון במשרד אין כל בעיות ואין צורך בשינוי המצב.

4290. הקיצוץ התקציבי בשירותים לחולים כרוניים

חבר-הכנסת א. שפיזר שאל את שר הבריאות ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979) :

הוראה שלפיה נאסר על בתי-חולים לחולים כרוניים לקבל חולים חדשים, אלא אם כן התפתחה מיטה, ואף זאת בתנאי שמיטה זו אינה מעל למיטה שנקבעה לשנה הקודמת, הוצאה לפני כשלושה שבועות על-ידי משרד הבריאות. הוראה זו גרמה לתארכת המתנה של כ-200 חולים, ותמשיך להאריך את התור בתקופה הקרובה.

אבקש מן השר להשיב :

1. האם ידוע לשר כי כל קיצוץ תקציבי נוסף ב-שירותים לחולים כרוניים יאלץ אותם להיות בתנאים תת-אנושיים ?

2. האם אין אפשרות לפתרון אלטרנטיבי נוכח העובדה כי חולים אלה אינם מסוגלים לדאוג פיסית לעצמם ?

תשובת שר-הבריאות א. שופטק :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ההוראה על הקיצוץ במספר המיטות בוטלה כבר בחודש יולי, והודעות על כך נמסרו לכל המוסדות הנוגעים בדבר.

2. לאור הנ"ל לא היה צורך לחפש אלטרנטיבות.

4333. המחפור באמבולאנסים במגידו-אדום

חבר-הכנסת א. שפיזר שאל את שר הבריאות ביום י"ג באב תשל"ט (6 באוגוסט 1979) :

בעוד שברוב סניפי מגידו-אדום בארץ יש מחסור חמור באמבולאנסים, עומדים בנמל חיפה אמבולאנסים רבים ששיחורורם מתעכב מחוסר טיפול מתאים.

אבקש מכבוד השר להשיב :

1. מה הן הסיבות לעיכובים ?

2. מי הם הגורמים האמורים לספל בנושא ?

3. מה בדעת השר לעשות על-מנת לשחרר בהקדם את האמבולאנסים ?

עדה אמנם בדקה את העניין ולא הגיעה למסקנה שהנדרשות משפיעות על סדרי העבודה.

הלל זיידל (הליכוד) :

זה אינו מספק אותי, אבל אסור לשאול עוד.

4228. הנגברת הפיקוח הבריאותי על מפעלים

חבר-הכנסת ד. רוזוולי שאל את שר הבריאות ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979) :

אודה לשר אם ישיב לי :

1. מה הן הפעולות הנעשות על-ידי המשרד להגברת הפיקוח הבריאותי על מפעלים ?

2. האם קיים תיאום כלשהו עם משרד הפנים לגבי בחינת בריאות העובדים בעת אישור של תכנון מפעל או בית-חרושת ?

שר-הבריאות א. שופטק :

1. הפיקוח הבריאותי במפעלים נעשה כיום על-ידי גורמים מספר : קופת-החולים, משרד העבודה, הרשויות המקומיות ומשרד הבריאות, אשר מכוח אישור רופאים מורשים, מפעיל שירותים רפואיים מוסמכים לצורך פקודת הבטיחות בעבודה, תשל"ל—1970, וחוק מס מקביל, תשל"ג. כן אנו מפעילים את סמכויותינו לפי פקודת בריאות העם, 1940, בעניין מפגעים ובעניין מחלות מידבקות (הרעלות) לצורך בדיקה אם במפעלים מסוימים קיימות הרעלות של חמרים כימיים או מפגעים תברואתיים.

2. למשרד הבריאות יש נציגים בוועדות התכנון והבנייה המחוזיות והמקומיות, שאליהן מגיעות בקשות להיתר בניית מפעל. בשלב של בקשת הרשיון למפעל או בית-חרושת הרי לפי חוק עסקים, תשכ"ח—1968, חייבת רשות הרישוי להעביר את הבקשה לאישור משרד הבריאות בטרם ינתן הרישיון.

דניאל רוזוולי (המערך) :

האם אישור הבנייה למפעל מסוים מותנה באישור ?

שר-הבריאות א. שופטק :

באישור מוקדם של נציג משרד הבריאות ?

דניאל רוזוולי (המערך) :

על-פי חוק העסקים ?

שר-הבריאות א. שופטק :

לפי התוקים האלה — כן.

4289. מחירי הלחם המיוחד לחולים

במחלת צליאק

חבר-הכנסת ע. נוף שאל את שר הבריאות ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979) :

ב"דיעות אחרונות" מיום 14 ביולי 1979 התפרסמה כתבה של מרדכי גילת בעניין חולי צליאק והיחס הבירוקראטי מצד הרשויות, שבשלו עולה כיכר לחם לחולים אלה כ-90 לירות כשמדובר בסך-הכול בסכומי סובסידיה זעירים.

אבקש מאת כבוד השר להודיעני :

א. האם נכון המידע שבכתבה ?

הונחה ב"ב ביוני 1976. בניית השלד הסתיימה כעבור שנה, לערך. מאז עומד הבניין שומם ומהווה סכנה לחל"מידי בתי-הספר שבקירבתו, המונים כ-1,700 תלמיד.

שירותי הבריאות הניתנים על-ידי משרד הבריאות וקופת-החולים הכללית ממוקמים בבניינים שכורים, שהתנאים בהם קשים מאוד מאחר שאינם מותאמים לשמש כמרפאות. יש לציין ש-90% מתושבי המקום, המונה כ-18,000 נפש, חברים בקופת-החולים הכללית, אשר צריכה להעביר את משרדיה ומרפאותיה לבניין המרכזי החדש שעדיין לא נבנה.

הנני שואל את כבוד השר :

1. מה הסיבות שעדיין לא הושלם בניין מרכז הבריאות באום-אל-פחם ?
2. האם יש למשרד הבריאות תכנית לסיים את בנייתו של מרכז הבריאות באום-אל-פחם, ומה הוא התאריך המשוער לסיום העבודה ?
3. האם מוכן כבוד השר לפעול לזירוז השלמת בנייתו של מרכז הבריאות כדי למנוע סבל מתושבי הכפר אום-אל-פחם ?

תשובת שר-הבריאות א. שופטק :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

מדיניות משרד הבריאות בנושא כל מרכזי הבריאות בארץ נדונה עתה מחדש לנוכח הקיצוצים בתקציב הבנייה.

מאליו מובן שהמשרד יפעל למניעת סבל מהתושבים בין על-ידי השלמת הבנייה ובין בדרכים אלטרנטיביות.

4551. חוסר בית-חולים במגשלת

בירושלים-רבת

חבר-הכנסת ד. שלנסקי שאל את שר הבריאות ביום ח' בתש"ם (29 באוקטובר 1979) :

מפי מומחה בענף בריאות בארץ, שהנני מכבד את אישיותו ומומחיותו, למדתי כי מכלל בתי-החולים בירושלים אף בית-חולים אחד איננו ממשלתי.

אף כי לא תיאמן תופעה כזו 31 שנה לאחר תקומת ישראל שוכנעתי בטיעונו, גם הוסבר לי הסבל הרב שתופעה זו גורמת לאזרחים רבים בירושלים-רבת.

שאלות לכבוד השר :

1. האם מאמת כבודו את המידע המצויין לעיל ?
2. האם כבודו מוצא את המצב כטוב ?
3. מה יעשה לשינוי המצב ?

שר-הבריאות א. שופטק :

1. המידע נכון.

2. אין צורך לשנות את המצב.

3. יש צורך להקטין את מספר מיטות האישפוז בירושלים ולעדכן את רמתן.

היח"ר י. שמיר :

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת שילנסקי.

תשובת שר-הבריאות א. שופטק :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עקב קשיים כספיים נמנע מגן-דוד-אדום משיחורר אמבולאנסים, דבר הכרוך בתשלום היטלין.

2. הנהלת מגן-דוד-אדום תטפל בשיחורר מיד עם קבלת הכספים.

3. אין כיום מחסור מידי באמבולאנסים. המשרד ידאג במסגרת העברת סכומים למגן-דוד-אדום למימון השיחורר של כלי-ההרכב.

4334. הקיצוץ התקציבי בשירותים לחולים כרוניים

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר הבריאות ביום י"ג באב תשל"ט (6 באוגוסט 1979) :

במכתב ששיגר הד"ר בני חבוט, ראש האגף למחלות ממושכות וזיקנה במשרד הבריאות, לכל המוסדות הפרטיים והציבוריים לחולים כרוניים נאמר כי מדיניות הממשלה של הקפאת שירותים וקיצוץ תקציבים אילצה את המשרד לקצץ במספר המיטות שאושרו בהתאם לדרושה הגדלה והולכת למיטות כרוניות.

כתוצאה מהוראה זו לא מתקבלים חולים כרוניים חדשים אלא אם התפתחה מיטה, וגם זאת בתנאי שמיטה זו לא היתה מעל למיכסה שנקבעה. כך נגרמה הארכת ההמתנה ליותר מ-200 חולים כרוניים כבר בימים הראשונים להוצאת ההוראה.

שאלות :

1. האם הסכים השר שהקיצוץ בתקציבים באחוז מסויים יעשה באופן "שוויוני" בכל סעיפי ההוצאה ?

2. האם "החסכון" בימי אישפוז במיטות לא יצא בבתי-חולים כרוניים לחולים בהפסד שיחבטא בלחץ על המיטות בבתי-החולים הכלליים ?

שר-הבריאות א. שופטק :

ההוראה המוזכרת בגוף השאלתה בוטלה עוד ב"ב 12 ביולי 1979, וקבלת חולים נוספים נמשכת לפי הנהלת הקודם.

היח"ר י. שמיר :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גרוסמן.

חייקה גרוסמן (המערך) :

האם ידוע לך מה תור ההמתנה לאישפוז של חולים כרוניים ברגע זה ? אם לא — אז בהודמנות אחרת.

שר-הבריאות א. שופטק :

אינני יודע בדיוק מה גודל התור, אבל נדמה לי שהעניין אינו כה חמור. משתדלים להסדיר את האישפוז במהירות האפשרית באחד המוסדות. אבל אני מוכן לבדוק מה גודל התור.

4335. השלמת בנייתו של מרכז הבריאות

באום-אל-פחם

חברת-הכנסת ח. מוכי שאל את שר הבריאות ביום י"ג באב תשל"ט (6 באוגוסט 1979) :

אבן-הפינה לבניין מרכז הבריאות באום-אל-פחם

4599. המצב בבית-החולים בפוריה

חברת-הכנסת כו. שאל את שר הבריאות ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

מצבו של בית-החולים בפוריה, המשרת את אוכלוסיית הצפון, הוא בכי רע.

מחלקות אחדות שוכנות בצריפים רעועים ובתנאי צפיפות קשים, מחלקות אחרות נסגרו ואינן משרתות עוד את קהל הנזקקים, ואפשר לומר שבית-החולים סגור למעשה.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם מודע השר למצבו הקשה של בית-החולים בפוריה?

2. האם מתכוון השר לסגור באופן סופי ורשמי את בית-החולים?

3. אם כן — האם יש תכניות לבניית בית-חולים חדש ומודרני שיוכל לספק את צרכי התושבים?

4. אם לא — מה בכוונת השר לעשות כדי לשפר תנאי בית-החולים ולאפשר הגשת שירותים רפואיים הולמים ומתאימים?

תשובת שר-הבריאות א. שופמק:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. לא.

3—4. יש תכניות רה"אירגון, לרבות תוספת מבנים מוצקים. מספר המיטות מספיק לשירות תושבי האזור ואף עולה על כך.

4600. פעילותם המפלגתית של העובדים החדשים במשרד הבריאות

חברת-הכנסת א. רובינשטיין שאל את שר הבריאות ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

1. כמה עובדים נוספו למשרד, בכל שלוחותיו, מאז כניסתו לתפקיד ועד היום?

2. כמה מהם היום גם חברים במרכז, במועצה או בהנהלה של מפלגתך או בכל גוף אחד מגופיה?

3. מה הם התפקידים שממלא במשרד כל אחד מהעובדים הנזכרים בשאלה 2?

שר-הבריאות א. שופמק:

1. בשנת 1978 נוספו 896 עובדים מקצועיים ובהם 454 רופאים, 230 אחיות על-פי הסכם עבודה. בשנת 1979 לא גדל מספר העובדים במשרד הבריאות ולמעשה הוא אף ירד במידת-מה.

2. אחד.

3. יועץ השר.

4603. סיכויי החלמה של חולי סרטן בארץ

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמולינו שאלה את שר הבריאות ביום י"ז בחשוון תש"ם (7 בנובמבר 1979):

בעתונות פורסם שהפרופסור צבי פוקס מסר, בעת

דב שילנסקי (הליכוד):

שאלתי התייחסה לכך שכל בתי-החולים בירושלים אינם בתי-חולים ממשלתיים ואדם שאינו שייך לאחד המוסדות של קופת-החולים נתקל בקשיים רבים. מה יעשה כבודו על-מנת לשנות מצב זה?

שר-הבריאות א. שופמק:

אין זה נכון. שאלת אפילו בתמיהה גדולה: כיצד זה אין בירושלים בתי-חולים ממשלתי? אשיב לך שבאמת אין צורך לשנות את המצב. לא נחזיק בית-חולים נוסף, ממשלתי, בירושלים. אינני יודע אם להגיד ברוך-השם, אבל יש לנו די מיטות בבתי-החולים בירושלים, בתי-חולים גדולים ומשופרים, ואנחנו דגים עכשיו על קיצוץ במיטות אישפוז ולא על תוספת.

4552. שירות ריפוי שיניים לתושבי מבואות-החרמון

חברת-הכנסת ד. שילנסקי שאל את שר הבריאות ביום ת' בחשוון תש"ם (29 באוקטובר 1979):

בשאלתה מס' 1515 העליתי את בעיית חוסר השי-רותים הדנטאליים בתחום המועצה האזורית הגליל-העליון חבל ב' (מבואות-החרמון), המפוצל ל-8 ישובים (שדה-אליעזר, שאריישוב, משמר-הירדן, כפר-יובל, בית-הלל, מרגליות, רמות-נפתלי, דישון). כן העליתי בפני כבודו את ההצעה של מרפאת שיניים ניידת שתוכל לפתור את הבעיה לכל שמונת הישובים הן בשביל התושבים והן בשביל תלמידי בית-הספר האזורי, אשר בניגוד לתלמידי בית-הספר שבמרכז הארץ אינם מקבלים כל טיפול שיניים.

בתשובתו מיום 10 ביולי 1978 נתן כבודו אישור לעובדה הנ"ל.

שאלתי לכבוד השר:

1. האם הבעיה נפתרה מאז ועד עתה?

2. א. אם כן — באיזו דרך?

ב. אם לא — למה, ומה יעשה כבודו כדי לפתור אותה?

שר-הבריאות א. שופמק:

1. ברמות-נפתלי יש מרפאת שיניים המשרתת את ילדי האזור יום אחד בשבוע, לצערי. ביתר המקומות עדיין אין שירות לתלמידים.

2. (א) במגבלות התקציב העומד לרשותנו אין כרגע אפשרות להקים מרפאות שיניים נוספות.

(ב) כידוע קיים בארץ מחסור רציני ברופאי שיניים ובמיוחד באזור הצפון. באזור זה קיימות משרות פנויות ולמרות כל המאמצים של משרד הבריאות וקופת-החולים אין אנו מצליחים לאיים את כולן.

(ג) מרפאת שיניים ניידת יקרה פי כמה בהקמתה ובתפעולה. כמו-כן בעונת החורף הגישה למקומות הק-טנים כגון מבואות-החרמון היא כמעט בלתי-אפשרית ל-מרפאה ניידת.

(ד) אנו מקווים לשלב את ילדי האזור במרכזי ה-ריאות קריית-שמונה שהמרפאה בו תיפתח בקרוב — המרפאה כבר פתוחה; גם זו היתה שאילתה מלפני חודשים מספר.

4. מה בדעתך לעשות בעניין זה ?

שר-הבריאות א. שופטק :

1. בית-החולים פוריה עובר רה"אירגון לאור תפ-קידו המיועד כבית-חולים אזורי.

2. אין מצב של התדרדרות. עם זאת קיים קושי בג-יוס כוח-אדם עקב מיקומו של בית-החולים.

3. בית-החולים יתבסס על חמש מחלקות יסודיות, תוך פיתוח שירותים קהילתיים ושירותי ייעוץ אמבולא-טוריים.

4. אנו כבר פועלים בכיוון זה.

היו"ר י שמיר :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת עמאר.

מושה עמאר (המערך) :

האם השר נכון לחשוב על הקמת מרכז רפואי אזורי שבית-החולים יהיה שלוחה שלו ?

שר-הבריאות א. שופטק :

עשינו עכשיו הסדר, ומחלקות שהיו סגורות בבית-החולים נפתחו. נמצא כוח-אדם, נעשה הסדר עם קופת-החולים במקום, בקשר לשירותים שונים שימלאו תפ-קידים רבים שבית-החולים מילא קודם.

4607. תכניות למניעת מחלות לב

חברת-הכנסת ע. ברעם שאל את שר הבריאות ביום י"ז בחשוון תש"ס (7 בנובמבר 1979) :

הפרופסור שטיין, מבית-החולים "הדסה" בירושלים, טוען כי בישראל יש מאגר ידע ונסיון העשוי להוריד באורח ניכר את שיעור מחלות הלב בישראל.

הפרופסור שטיין מצביע על הירידה הראדיקאלית בארצות הברית בשיעור מחלות הלב, וזאת בשל פיתוח ידע בנושאי מגיפה, הרגלי תנועה והורדת אחוז השומנים בדם ועוד. על-מנת לעשות מיבצע כזה בישראל, הרגישה כל כך לחיי אדם, יש להקציב תקציב מתאים לפעולה זאת.

שאלותיו הן :

1. האם הצעותיו של הפרופסור שטיין בנושאי מניעת מחלות לב הובאו לידיעתך ?

2. האם אתה סבור שיש בכוחן לעשות למניעת התפתחותן של מחלות לב בישראל ?

3. האם משרדך מוכן (אולי יחד עם משרדים אחרים, כרווחה וחינוך) להעמיד לרשות פרויקט זה תקציב להפעלתו ?

4. אם תשובתך על שאלה 3 שלילית, האם תוכל להצביע על דרכים אחרות למימון פרויקט העשוי להביא למניעת מחלות לב ?

תשובת שר-הבריאות א. שופטק :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הפרופסור שטיין השתתף בוועדת מומחים מט-עם המשרד שדנה בנושא זה.

2. אס"כ הוועדה לא היתה אחידה בדעתה שכל

ביקור שערכו קבוצות חברי כנסת במרכז הרפואי בעין-כרם, שסיכויי החלמתו של חולה סרטן המאושפז בחוץ-לארץ כמעט כפולים מסיכויי של חולה סרטן המאושפז בבית-חולים בארץ.

רצוני לשאול את כבוד השר :

1. האם הנתונים שנמסרו על-ידי הפרופסור פוקס תואמים את המציאות ?

2. אם סיכויי ההחלמה של חולה סרטן בחוץ-לארץ גדולים מאלה של החולה המאושפז בארץ, מה הן הסיבות לכך ?

3. האם משרד הבריאות פועל להעמיד לרשות מוסדות הבריאות בארץ את האמצעים הדרושים כדי שחולי הסרטן המאושפזים בארץ יהיה להם סיכוי שווה לזה של החולים המאושפזים בחוץ-לארץ ?

שר-הבריאות א. שופטק :

1. הדברים אשר צוטטו בעתונות, בשמו של הפרופסור פוקס, כביכול, לא היו מדויקים ועל כך פורסם תיקון בעתונות יומיים לאחר מכן.

2. באגף למחלות ממושכות ומחלות זיקנה שבמשרד הבריאות קיימת יחידה לרישום ומעקב אחרי חולי סרטן בישראל. בשלב זה נערכת ביחידה זו פעולה לסיכוח תוצאות המעקב. פעולות דומות נעשות במדינות אחרות בעולם, וכשיסוכמו התוצאות בארץ ובחו"ל רק אז ניתן יהיה להשוות את התוצאות ולתת תשובה מוסמכת על שאלה 2.

3. כן.

היו"ר י שמיר :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמוז-לינו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (המערך) :

האם בעקבות המקרה של רעיית הנשיא חלו שינויים בגישה לטיפול במחלה זו ?

שר-הבריאות א. שופטק :

עדיין לא התקיים דיון במשרד בשאלה זו. אנו מדעים לנושא זה עכשיו יותר, לאור דברי אשת הנשיא, אבל עדיין לא התקיים בעניין זה איזשהו דיון של המומחים הנוגעים בדבר.

4606. בית-החולים פוריה

חברת-הכנסת מ. עמאר שאל את שר הבריאות ביום י"ז בחשוון (7 בנובמבר 1979) :

לאחרונה התפרסמו בעתונות כתבות המוקיעות את מצבו החמור של בית-החולים פוריה והמגלות, בין היתר, חוסר ניצול של מיטות בבית-החולים, סגירת מח-לקות, אי-תיפקוד חלק ממירפאות-החוץ ועוד.

אבקשך להשיב לי :

1. מה הוא המצב לאמיתו ?

2. מה המה גורמי ההתדרדרות ?

3. מה היא מדיניות משרדך לגבי עתידו של בית-החולים ?

3125. מחיר הדירה בקריטריון לקבלת משכנתה

חברת-הכנסת ש. שטרן-קטן שאלה את שר הבינוי וה-
שיכון ביום ט"ו בשבט תשל"ט (12 בפברואר 1979):
לקבלת משכנתה נקבעו קריטריונים שונים, ביניהם
מחיר הדירה. אם המחיר עולה על התיקרה שנקבעה אין
זכות למשכנתה. נמסר לי שיש מקרי עקיפה ובהם נע-
רכים שני חוזים, האחד האמיתי והשני לצורך הצגתו
לאישור משכנתה, שבו נקוב מחיר נמוך יותר של הדירה.
אודה לשר אם ישיב לי:

א. האם ידועות לו העובדות דלעיל?

ב. אילו צעדים נוקט משרדו על-מנת למנוע מק-
רים כגון אלה?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

משרדי מודע לכך שהיתה קיימת בעבר תופעה, שו-
לית בממדיה, של נסיון לעקוף את הקריטריונים באמי-
צעות הצגת חווה פיקטיבי על-ידי דיירים.

שרשיה של התופעה היו נעוצים במידה מסוימת
בתיקרות מחירי הדירות שהיו נמוכים, במקרים רבים,
ממחירי הדירות בפועל.

תיקרות מחירי הדירה, כאמת מידה לקבלת משכנתה,
עודכנו לאחרונה. בעקבות עידכון זה נמנעת במידה רבה
עקיפת החוק באמצעות הצגת חוזים פיקטיביים.

היו"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת שטרן-קטן.

שרה שטרן-קטן (חזית דתית לאומית):

שאלתי נוגעת למועד השאלתה ותשובתה. זה כבר
לא עניין של פגרה, השאלתה הוגשה ב-12 בפברואר
1979.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

חברת-הכנסת צודקת. היתה תקלה טכנית בכמה
שאלות ואני מצטער על כך. נקפיד בעתיד.

3212. מצוקת הדיור בבאר-שבע

חברת-הכנסת א. מיראל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום
כ"ט בשבט תשל"ט (26 בפברואר 1979):

לפי נתונים שנמסרו על-ידי מנהל משרד השיכון
במחוז הנגב מתברר כי קרוב ל-2,000 תושבים צעירים
עוברים מדי שנה את העיר באר-שבע מחוסר שיכון. כן
מסר אותו מקור שב-3 השנים הקרובות צפוי מחסור
חמור בדיור בבאר-שבע בגלל הרמה הנמוכה של הת-
חלות בבנייה בין השנים 1976—1978.

לנוכח הנתונים שנמסרו לעיל ולאור הגידול הצפוי
באוכלוסיית הנגב בעקבות ההיערכות החדשה של צה"ל
רצוני לשאול את כבוד השר:

א. כיצד נערך משרדך על-מנת לתת פתרון לבעיית
מצוקת הדיור בבירת הנגב?

ב. כ-650 משפחות עולים נקלטות מדי שנה בבאר-
שבע, האם ימצא להן דיור?

ג. כ-1,100 זוגות צעירים נישאים מדי שנה בבאר-
שבע, האם ימצא להם דיור?

ההצעות שפורטו יש בכוחן למנוע התפתחותן של המ-
חלות, המשרד תומך בהפעלת תכניות מניעה.

3. המשרד התחיל כבר בהפעלת תכניות ראשונות
למניעה. הפעלת מוקדים נוספים תלויה בתמיכה מצד
משרד האוצר.

4. התשובה על שאלה 3 היא חיובית.

2950. איכלוסו של רובע ט' בבאר-שבע

חברת-הכנסת ב. צ. רובין שאל את שר הבינוי והשיכון
ביום ג' בשבט תשל"ט (31 בינואר 1979):

רובע ט' בבאר-שבע אינו מאוכלס משום שלא נבנה
מרכז מסחרי במקום (ידיעה בטלוויזיה, "כמעט הצו",
10 בינואר 1979).

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם נכונה ידיעה זו?

2. אילו פעולות ננקטות לצורך איכלוס המקום?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בשכונה ט' חל פיגור בבניית מוסדות הציבור. הו-
ריתי למשרד להיערך להקמתם ללא דיחוי. על-כן, עד
להשלמתם, יהיה על משפחות העומדות להשתכן שם להש-
תמש בשירותים הניתנים בשתי השכונות הסמוכות.

3124. העברתם של שני זוגות צעירים ממעברה

בבאר-יעקב לדיור-קבע

חברת-הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום
ט"ו בשבט תשל"ט (12 בפברואר 1979):

שני זוגות צעירים (רפאל יואב, סעדה יוסף) מת-
גוררים במעברת חוטר בבאר-יעקב במבנים של הצבא
הבריטי מימי המאנדאט, בתנאים תת-אנושיים וללא שי-
רותים מינימאליים.

לפני כחודש הובטח להם, בפגישה עם נציגי משר-
דכם ובהשתתפות ראש המועצה, כי יינתנו להם שתי
דירות המיועדות לזוגות צעירים בבניין 13 בשכונת-
הרצל. כמירקן סוכמו תנאי פיגור מהמעברה.

בימים האחרונים גודע להם כי אין משרדכם מתכוון
לכבד את ההסכם.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם המידע הנ"ל נכון?

2. אם המידע נכון, מדוע משרדך לא מסייע לשני
הזוגות לרכוש את הדירות כפי שסוכם?

3. מת, לדעת משרד הבינוי והשיכון, תתאפשר
השתכנותם של שני הזוגות בדירות הולמות?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

שני הזוגות מתגוררים, זה כחצי-שנה, בדירות שיו-
עד להם מלכתחילה, לשביעות רצונם המלאה.

3230. קצב הבנייה ברמת-הגולן

חברת-הכנסת ש. ארכילי-אלמולינו שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ו' באדר תשל"ט (5 במרס 1979):

בסיור שערכתי ברמת-הגולן ביקרתי בכמה קיבוצים, מושבים ומרכזים אזוריים.

בשיוור שקיימתי עם נציגיהם נשמעה הטענה על מחסור כמעט בכל ישוב, דבר המאלץ אותם לדחות מועד מדים הפונים להתקבל לישובים אלה.

בהתחשב בעובדה שהממשלה, בהתאם להכרזותיה, מעוניינת להגדיל את האוכלוסיה ברמת-הגולן ולחזק את הישובים שם, רצוני לשאול את כבודו:

1. מה הן תכניותיו של משרד הבינוי והשיכון לגבי בניית דירות לאיכלוס בישובי רמת-הגולן בשנת התקציב 1978/79?

2. האם בוצעו כל התכניות?

3. אם לא — מה הן הסיבות לכך?

4. האם מוכן כבוד השר לבדוק את האפשרויות שאין חלקים של התכניות שלא בוצעו ייוקמו לזכותם של הישובים כתוספת לתכניות המיועדות לשנת התקציב הבאה?

5. מה הן תכניותיו של משרד הבינוי והשיכון לבניית דירות לאיכלוס בישובי רמת-הגולן לשנת התקציב 1979/80?

6. האם מוכן כבוד השר לדאוג שקצב הבנייה יזיק אף באותם החודשים שבהם ניתן לבצע עבודות בנייה ברמת-הגולן, בהתחשב באקלים הקשה בחודשי החורף?

7. האם כבוד השר יתן את ההוראות המתאימות לכך?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

משרד הבינוי והשיכון נותן עדיפות גבוהה להפעלת הבנייה ברמת-הגולן וכולל בתכניותיו תוספת יחידות דיור בישובים הקיימים כדי לאפשר גידולם ופיתוחם המתמיד.

הפעלת הבנייה ברמת-הגולן קשה יחסית ליתר אזורי הארץ, בהיותה בנייה מיוחדת המחייבת בנייה בטיח חזק ומקלטים צמודים. עבודה זו מתבצעת בתנאים קשים במיוחד בתקופת החורף.

להלן הבנייה המבוצעת בפועל בישובי רמת-הגולן וזו המיועדת להתבצע בשנת התקציב 1979/80:

(א) בשלבי הקמה נמצאים 5 ישובים חדשים ואלה הם: מעלה-גמלא, יונתן, שעל, הר-אודם וגשור ב'.

(ב) תוספת יחידות דיור בישובים קיימים, לצורך המשך קליטה ופיתוח, כלהלן:

אורטל — 36 יחידות דיור; גשור — 20 יחידות דיור; נווה-אטיב — 10 יחידות דיור; רמות — 6 יחידות דיור; קשת — 22 יחידות דיור; מעלה-גמלא — 12 יחידות דיור; אבני-איתן — 20 יחידות דיור; יונתן — 10 יחידות דיור; אליעד — 10 יחידות דיור; שעל — 10 יחידות דיור; מבוא-חמה — 12 יחידות דיור; אודם — 10 יחידות דיור; אפק — 12 יחידות דיור.

ד. איך חושב השר לפתור את בעיית הבנייה הסייאלית למשפחות מרובות-ילדים?

ה. האם מתכנן משרדך בנייה שתספק את הדרישות הצפויות בעקבות הגידול הצפוי באוכלוסיית הנגב?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

פתרונות הדיור שניתנו השנה בבאר-שבע כוללים בנייה חדשה, הרחבת דירות, אחוד דירות ומתן הלוואות להשתכנות עצמית. בבאר-שבע נמצאות בבנייה כ-2,600 דירות.

בפרוגרמת הבנייה של המשרד לשנת 1979 מתוכננות לבנייה 2,400 דירות בבאר-שבע. מהן הופעלו כבר 600.

בנוסף על פרוגרמת המשרד לבנות 4,000 יחידות דיור בשנה זו עושה משרדי מאמצים לעניין יומים פריים לבנייה בנגב.

3222. העלאת מחירי הדירות לעולים

חברת-הכנסת ח. גרוסמן שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ט בשבט תשל"ט (26 בפברואר 1979):

בעתונות נמסר כי כ-1,000 עולים חדשים קופחו בעקבות שינוי המדיניות למכירת דירות לעולים על-ידי משרד מבלי שניתן לשינוי הזה פירסום כל שהוא.

אותם 1,000 עולים שנרשמו לרכישת דירות מ"עמידה" בחודשים אוקטובר-דצמבר 1978 קיבלו עתה הודעה מפתיעה כי מחירי הדירות שביקשו לרכוש הועלו בשיעורים המגיעים עד כדי מאות אלפי לירות.

אבקשך להשיב לי:

א. האם נכון הדבר?

ב. מדוע נעשה הדבר ללא פירסום?

ג. מה בדעתך לעשות כדי למנוע פגיעה ב-1,000 עולים חדשים?

ד. מה בדעתך לעשות כדי למנוע עיוותים מפתיעים מעין אלו בעתיד?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

הנושא נמצא בטיפול בית-המשפט העליון ואנו מצפים להחלטתו.

חירי י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת גרוסמן.

חייקה גרוסמן (המערך):

מי הגיש את התביעה לבית-המשפט?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

שני הצדדים.

חייקה גרוסמן (המערך):

גם השאלתה הזאת היא מפברואר 1979. כמעט מלפני שנה.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

גם אז לא היתה לי תשובה אילו הייתי משיב.

הבנייה, המחייבת אספקת מים חמים באמצעות אנרגיית השמש בכל הבנייה בארץ, לרבות הבנייה הפרטית.

אשר להרחבת שטח החלונות הוכח כי זו לא תבטיח חסכון באנרגיה אלא להיפך — תגרום להגדלת הצריכה באנרגיה לחימום בחורף ולקירור בקיץ.

3352. העברת מעמד "עמידר" לירושלים

הכריז הכנסת צ/ב. ביטון שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' באדר תשל"ט (5 במארס 1979):

הנני שואל את כבוד השר:

1. מה הסכום הדרוש להעברת משרדה הראשי של חברת "עמידר" מתל-אביב לירושלים?

2. עם העברת המשרד הראשי של חברת "עמידר" לירושלים יעברו גם חלק מהעובדים לירושלים ויהיה צורך להבטיח דיור לעובדים אלה ותשלום פיצויים למי שישוחררו בעקבות העברת המשרד הראשי. מה, אם כן, הסכום הכולל הדרוש לביצוע התכנית להעברת המשרד הראשי של חברת "עמידר" לירושלים?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
בהתאם להחלטת הממשלה יעברו משרדיה ושלוחותיה לירושלים. במסגרת זו יועבר גם המשרד הראשי של חברת "עמידר".

העלות המשוערת הסופית לבניית משרדה החדש של החברה נאמד בכ-60 מיליון לירות. תאריך גמר הבנייה המשוער הוא אביב 1980.

העברת המשרד הראשי של החברה מתל-אביב לירושלים תכוסה על-ידי מכירת הבניין של החברה בתל-אביב.

תנאי ההעברה של העובדים יהיו זהים עם תנאי ההעברה של עובדי המדינה המועסקים במשרדי הממשלה והמועברים לירושלים. זאת בהתאם להחלטת הוועדה הבין-משרדית בראשות מנכ"ל משרד הפנים והאוצר.

3412. העדר תיכנון כולל לבניית דירות

הכריז הכנסת א. אנטבי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באדר תשל"ט (12 במארס 1979):

לאחרונה נמסר בעתונות שקרקעות שהוקצו לבניית עשרות אלפי דירות לא נוצלו בגלל העדר תיכנון כולל. אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם ידיעה זו נכונה?

2. אם כן — מה הם הצעדים שיינקטו כדי לבנות דירות על קרקעות אלו?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

1. התיכנון הכולל כרוך בתהליך מסורבל מאוד של ועדות סטאטוטוריות למתן אישורי בנייה. דרך עבודתן של ועדות אלה היא, בלי ספק, אחד המכשולים החמורים ביותר בקידום הליכי הבנייה. מתן אישור בנייה כרוך בשלבים רבים ושונים, והחוק אינו קובע את משך הזמן לסימום של כל שלב בתהליך זה.

2. עם זאת נערכו לאחרונה דיונים בין משרד הפנים ומשרד הבינוי והשיכון בקשר ליעול המערכת הק-

חלק מהבנייה נמצא בשלבי הפעלה וחלקה יופעל בתודשי הקיץ, תוך מתן עדיפות להפעלה זו על-פני הפעלות אחרות.

הר"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו.

ששונה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

האם אפשר לדעת מכבוד השר מה יהיה חלקה של רמת-הגולן, של אותם ישובים שהזכרת, בתכנית שאישרה הממשלה לבניית 15,000 יחידות דיור מעבר לקו הירוק?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

רמת-הגולן תקבל עדיפויות מיוחדות בכל תקציב נוסף שיוקצה.

ששונה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

אבל בכמה זה יתבטא?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

אינני יכול לזרוק מספרים בטרם הדבר נדון ואושר.

ששונה ארבל-אלמוזלינו (המערך):

השאלתה הוגשה ב-5 במארס. האם המספרים שנתן כבוד השר מתייחסים לתקופה של מארס?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

לשנת 1979/80.

3328. פעילות לשימור אנרגיה בתחום הבנייה

הכריז הכנסת א. שריר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ו' באדר תשל"ט (5 במארס 1979):

הקששים בתחום מקורות האנרגיה והייקור הגדול מחייבים היערכות גם בתחום הבנייה שתביא לחסכון בניצול תנאי אקלים בישראל. מדובר בבנייה שתבטיח שימור האלמנטים של חום וקור, ובמיוחד בחלונות גדולים, פתחים רחבים שיבטיחו כמות אור מאקסימאלית לחסכון בחשמל.

אי לכך אבקש לדעת:

הנכון כבוד השר להורות על הקמת ועדה מתאימה על-מנת לפתור את הנושא ולהוציא המלצות מתאימות?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

החסכון באנרגיה הוא עיקר חשוב בתיכנון הבנייה של משרד הבינוי והשיכון. הפעולות לשימור האנרגיה מתבטאות בתחומים הבאים:

(א) שיפור מתמיד בבידוד המבנים על-ידי החמרת הדרישות לבידוד תרמי של קירות חיצוניים וגגות הבתים, תוך שימת דגש בבנייה באזורי ההר ובבקעת-הירדן.
(ב) אספקת מים חמים על-ידי ניצול אנרגיית השמש. בשיתוף עם יצרנים ומוסדות מחקר הוצאו הנחיות להתקין מערכות לחימום מים לצריכה ביתית על-ידי ניצול השמש בכל הבתים הנבנים על-ידי משרד הבינוי והשיכון או בימתו.

בנושא זה מכינה עתה ועדה המשותפת לנציגי משרד רדנו ומשרדי הפנים והאנרגיה הצעת תיקון בחוק תיכנון

ב. אם כן — האם מתכוון משרדך לחדש את עובי דות העפר עד לביצוע הסכמי השלום?

ג. אם לא — כיצד מתכוון משרדך להתגבר על בעיית מחסור העבודה בענף זה?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

כל עבודות העפר הקשורות בפעולות הממשלה מתבצעות בהתאם לתכנית. לא ידוע לי על ציוד מושבת ועל אבטלה בענף זה.

3502. הכללים למתן סיוע לזוגות צעירים בתשלום שכר דירה

חבר-הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באדר תשל"ט (26 במארס 1979) :

לאחרונה הנהיג משרד הבינוי והשיכון תכנית להשכרה חפשית של דירות בשכר דירה חודשי.

כל זוג צעיר הצובר יותר מ-1,200 נקודות מקבל מענק של 750 לירות אם הוא מעוניין להתגורר בשוב עירוני וסובסידיה של 200 לירות אם הוא מבקש להתגורר בעיר-פיתוח.

עוד התברר כי זוגות צעירים נתמכים עד אינם יכולים לקבל דירות מסובסדות של חברת "עמידר". הוראות אלו יוצרות עיוותים.

אודה לשר אם ישיב לי :

1. האם לדעת השר מוצדק פער כה גדול במתן מענק לזוגות צעירים הצוברים 1,200 נקודות בין המבקש שים להתגורר בשוב עירוני לבין המתגוררים בעיר-פיתוח?

2. מדוע לא יתמוך השר במתן מענק גבוה יותר לזוגות צעירים הצוברים 1,200 נקודות בעיר-פיתוח?

3. מדוע לא תאפשרו לכל נתמכים עד מחסורי הדיוור לקבל דירות בתנאי שכירות של חברת "עמידר"?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראו, נמסרה לפרוטוקול)

זוג המתגורר בעיר-פיתוח בדירת שלושה חדרים משלם שכר דירה נמוך במידה ניכרת מזוג צעיר בעל רמת ניקוד דומה המתגורר בעיר, למרות ההפרש ברמת הסובסידיה. הפער נובע מן ההבדלים הקיימים בגובה שכר הדירה החודשי בין הישובים השונים, תוך העדפה ברורה של אזור-פיתוח.

עקרון זה של העדפת אזור-פיתוח יימשך גם בעתיד, עם עידכון ריאלי של הסיוע.

3503. מכירת דירות מוגנות למי שאינם דייריהן, עלי-די החברה להכשרת הישוב

חבר-הכנסת מ. שחל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באדר תשל"ט (26 במארס 1979) :

החברה להכשרת הישוב בחיפה מכרה את הבניינים ברחוב לבונטין 19 ו-12 לאדם פרטי אף שהדיירים בהם מוגנים ואף שהם פנו פעמים רבות לחברה לקנות את הדירות שבהן הם מתגוררים ונמסר להם כי הדירות אינן למכירה.

יימת. סוכם בין המנהלים הכלליים כי יקוצר לוח הזמנים ויגוצל סעיף 160 בחוק התיכנון והבנייה, המבטיח עדיפות לבנייה הציבורית.

בגולה התיכנון הפנימי של משרד הבינוי והשיכון הוכנסו כבר לפני חודשים מספר שינויים מתאימים, המבטיחים קיצור התהליך, קביעת לוח זמנים מחייב ונוהל ברור בהליכי קבלת החלטות.

עם כל זאת עלי להעיר לשואל כי חלק גדול מן הקרקעות המיועדות לבניית אלפי יחידות דיור הן קרקעות לא זמינות בערים הגדולות, הנמצאות בתהליך פינוי.

3414. שמירה על אמת המים העתיקה בצור-בחר

חבר-הכנסת ב. צ. רבין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג באדר תשל"ט (12 במארס 1979) :

כתוצאה מרשלנותם של אנשי משרד הבינוי והשיכון, העוסקים בהקמת שכונה באזור הכפר צור-בחר שבירושלים, נגרמים נזקים כבדים למפעל המים העתיק מימי הורדוס, העובר בסמוך לשכונה הנבנית ("ידיעות אחרונות", 2 בפברואר 1979).

אודה לשר אם ישיב לי :

האם יינקטו פעולות על-ידי השר כדי למנוע נזק למפעל המים העתיק?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראו, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבינוי והשיכון עושה את עבודתו באזור אמת המים העתיקה תוך שיתוף פעולה מלא עם נציג אגף העתיקות ובהתאם להנחיותיו.

בהיותנו מודעים לחשיבותה של האמה כאתר היסטורי נדיר אנו עושים ככל יכלתנו לא רק למנוע הרס סתה במהלך בניית השכונה אלא גם לשימורה. אמת היא כי בשני קטעים אמנם נגרם נזק לאמה, תוך כדי עבודת חפירה של טראקטור. קטעים אלה של האמה לא היו ידועים הואיל וכוסו בעפר לפני עשרות שנים.

הנזק נגרם, כאמור, ב-1974 כאשר נפגע צינור חרס תורכי. העבודה הופסקה והשטח גודר. אנו נוסף ונגביר את עבודת הפיקוח באזור אמת המים על-ידי תיכנון פס ירק לאורך הקטעים הגלויים לעין. אזור המנהרה יגן באמצעות גלי אבנים.

3461. הקפאת עבודות עפר

חבר-הכנסת נ. פדר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באדר תשל"ט (21 במארס 1979) :

בעתונות נמסר כי כ-60% מהציוד לעבודות עפר בארץ מושבתים, וזאת בשל החלטת הממשלה להקפיא את כל העבודות השוטפות שלה. עוד נמסר כי הנימוק להחלטה זו נובע מהרצון לשריון את הציוד הכבד בארץ לקראת העבודות הגדולות שיתחייבו מהסכם השלום עם מצרים ובניית שדות-התעופה בנגב.

אבקשך להשיב לי :

א. האם אמנם נזכרות הטענות ?

אבקש להשיב לי :

1. מדוע סירבה החברה להכשרת הישוב, שהיא חברה ציבורית, למכור את הדירות לאנשים המתגוררים בהן ?

2. מה היו הסיבות של החברה למכור את הבניינים לאדם פרטי ?

3. האם אין חובת החברה לפנות אל הדיירים בה-צעה ראשונה למכירת הדירה, לפני שהיא פונה לגורמים אחרים ?

4. מאחר שהבניין עדיין לא עבר רישום מחדש ב"טאבו", האם אפשר למנוע הדבר ולמכור את הדירות לדיירים ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לפי חוק הגנת הדייר אין כל חובה להציע לדיירי בית מוגן לרכוש את דירותיהם לפני שבעל הבית מוכר רם לגוף אחר.

אינני השר הממונה על חברת הכשרת הישוב. אין היא חברה ממשלתית ואין למשרד הבינוי והשיכון מניות בה. החברה היא חברה ציבורית, שמניותיה נסחרות בבורסה ומניותיה מסדה הן בידי המוסדות הלאומיים. שיקולי החברה במכירת דירותיה הם איפוא העניין לדי-קטוריון של חברה, שהממשלה איננה מיוצגת בו.

3504. מצב הכביש שבין הכפרים
דלית אל-כרמל, עוספא ואליקים

חבר הכנסת מ. שחל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באדר תשל"ט (26 במארס 1979) :

הכביש בין הכפרים דלית אל-כרמל, עוספא ואליקים משרת אוכלוסייה המונה יותר מכ-15,000 נפש. כמו-כן מהווה כביש זה גישה אל פארק הכרמל ואל העיר חיפה. כביש זה הוא מסוג ב', בעל סיבובים חדים ומסוכנים, והתאונות בו הן רבות.

בקשר לכך אבקש להשיב לי :

1. האם נכונה הטענה שהכביש משובש ואינו מתאים לנסיעה בטוחה ?

2. אם כן — מדוע לא נסלל כביש חדש באזור ?

3. האם מתכוון השר לתת הוראה לסלול כביש חדש, ומתי ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתי מיום 26 במארס 1979 על שאלתה מס' 2816 של חבר הכנסת שמואל טולידאנו.

3505. מצב הכביש שבין הכפרים
דלית אל-כרמל ועוספא

חבר הכנסת י. רום שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באדר תשל"ט (26 במארס 1979) :

נמסר לי שמצב הכביש המקשר את כפרי הדרומים על הכרמל — עוספא ודלית אל-כרמל — לחיפה ולכביש

ואדי-ערה הוא במצב גרוע, הוא צר, ופיתוליו מסוכנים, ולפיכך נגרמות בו תאונות רבות.

בעיית סלילת הכביש הועלתה פעמים מספר, ולפיכך אבקש להשיב לי :

א. האם מודע משרדך לצורך הדחוף בתיקון המצב בכביש זה, המהווה מסלול לאתרים רבים בכרמל ולכפרים הדרומיים ?

ב. האם קיים במשרדך תוכנון לכביש מתאים לצרכי האזור ?

ג. מה מתכנן משרדך לבצע בכביש זה בשנת 1979 ?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי :
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתי מיום 26 במארס 1979 על שאלתה מס' 2816 של חבר הכנסת שמואל טולידאנו.

3516. מצב הכביש שבין הכפרים עוספא,
דלית אל-כרמל ואליקים.

חבר הכנסת מ. עמאר שאל את שר התחבורה ביום כ"ז באדר תשל"ט (26 במארס 1979) :

קטע הכביש הבין-עירוני היוצא מתחום העיר חיפה והעובר את הישובים עוספא ודלית אל-כרמל אל אליקים הוא כביש צר, ללא שוליים, ובו סיבובים חדים, תלולים ומסוכנים. מלבד היותו משרת את הישובים הללו, המורגים כ-15,000 נפש, הוא עמוס בתנועת תיירים ומטיילים המבקרים בישובים הדרומיים ובשוקים המיוחדים שבחוף צותיהם.

מחמת עומס התנועה ובשל אייכולת העקיפה גרמות תאונות ולאחרונה, ביום 7 במארס 1979, מכונית של בתי-הסוחר התהפכה.

שרי התחבורה הבטיחו מדי פעם לעשות לתיקון קטע הכביש הנדון, וכן קיימת תכנית הנדונה כבר כעשר שנים ברשויות התיכנון לסלילת כביש עוקף עוספא-אליקים. אבקש להשיב לי :

1. האם הינך מודע למצבו של קטע הכביש הנדון ?

2. מה הן התכניות ומועדי הביצוע לתיקונו ?

3. אימתי יוחל בסלילת כביש העוקף הנ"ל ?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

ראה תשובתי מיום 26 במארס 1979 על שאלתה מס' 2816 של חבר הכנסת שמואל טולידאנו.

היו"ר י. שמיר :

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת משה עמאר.

משה עמאר (המערך) :
לא קיבלתי תשובה.

שר הבינוי והשיכון ד. לוי :

נתתי בזמני תשובה לחבר הכנסת טולידאנו, וזה מקובל בכנסת להפנות לתשובה שניתנה.

משה עמאר (המערך) :

אילו היתה התשובה ניתנת באותו יום, אני מבין.

המטיילים הרבים המבקרים בישובים הדרוזים. הכביש צר, ללא שוליים, ובו סיבובים מסוכנים.

ב-1977 אישרה ועדה לתיכנון ובנייה במחוז חיפה תכנית לסלילת כביש חדש.

נוכח ריבוי התאונות הקטלניות במקום רצוני לשאול:

1. האם נקט משרדך פעולות לסלילת הכביש?
2. אם כן — מה הן הפעולות לסלילת הכביש?
3. אם לא — מה בדעת משרדך לבצע על-מנת שהכביש ייסלל?

4. האם לנוכח המדיניות החדשה של משרדך ל-חימה בתאונות הדרכים יש בדעתך לפעול לזירוז סלילת כביש זה כדי להקטין את מספר תאונות הדרכים?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

זו אותה התשובה שניתנה ביום 26 במאָרס 1979 על השאילתה מס' 2816 של חברת-הכנסת שמואל טולידאנו, ואני אמסור אותה בכתב.

היו"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבלי-אלמוזלינו.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):

איך אפשר לבוא לכנסת ולהגיד שזו אותה תשובה?

היו"ר י. שמיר:

זה נוהל שהיה מקובל כל השנים. אולי צריך לשנות את הנוהל, אבל הוא ממשיך להיות מקובל.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):

איזה נוהל?

היו"ר י. שמיר:

זה נוהל שהשר מפנה את השואל לתשובה שניתנה.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

אני מעביר לך את התשובה בכתב.

היו"ר י. שמיר:

לא נגהל עכשיו דיון על הנוהל.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):

מתי ניתנה התשובה על השאילתה של חברת-הכנסת טולידאנו? אני חושבת שיש להעיר לשרים שלא ייתכן להשיב על שאילתות שהוגשו במאָרס תוך הפניית השואל לתשובה על השאילתה שניתנה מי ידע מתי.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

אני מעביר לך את התשובה. אני מבין שמה שמדאיג אותך היום זה משהו אחר.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):

היו"ר י. שמיר:

חברת-הכנסת ארבלי, אנו מטפלים עכשיו בתשובות על שאילתות.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (המערך):

לא ייתכן שהשר יריץ אותי היום.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

אני מוכן לשגר לך תשובה מפורטת, ובכתב.

3551. מצב הכביש שבין הכפרים

דלית אל-כרמל, עוספא ואליקים

חברת-הכנסת א. נמיר שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ו' בניסן תשל"ט (4 באפריל 1979):

הכביש המקשר את הכפרים הדרוזים דלית אל-כרמל ועוספא עם חיפה והמרכז הוא כביש סוג ב', צר מאוד, ובעל סיבובים חדים ומסוכנים. כתוצאה מכך נגרמות במקום תאונות רבות.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. האם טענות אלו נכונות?
2. אם כן — מדוע לא תוקן עד כה כביש זה, המ-שמש כ-15,000 נפש?
3. מה בדעת השר לעשות כדי לתקן את המעוות?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראי תשובתי מיום 26 במאָרס 1979 על שאילתה מס' 2816 של חברת-הכנסת שמואל טולידאנו.

3688. מצב הכביש המקשר את כפרי

הכרמל עם חיפה

חברת-הכנסת נ. כהן שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ד באייר תשל"ט (21 במאי 1979):

פנו אלי באחרונה אורחים בתלונה חמורה על כביש דלית אל-כרמל — עוספא — אליקים. הבביש הזה תואר ככביש מסוכן, הררי, מסוג ב', ברוחב של מכונית אחת בלבד, ללא שוליים, בעל סיבובים חדים ומסוכנים. על-אף זאת הכביש עמוס יחסית, ומרובות בו תאונות הדרכים הקשות.

אודה לשר אם תשיב לי:

- א. האם משרדך מודע לכביש המסוכן הזה, המקשר את כפרי הכרמל עם חיפה?
- ב. אם כן — כיצד מתכוון המשרד לפעול כדי לתקן מפיגע זה?
- ג. אם התשובה על שאלה א' שלילית, האם מוכן השר להורות כי הכביש ייבדק ויסקו לגביו מסקנות?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראי תשובתי מיום 26 במאָרס 1979 על שאילתה מס' 2816 של חברת-הכנסת שמואל טולידאנו.

3707. סלילת כביש חדש מדלית אל-כרמל

עד לאליקים

חברת-הכנסת ש. ארבלי-אלמוזלינו שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ד באייר תשל"ט (21 במאי 1979):

כביש דלית אל-כרמל — אליקים הוא הכביש המרכזי של הכרמל ומשרת אוכלוסייה של 15,000 נפש, בנוסף על

3545. שיקומן של שכונות עוני

חבר-הכנסת ב. צ. רובין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ז' בניסן תשל"ט (4 באפריל 1979):

מדינת ישראל והעם היהודי בתפוצות עומדים להש-קיע הון עתק בשיקומן של שכונות עוני בישראל.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם נעשתה בדיקה יסודית לאיתור הסיבות שגרמו לכך ששכונות שהוקמו הפכו כעבור שתי עש-רות שנים למשכנות עוני שיש צורך במאמץ אדיר בשי-קומם?

2. אם כן:

א. מה הם הגורמים שאותרו וכיצד אותרו?

ב. האם ניתנו הנחיות לניטרול גורמים אלה בש-כונות חדשות המוקמות כיום?

3. אם לא, כיצד יודעים מומחי משרד הבינוי והשיכון כי השכונות הנבנות עכשיו לא ייהפכו בעוד עשור או שניים למשכנות עוני שיהיה צורך להשקיע בשיקומם?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. סקרים רבים נערכו לאיתור סיבות שהביאו לצו-רך בשיקום שכונות. הסקרים נערכו על-ידי האו-ניברסיטאות.

2. מהסקרים עולה כי עיקר הצורך בשיקום השכו-נות נובע מאיכלוס שכונות אלה באוכלוסיה שתהליך קליטתה בחברה הישראלית היה מלווה בקשיים מרובים והיא לא הצליחה ליהנות הנאה מלאה מהשירותים הממ-לכתיים.

גורם נוסף להתדרדרות השכונות הוא הבנייה הבל-תי-מתאימה לצרכי האוכלוסיה הן מבחינת מיגוון גד-לי הדירות והן מבחינת פיתוח התשתית ומבני הציבור.

הנחיות משרדי לפתרון הבעיה הן: א. תיכנון וב-ניית דירות במיגוון רב של גדלים; ב. איכלוס הש-כונות בקבוצות אוכלוסין שונות לשם חיווק המבנה החברתי של השכונה; ג. פיתוח שירותים ציבוריים ומבני ציבור בהתאם לצרכים.

לאור ההנחיות שהוצאו במשרד הבינוי והשיכון יש לקוות שאנו מניחים יסודות לבניית שכונות בריאות. כמוכן, שינויים בסטנדרט ובנורמות הכרוכים באיכות חיים משתנה עשויים להביא בעתיד לפעילות נוספת של המשרד בשכונות.

3587. הליכי קבלת עובדים חדשים במשרד

הבינוי והשיכון ובמשרד לקליטת העלייה

חבר-הכנסת ח. כר-לב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בניסן תשל"ט (23 באפריל 1979):

בעתון "הארץ" מ-27 במאס 1979 התפרסמה כת-בה תחת הכותרת: "עלייתו של דוד לוי". בכתבה זו טו-ען העתונאי אמנון ברזילי כי מאז מינויו לשר הכנסת לתפקידי-מפתח במשרדים שעליהם אתה מופקד כ-60-70 חברי מרכז תנועת החירות ואנשים המקורבים לתנועת

היומר י. שמיר:

אבקש שלא להיכנס לדו-שיח על עצם העניין. אנו משיבים עכשיו על שאלות.

3721. מצב הכביש דלית אל-כרמל — אליקים

חבר-הכנסת ע. חדר (הרביץ) שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו באייר תשל"ט (23 במאי 1979):

כביש דלית אל-כרמל — אליקים הוא הכביש המרכזי על הכרמל. הכביש הזה משרת בימים מסוימים אלה נוסעים במאות מכוניות. הכביש הוא מסוג ב', באזור הררי, ברוחב של מכונית אחת וללא שוליים מסודרים, והוא מהווה סכנה למשתמשים בו.

אבקש לשאול:

א. האם מדוע השר לבעיותיו של כביש זה?

ב. אם כן — מה בדעת משרדו לעשות כדי לשפר את המצב?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

ראה תשובתי מיום 26 במאס 1979 על שאלתה מס' 2816 של חבר-הכנסת שמואל טולידאנו.

3544. ההוצאות הכרוכות בהעברת המשרד

הראשי של "עמידר" לירושלים

חבר-הכנסת ב. צ. רובין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ז' בניסן תשל"ט (4 באפריל 1979):

נמסר לי כי חברת "עמידר" משקיעה עשרות מיליוני לירות בהקמת משרדים בירושלים, לצורך העתקת המשרד הראשי של החברה.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם נכונה ידיעה זו?

2. אם כן:

א. כמה יעלו המשרדים בירושלים?

ב. מה ההוצאה הכספית שתידרש לפיצוי פיטורים לעובדים שלא יעברו לירושלים?

ג. מה ההוצאה הכספית שתידרש למען העובדים שיפרשו לפנסיה מוקדמת?

ד. מה ההוצאה הכספית שתידרש לעזרה בדיוור לעובדים שיעברו לירושלים?

ה. כיצד מתיישבת הוצאה ניכרת זו למשרדים עם מצוקת הדיוור למשפחות ברוכות-ילדים וזוגות צעירים?

ו. כיצד מתיישבת בניית המשרדים עם-המגמה להקפיא הבנייה הציבורית?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ראה תשובתי מהיום על שאלתה מס' 3352 של חבר-הכנסת צ'רלי ביטון.

הי"ר י. שמיר :

העניין נגמר. תשובתו של השר מספקת.

3588. מתן אפשרות לדיירים בקריית-ארבע
לרכוש את דירותיהםחברת-הכנסת ג. כהן שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום
כ"ו בניסן תשל"ט (23 באפריל 1979) :

עולים שבאו להתיישב בקריית-ארבע קובלים שאין
מאפשרים להם לרכוש את הדירות שבהן הם גרים בשי-
כירות, אף-על-פי שזו זכותם. העולים שפנו אלי אומרים
כי פניותיהם לחברת "עמידר" נענות בקצרה: "עדיין
אין בידינו הנתונים הדרושים לשם מכירת הדירות"
— ובינתיים מחירי הדירות מאמירים.

רצוני לשאול :

א. האם הנתונים שנמסרו לי נכונים ?

ב. אם כן — האם אין השר סבור שבדרך זו פוג-
עים בעלייה וביישוב יהודה ושומרון ?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כבר באפריל שנה זו הודיעה "עמידר" לדיירים בקר-
יית-ארבע הדרים בשכירות כי הם רשאים לרכוש דירו-
תיהם, ואכן רובם רכשו אותן.

3589. הליכי קבלת עובדים חדשים במשרד
לקליטת רעלייה ובמשרד הבינוי והשיכוןחברת-הכנסת מ. וירשובסקי שאל את שר הבינוי והשיכון
ביום כ"ו בניסן תשל"ט (23 באפריל 1979) :

על-פי מאמרים בעתונות ומידע אחר מתברר כי
עשרות פעילים ועסקנים של תנועת החירות צורפו לסגל
העובדים הבכיר של המשרד לקליטת העלייה ומשרד
הבינוי והשיכון מאז היותך הממונה על משרדים אלה. מדור
בר במשרות מרכזיות, החל בתפקיד המנהל הכללי של
משרד הבינוי והשיכון וכלה במנהלי אגפים שונים של
המשרד לקליטת העלייה (ראה גם מאמרו של אמנון ברי-
זילי מ־27 במאמר 1979 שלא הוכחש על-ידך).

אבקש להשיב לי :

1. האם אנשים אלה נתקבלו על-פי מכרזים והנהל
התקין המקובל במשרדי הממשלה ?

2. אם לא נתקבלו על-פי הנהל המקובל במשרדי
הממשלה — האם נבחרו על-פי כישורים מקצועיים טהו-
רים או על-פי שיקולים פוליטיים מפלגתיים ?

3. האם אין השר רואה בשרשרת מינויים ארוכה
זאת פוליטיזציה מאסיבית דווקא של מנגנוני משרדים
שייעודם הגשת השירות הטוב ביותר לקבוצות אוכלוסיה
חלשות, כגון עולים חדשים, זוגות צעירים ועוד ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

ראה תשובתי לשאלתה מס' 3587, של חברת-הכנסת
בר-לב.

הי"ר י. שמיר :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת וירשובסקי.

המפלגה. כן טוען מר ברוילי כי בכוונתך להמשיך בדרך
זו.

לאור זאת הנני שואל :

1. האם זה נכון ?

2. אם זה איננו נכון — מה הוא המספר המדויק של
אנשי תנועת החירות למיניהם שהכנסת למשרדי הבינוי
והשיכון וקליטת העלייה ?

3. כמה עובדים חדשים מכל הסוגים, התקבלו במשרד
לקליטת העלייה במשרד הבינוי והשיכון מאז מניית
עליהם ?

4. כמה מהעובדים שהתקבלו לעבודה בתקופת כהו-
נתך עברו מכרז פנימי וכמה עברו מכרז חיצוני ?

5. כמה עובדים חדשים התקבלו ללא מכרז ?

6. האם נכונה הידיעה כי יש בדעתך להמשיך באיוש
משרות על-ידי אנשי שלומך ?

7. האם אתה סבור כי עם שינוי השלטון בארץ צריך
הדבר להקיף גם עשרות עובדי מדינה במשרדי ממשל-
תנו ?

8. אם תשובתך לשאלה מספר 7 היא חיובית — האם
ברור לך כי אתה גורם לפוליטיזציה של ציבור עובדי
המדינה ?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

בתקופת שירותי כשר הקליטה בוטלו במשרד הק-
ליטה 50 תקנים לרגל צימצומים בכוח-האדם. באותה
תקופה נתקבלו לעבודה 7 עובדים בדרגות בינוניות ובי-
כירות, במשרד הראשי. כן נתקבלו מספר עובדים נוס-
פים כמטפלים ומטפלות במרכזי קליטה וביחידות שדה
אחרות.

במשרד הבינוי והשיכון בוטלו מינואר השנה 16
תקנים. במסגרת משרות פנויות אחרות, חלקן פנויות
ומנית בעקבות חופשות ללא תשלום, נתקבלו במשרד
הראשי, בדרגות בינוניות וגבוהות, 9 עובדים. כל העוב-
דים בשני המשרדים נתקבלו על-פי ההליכים הקבועים
בחוק שירות המדינה (מינויים) ובהתאם לכישוריהם.
השתייכות מפלגתית אינה נמנית עם הכישורים ה-
נדרשים — כידוע היטב לשואלים הנכבדים.

הי"ר י. שמיר :

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת בר-לב.

חיים בר-לב (המערך) :

אדוני השר, לא ענית על שש מתוך שמונה שאלות
ששאלתי: השאלה הראשונה היא: האם נכון מה שהת-
פרסם באותו מאמר בעתון "הארץ" שלפני הכנסת למש-
רד 60-70 עסקני תנועת החירות ? אני מבקש תשובה לש-
אלה זו.

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי :

אין לי מה להוסיף על התשובה המפורטת שאני מ-
סר לכנסת בעקבות שאלתך. כל איש המתקבל לעבודה,
מתקבל על-פי הנהלים המקובלים בתקש"ר. אין אני
מחטט בדעותיו הפוליטיות.

חיים בר-לב (המערך) :

וזאת אומרת — — —

2. מה הערך הכספי של הבניינים החדשים החסומים באשקלון?

3. מה מעכב את "הפשרת" הבניינים האלה לאיכוס לוס לסוגי האוכלוסיה הנוקשים לשיכון?

4. מתי יודא שר הבינוי והשיכון שמלאי הדירות הגדול של אשקלון יימסר לרשויות האיכלוס?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-4. באשקלון יש כ-350 דירות לא מאוכלסות, המיועדות למשפחות עולים, למשפחות בהטבת תנאי דיור ולזכאים אחרים. העיכוב במסירת הדירות לאיכוס מקורו בעבודות תיקונים ושיפוצים הנערכים בדרות אלו.

הוריתי להנהלת משרדי לפעול לזירוז הטיפול ומסירת הבתים לאיכלוס.

3747. תיקון ליקויים בתמזרי כיוון

תברכהכנסת א. (ג.) כדאן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ב' בסיון תשל"ט (28 במאי 1979):

ברוב כבישי הארץ קיים פיגור משווע בתמזרי הכיוון שהוצבו עלידי מחלקת העבודות הצבוריות שבתחום משרדך.

גם כאשר חונכים כביש חדש, כגון כביש ירושלים-תל-אביב, התמזורים לוקים בחסר. הנה לדוגמה: אם נהג רכב רוצה להגיע מירושלים לבאר-שבע, הוא חייב לצאת מהכביש המהיר בהסתעפות שבה מצוי תמזור הכיוון "אשקלון-רמאללה", לנסוע בכיוון לאשקלון וכעבור כמה מאות מטרים הוא מוצא תמזור קטן ישן שבו מסומן כיוון לבאר-שבע, ואילו בהמשך ימצא גם תמזור שרשום בו "אשדוד". הנהג צריך איפוא להשתלם היטב בידיעת הארץ כדי שלא יטעה בדרכו לבאר-שבע.

דוגמה נוספת: אם הנהג היוצא מירושלים רוצה להגיע לרמלה, וידרכו אותו שעליו לצאת מהכביש הישיר לתל-אביב באותו מסעף הנושא תמזור "אשקלון-רמאללה", הוא חייב לדעת שעליו לנסוע בכיוון "אשקלון" ורק כעבור קטע מסויים לפנות ימינה. לא פעם הוטעו שם תיירים וגסעו לכיוון רמאללה, בגלל הדמיון בשם, במקום לנסוע לרמלה באמצעות התמזור המכוון אותם לאשקלון.

דוגמאות כאלה דומיהן אפשר למצוא ברוב כבישי הארץ והן מעידות על חוסר שיטה. ליקוי זה מיתוסף לחוסר סימון המרחקים בקילומטרים ברוב כבישי הארץ.

אבקש להשיב לי:

1. בהעדר שיטה, האם השר מוכן למנות ועדה אשר תקבע גורמות וסטאנדארטים לתמזרי כיוון?

2. כמה אחוזים מההוצאות הכספיות הכרוכות בפתיחת כביש חדש מהוות ההוצאות לתמזרי כיוון?

3. האם מתכוון המשרד להנהיג סימון הקילומטר רים לפחות בכבישים הראשיים, שעד היום הסימון בהם חסר?

מזכיר וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):
אני מבין שגם חבר הכנסת בר-לב לא מסופק מהתשובה, וגם אני לא.

3685. יישעם של חברי גרעין
"מורשת" בגליל

תברכהכנסת מ. פרוש שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ד באייר תשל"ט (21 במאי 1979):

בעתון "המודיע" מיום י' באייר תשל"ט (10 במאי 1979) פורסם כי מאתיים חברי גרעין "מורשת", ביניהם עולים מדרום-אפריקה המעוניינים להביא עמם את מפעליהם לטקסטיל ויהלומים המועמדים להתיישבות באזור שגב בגליל, מתרוצצים זה שש שנים ואינם מצליחים להשיג אישור סופי שיאפשר איכלוס המקום, וזאת אף-על-פי שקבוצה שכנה הקרויה "שכניה" בת חמש משפחות, וקבוצת "קרניה" בת 11 משפחות, זכו כבר למחנה זמני.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם הידיעה הנ"ל נכונה?

2. מדוע מעכבים את יישוב מאתיים חברי גרעין "מורשת", ביניהם, כאמור, עולים מדרום-אפריקה ומפ"עליהם, בעוד שקבוצות אחרות קיבלו אישורים ומחנות זמניים?

3. האם מוכן כבודו להורות על זירוז הטיפול באישור איכלוס של חברי "מורשת" כדי שתסתיים הפרשה העגומה של התרוצצותם חסר התכלית במשך שש שנים?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הישוב "מורשת" נמצא בשלבי תכנון אחר-גם, תוך תיאום ושיתוף עם המחלקה להתיישבות. לקראת סוף השנה התקציבית נוכל להתחיל בבניית הקבע של ישוב זה.

משרד הבינוי והשיכון מקנה עדיפות גבוהה ביותר לתכנונם והקמתם של ישובי קבע בגליל.

3735. זירוז הטיפול במסירת
דירות לאיכלוס באשקלון

תברכהכנסת ז. כץ שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו באייר תשל"ט (23 במאי 1979):

בעיר אשקלון יש עשרות בנייני מגורים שנבנו על-ידי משרד הבינוי והשיכון ובנייתם הסתיימה לפני זמן רב ואינם מאוכלסים. בניינים אלה מכילים יותר מ-400 יחידות שיכון גמורות. כניסות הבתים נחסמו על-ידי לוחות וקרשים, אולם למרות זאת נעשות פעולות השחתה חמורות בבניינים חדשים אלה. בניינים אלה הם בלתי מאוכלסים, כאשר יש מאות משפחות עולים, זוגות צעירים ודיירי שכונות עוני, אשר מבקשים לרכוש דירה באשקלון ופנייתם אינה נענית.

אבקש תשובת השר לשאלותי:

1. כמה דירות חדשות לא אוכלסו באשקלון בבניינים שנבנו על-ידי משרד הבינוי והשיכון?

דנה עם המועצות האזוריות שבתחומן עובר הכביש על שיפורו במסגרת תכנית רבי-שנתית. השנה יושקעו בהרחבתו כ-60 מיליון לירות.

הד"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

שאלתי את השאלה ב-4 ביוני 1979. האם יכול השר להגיד מה כבר נעשה? היו שם תאונות שבנע אחר שבוע כמעט. האם יכול השר להודיע שנעשתה פעולה או שרק הוקצו הכספים?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

אני יודע שהדברים תואמו והיו דיונים הנוגעים בדבר והתקציב הוקצה. זו המחלקה בין הטובות במשרד, ואני מוכן לבדוק זאת.

מרדכי וירשובסקי (התנועה לשינוי ויזמה):

אולי יואיל השר להודיע לי את התוצאה?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

בתחלט, בתחלט.

3879. בניית דירות לזוגות צעירים בקריית-אונן

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלנו שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ט"ז בסיון תשל"ט (11 ביוני 1979):

בעתונות פורסם שזוגות צעירים מחוסרי דיור בקריית-אונן הפגינו ליד העירייה ודרשו פתרון לבעיית מצוקת הדיור שלהם. מהעירייה נמסר שמשרד הבינוי והשיכון לא בונה במקום דירות לזוגות צעירים וסירב להיענות לפנייתם של עיריית קריית-אונן לבנות די-רות לזוגות צעירים במקום.

רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם משרד הבינוי והשיכון בונה דירות לזוגות צעירים בקריית-אונן?

2. אם לא — מה הסיבות לכך?

3. האם קיימת תכנית להתחלת בנייתן של דירות לזוגות צעירים בשנת 1979/80?

4. אם כן — מה מספר הדירות שייבנו?

5. אם לא — מה הם הפתרונות שעומד להציע כבוד השר לזוגות צעירים בקריית-אונן?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

תכננו ל-200 יחידות דיור בשטח שאותר ממערב לקריית-אונן נמצא בשלבי עבודה מתקדמים.

3958. זירוז בנייתן של דירות לזוגות בחיפה

חברת-הכנסת מ. עמאר שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב בסיון תשל"ט (17 ביוני 1979):

אגף האיכלוס במשרד הבינוי והשיכון הוציא בת-אריך 20 באפריל 1979 הוראות בכתב אל "שקמונה", החברה הממשלתית-עירונית לשיקום הדיור בחיפה, של-פיתן על החברה להגביל את פעולות השיקום באמי-צעות דירות ג'ר למשפחות המתגוררות בצפיפות של

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

1. אגף הכבישים במשרד הבינוי והשיכון פועל בהתאם לשיטה שעובדה על דעת כל המשרדים הנוגעים בדבר ואף תואמת אמנה בין-לאומית שעליה חתומה גם ישראל. עם זאת, מתוך מודעות למורכבות הנושא הוזמן לאחרונה בטכניון מחקר שימליץ על שיכלול השיטה והתאמתה לתנאים המיוחדים שלנו.

2. ההוצאות לתמרורי כיוון מהוות חצי אחוז עד שלושה אחוזים מסך הוצאות סלילת הדרך, בהתאם לסוג הדרך והאזור שבו היא עוברת.

3. מיספור הקילומטרים קיים בכל כבישי הארץ. אנו עומדים להנהיג שיטת מיספור חדשה של צירים בין-עירוניים ובהתאם לכך יוחלפו כל אבני הקילור-מטרא' בכבישים אלה.

הסיפור החדש הוצב כבר בכביש תל-אביב-ירושלים ובמספר כבישים אחרים.

הד"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת בדיאן.

אליקים (נוסע) בדיאן (הליכוד):

אדוני השר, ידוע לי שבחודשים האחרונים הציבו אבני קילומטרים בכביש חיפה-תל-אביב, למשל, בצורה כזאת שאי-אפשר להבין מה הן מסמנות. שאלתי מה הקריטריונים בסיומן מספר הקילומטרים. נאמר לי שיש קריטריונים אך הם לא פורסמו עדיין לצורך הציבור הרחב. אני מבקש לדעת: מדוע לא נעשה הדבר עד כה בצורה ברורה?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

לאחרונה הוצבו אבני הקילומטרים בכביש ירושלים-תל-אביב ואנחנו מתכוונים להמשיך בפעולה. רשמתי לפני את הערתך.

3807. שיפור כבישים פגומים בדרום הארץ

חברת-הכנסת מ. וירשובסקי שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ט' בסיון תשל"ט (4 ביוני 1979):

על-פי דברי השופט לובנברג, יושב-ראש המועצה הלאומית למניעת תאונות, הרי הונחת התחזוקה של התשתית התחבורתית תורמת חלקה לריבוי תאונות הדרכים. השופט מציין בעיקר את כבישי גדרה-משמר-הנגב, גהה, סעד.

אבקש את כבוד השר להשיב לי:

א. נוכח גל התאונות הגואה בכבישים אלה ש-הזוכרו, מה בדעת משרדו לעשות לצורך שיפורם המיידי של כבישים קריטיים אלה?

ב. מה כבר בוצע בכביש סעד שבו אירעה תאונת הדמים של שני אוטובוסי "אגד" בקטע שבו רוחב עיקול הכביש הוא 5.70 מטר בלבד ושוליו אינם תקינים?

ג. האם בכוונת משרדו לקצץ בתקציב אחזקתם ופיתוחם של הכבישים בשנת התקציב הבאה?

שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:

מחלקת עבודות ציבוריות במשרד הבינוי והשיכון

בדירות חדשות, אולם בחלקן האחר של עיירות אלה עדיין עומדות דירות רבות בלתי מאוכלסות.

במסגרת תכנית הבנייה לשנת תקצ"ב זו בונה המשרד כ-3,000 דירות בגליל וכ-4,000 דירות בנגב. רובן ככולן בעיירות הפיתוח.

עידוד המעבר לאזורי הפיתוח בא על ביטוי הן בתגדלת היצע הדירות ומחיריהן הנמוכים והן במתן הלוואות גדולות ללא הצמדה ובתנאי חזר נוחים.

4002. פעולות לצמצום משך הבנייה הציבורית

חבר הכנסת ד. קוזלוני שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ו בסיון תשל"ט (21 ביוני 1979):

מתוכנן סקר הבנייה 1978 ניתן ללמוד שמשך הבנייה עלה מאז 1975 מ-23.5 חודשים ליחידה בממוצע ארצי ל-31.5 חודשים בשנת 1978.

בקשר לכך רצוני לדעת:

1. מה היא הסיבה לעליית משך הבנייה הציבורית, וזאת בתקופה של ירידה בהיקף הבנייה?
2. בכמה מקרים עלה משך הבנייה?
3. מה בדעת השר לעשות כדי לצמצם את משך הבנייה?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

1-3. הגידול במשך הבנייה בשנים האחרונות היה תולדה של תלות הגוברת והולכת בפועלים בלתי מיומנים, במקביל להתמעטות חלקם של פועלים מקצועיים בענף הבנייה. מצב זה משתנה והולך עתה.

משרדי פועל לצמצום משך הבנייה בדרכים שונות, שעיקרן הוא עידוד בנייה מתועשת והענקת תמריצים ליוזמים המקצרים את משך הבנייה.

4022. ביצוע הצו להקפאת הבנייה

חבר הכנסת מ. קצב שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ב' בתמוז תשל"ט (27 ביוני 1979):

ממשלת ישראל החליטה על הקפאת הבנייה באזורים מסויימים ובתנאים מסויימים.

אודה לשר אם יואיל להשיב לי:

1. האם תוכנן צו ההקפאה הועבר לוועדות לתיכנון ובנייה?
2. אם לא — מדוע?
3. מה הם האמצעים העומדים לרשותכם כדי לעקוב אחר ביצוע הצו להקפאת הבנייה בוועדות לתיכנון ובנייה?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. צו הקפאת הבנייה פורסם בקובץ ביום 13 במאי 1979 ומשרד הבינוי והשיכון חזר על פירסום נוסחו המלא בעתונות היומית. לאור זאת לא היה צורך לשלוח את הצו לוועדות לפי תוק התיכנון והבנייה.

3. עשרות פקחים מטעם המשרד בודקים באתרי

שבע נפשות ומעלה ולווגות צעירים בעלי משפחות של חמש נפשות שלהן ניקוד 1400 ומעלה.

כידוע לכבודו, החברה הנ"ל היא היחידה המטפלת באזור העיר חיפה בהטבת תנאי הדיור של נזקקים. אם החברה תגביל את פעולותיה ברכישת דירות נ"ר רק לאלה הנקובים בהוראות הנ"ל יקופחו יתר הנזקקים, דבר שיגביר את המצוקה.

יתירה מכך, בשל חוסר דירות בבנייה ציבורית בחיפה, רכישת דירות נ"ר מהווה הדרך היחידה להשגת דירות לנזקקים. ההגבלה האמורה תקפח את מרבית הנזקקים מאחר שהפתרונות שבשילם לא ימצאו אף כעבור כמה שנים.

אבקש להשיב לי:

1. האם אתה מוכן לבדוק את הפרטים האמורים, בהיותם סותרים מדיניות האכילוס שפירסמת?
2. האם אתה מוכן לבטל את ההוראות שהוצאו עליידי אגף האכילוס הנ"ל?

3. מה יש בדעתך לעשות למען הקלתה של מצוקת הדיור בחיפה עליידי בניית דירות בעיר חיפה ובאזור לאלה הנזקקים שהוכרו עליידי חברת "שק" מונה" ומתכנים לקבלת פתרונות דיור כבר כשנתיים ימים?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

1-2. ההוראות של משרדי לייעד את עיקר תקציב דירות נ"ר למשפחות הגרות במצוקת דיור קשה באה להבטיח עדיפות וזירו הטיפול בפתרון בעיית הדיור של משפחות אלה לעומת משפחות שמצוקתן קטנה יחסית.

3. במסגרת תכנית הבנייה לשנת 1979 נבנות עתה וייבנו בחיפה כ-950 דירות. בנייה בהיקף כזה תקל בעתיד הקרוב גם את מצוקת הדיור של הנזקקים האחרים.

3959. דרישה להרחבת הבנייה בעיירות פיתוח

חבר הכנסת ב. צ. רובין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב בסיון תשל"ט (17 ביוני 1979):

ידוע למחזור בדירות במרכז הארץ ולעומת זאת נפוצה הטענה שיש דירות פנויות בעיירות הפיתוח. בעתון "הארץ" מיום 6 ביוני 1979 פורסם שכמה עשרות משפחות שהיו אמורות לעלות מצרפת ולהתיישב בעיירת הפיתוח מגדל-העמק אינן מגיעות בגלל המחיר הגבוה בדירות במקום, ובכתבה ב"מעריב" מיום 12 בינוני 1979 נמסר שווגות צעירים רבים שרצו לעבור לערי הפיתוח לא עשו כך מאותה סיבה.

אודה לכבוד השר אם ישיב לי:

1. האם ידיעות אלו נכונות?
2. אם כן — מדוע ממשיכים בפירסומים המעוררים לעבור לעיירות פיתוח?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

אמת היא שבחלק מעיירות הפיתוח מסתמן מחסור

ביבת תל-אביב, בבאר-שבע, באור-עקיבא, ועוד. איפה לא? 4,550 דירות.

4097. הקצאת קרקע לבניית שיכונים בפקיעין

חברת-הכנסת מ. עמאר שאל את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בתמוז תשל"ט (8 ביולי 1979):

בפקיעין קיימת בעיה חריפה של חוסר קרקע לבניית שיכונים לזוגות צעירים ובכללם כ-130 חיילים משוחררים הנזקקים לדירה.

ברשות מינהל מקרקעי ישראל מצויה קרקע באזור זה הניתנת לבניית שיכונים לנזקקים אלה. המועצה פנתה למינהל להקצאת שטחים לבניית שיכונים והמ"שאימתן עד כה לא הביא לתוצאות.

נושא זה הוא בתחום אחריות משרד ובטיפולך, ונראה לי כי מעורבות משרדך דרושה ונחוצה לפתרון בעיה חריפה זו.

אבקשך להשיב לי:

1. האם אתה מוכן לנקוט פעולות הראויות לקידום בניית שיכונים לזוגות צעירים וחיילים משוחררים בפקיעין?

2. האם אתה מוכן להושיט את העזרה הממשלתית הדרושה באמצעות משרדך לבניית השיכונים הנ"ל?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

הנחיתי להקצות קרקע לצורך בניית שכונת מגורים לזוגות צעירים בפקיעין.

משרד הבינוי והשיכון יבצע את עבודות התשתית. ההלוואות שיינתנו לחיילים משוחררים לצורך בניית בתיהם הוכפלו לאחרונה והושו במלואן להלוואות הניתנות לחיילים משוחררים יהודים, יוצאי-צבא, באזורים כפריים. הפעולה נעשית בתיאום עם ראשי המועצות.

הד"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת עמאר.

משה עמאר (המערך):

הבעיה היא בעניין הקרקע. האם הוקצתה קרקע?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

אתה יודע שהוקצה שטח לאחר שפרצנו את הדרך לכבישים. תושבי המקום בחרו בשטח אחר ופנו למינהל מקרקעי ישראל. מינהל מקרקעי ישראל מקצה להם שטח אחר. אנחנו טיפלנו בסוגיה זו. משרד הבינוי והשיכון יעסוק גם בהכנת התשתית וגם יעמיד לרשותם הלוואות כפולות מאלה שניתנו עד כה, באותם תנאים שניתנות הלוואות לזוגות צעירים יהודים.

4135. איכלוס דירות עוזקמו

למען עולים באשקלון

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום י"ג בתמוז תשל"ט (8 ביולי 1979):

בסיר שערכה ועדת העלייה והקליטה במרכז הקליטה ביקרנו במרכז הקליטה באשקלון. במרכז הקליטה יש 65 משפחות ו-4 בודדים מעל ל-6 חודשים, ביניהם מעל לשנה ולשנתיים.

4060. דירות לעולים חדשים

חברת-הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ב' בתמוז תשל"ט (27 ביוני 1979):

נודע לי שבמקומות שונים בארץ נמצאות כ-300 דירות המיועדות לעולים חדשים, דירות אשר בנייתן כבר נסתיימה אך טרם נמסרו לידי העולים.

נוכח הצפיפות הגוברת במרכזי הקליטה, המרירות והתיסכול שנגרמים לעולים החדשים אשר איכלוסם בדירות הקבע מתמהמה, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. כמה דירות ברחבי הארץ מיועדות לעולים חדשים?

2. כמה מהן בנייתן הסתיימה וכמה דירות עדיין נמצאות בשלבי בנייה?

3. באילו אזורים בארץ מצויות הדירות הנ"ל?

4. מה הסיבה שדירות אשר בנייתן תמה עדיין לא נמסרו לאיכלוס?

5. מה בדעת השר לעשות כדי לזרז את תהליך האיכלוס באותן דירות ולהשלים את בנייתן של הדירות הבתלי גמורות?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

1. תכנית האיכלוס לשנת 1979/80 כוללת 4,550 דירות ליעד עולים, כמחצית הדירות אוכלוס.

2. הדירות מפוזרות בכל חלקי הארץ.

3. לעתים מתעכבת מסירת דירות בשל עבודות הפיתוח סביב הבניין שטרם הושלמו.

4. הוריתי להנהלת משרדי לאתר כל בית שאינו מאוכלס ולעשות כל שנדרש לאיכלוס, ללא דיחוי.

הד"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחברת-הכנסת ארבל-אלמזלינו.

שענת ארבל-אלמזלינו (המערך):

שאלתי חמש שאלות. לא קיבלתי תשובה על כולן.

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

עניתי על ארבע לפי קביעה שמצאתי לנכון. יש כפילויות. השאלתה מחולקת לחמש שאלות. עניתי על כולן לאחר ששילבתי שתי שאלות.

שענת ארבל-אלמזלינו (המערך):

למשל — — —

הד"ר י. שמיר:

יש לך שאלה נוספת?

שענת ארבל-אלמזלינו (המערך):

באילו אזורים בארץ מוקמות דירות כנ"ל לעולים חדשים?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

אמיתי: בכל חלקי הארץ — בגליל, בחיפה, בס-

מיגור" סירבה לקבל את שני הבתים בשל דרישות תקניות חדשות מצד עיריית אשקלון שלא הוצגו קודם לכן, בעת מתן רשיון הבנייה.

בהעדר הסדר נפרצו הבתים ונעשתה בהם חבלה. בהתערבותי נסתיימה הפרשה לפני זמן-מה. בית מס' 317 כבר מאוכלס ברובו, לאחר ש"עמיגור" תיקנה בו את הנזקים ואף מצאה פתרון לשאלות התקניות שהיו עלו עליי העיריה. בית מס' 130 נמסר לחברת "עמיגור" ב-28 באוקטובר 1979.

המשרד נוקט עתה את כל האמצעים לאיכלוס המהיר של הדירות. הדירות תימסרנה לעולים בשכירות חודשית ומחירן ייקבע בהתאם לתאריך חתימת חוזה הרכישה.

4309. דימנעת מפעולה בצרכים החינוכיים והרפואיים בבאר-שבע עקב הצו להקפאת הבנייה הציבורית

חבר-הכנסת א. מריאל שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ה' באב תשל"ט (29 ביולי 1979):

צו לפיקוח על הבנייה שפורסם עליידי כבוד השר בחודש מאי האחרון בא להגביל את הבנייה הציבורית ולחסוך עליידי כך בכוח-אדם ובמשאבים. בצו נאמר כי לא יחול על בנייה למגורים, לצרכי בטחון, תע-שיה, רפואה וכדומה וכן על אזורי פיתוח.

בוודאי ידוע לכבוד השר כי כתוצאה מההיערכות החדשה של צה"ל בנגב תצטרך באר-שבע להגדיל את אוכלוסייתה ולספק שירותים חינוכיים רפואיים לאוכלוסיית הנגב העתידה.

אודה איפוא לכבוד השר אם יואיל להשיב: האם לאור כל האמור לא ראוי לכלול את באר-שבע בין המקומות אשר הצו לא יחול עליהם?

תשובת שר-הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בהתאם לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (פיקוח על בנייה), תשל"ט—1979, בניין המיועד לחינוך שהוחל בבנייתו פטור מתוקף הצו. כמו כן ניתן להתחיל בבנייתו של בניין חינוך אם הוא מיועד להפעלה בשנת הלימודים תשמ"א או תשמ"ב אם שר החינוך והתרבות אישר זאת. כן אין הצו חל על תוספת של בנייה לבית-חולים קיים, ששר הבינוי והשיכון ושר הבריאות אישרוהו כבניית חירום לצרכי רפואה. האגף החדש של בית-החולים "סורוקה" באר-שבע אושר כא"מור עליידי שני השרים. לפיכך אין הצרכים החינוכיים וצרכי הרפואה בבאר-שבע נפגעים עקב הצו להקפאת הבנייה שלא למגורים.

בכל מקרה ניתן לפנות לוועדת המומחים לצורך מתן היתר לבנייה.

4403. הגברת הבנייה בגליל

חבר-הכנסת ד. רוזוולי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

מתוך נתוני משרד הבינוי והשיכון התברר כי במחצית הראשונה של 1979 החל משרד הבינוי והשיכון

בשיחה עם עולים חדשים נמסר לנו כי נרשמו עוד לפני שנה לשיכונים שנבנו בשכונת שמשון שבאשקלון אך טרם קיבלו את הדירות אף-על-פי שהן כבר גמורות, והם ממשיכים להתמתין במרכז הקליטה ונאלצים כיום לשלם בעד הדירות מחיר הרבה יותר גבוה מלפני שנה בגלל האינפלציה והתייקרות מחיר הדירות.

ביקרו את שני הבניינים שבהם מדובר — בית מס' 130, בית מס' 317, 6 קומות, כל בית 70 דירות. הקבלן גמר את הבנייה לפני חצי שנה אך הדירות סגורות וחסומות בקרשים ולא נמסרו עדיין לעולים לאיכלוס. ראינו גם איך דירות נפרצו עליידי אל-מונים, שברו חלונות ודלתות וקרעו חוטי חשמל, דבר שגובל בשערוריה ציבורית. מצד אחד מחסור בדירות, ומצד אחר דירות גמורות סגורות על בריח, ועולים ממתנים להן.

נוכח המחסור החמור הקיים בדיוור עולים והצפיפות במרכזי הקליטה כתוצאה משהייה ממושכת, והמרירות שבה שרויים העולים, רצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם האינפורמציה שנמסרה לנו וממה שראינו בסיוור אכן תואמת את המציאות?

2. מי הקבלן שביצע את הבנייה?

3. מתי הסתיימה בניית שני המבנים?

4. מה הן הסיבות שהחברה המאכלסת ("עמיגור") לא קיבלה את הדירות מן הקבלן?

5. האם ידוע היה למשרד הבינוי והשיכון דבר זה שבניית הדירות כבר נגמרה ולא נמסרו לעולים שהמתנו להן?

6. אם כן — מדוע לא התערב ופעל כדי לאפשר לעולים להיכנס לדירות?

7. אם לא — איך מסביר כבוד השר את העובדה שדירות נמסרו עליידי לחלוקה לעולים ואין מעקב מצדו אם אכן הדירות נמסרו לאיכלוס או לא?

8. האם כבוד השר, שהוא גם שר הקליטה, מוכן לתת את ההוראה המתאימה ולפעול לאלתר כדי לאפשר מסירת הדירות לעולים הממתנים להן, ללא דחיות נוספות?

9. באילו מחירים יימסרו הדירות לעולים, האם במחירים של יום קבלת הדירה או של יום ההרשמה?

10. מאחר שהעולים המתנו לכניסה לדירות שלא באשמתם, כאשר הדירות כבר היו גמורות אבל סגורות, האם זה מוצדק שיחוייבו לשלם את המחיר של היום?

11. האם מוכן כבוד השר לבדוק את האפשרות להקל עליהם את תנאי הרכישה?

שרי-הבינוי והשיכון ד. לוי:

האינפורמציה המובאת עליידי חברת-הכנסת אר-בלייאלמוזלינו אכן נכונה. אולם היא נוגעת ל-60 ולא ל-140 דירות, כפי שסברה השואלת. בניית דירות אלה הסתיימה בחודש מארס 1977 ובמשך תקופה ארוכה ביקש המשרד מחברת "עמיגור" לקבלן לאיכלוס. "ע-

וצפיתי כי השנה תהיינה כחמישים אלף התחלות בנייה בקירוב. הנחתי התבססה על הפרוגרמה של משרד הבינוי והשיכון לבנייה ציבורית של 20,000 יחידות דיור וכן על תחזית לבניית 30,000 יחידות דיור בסך-סוף הפרטי.

הפרוגרמה של משרד הבינוי והשיכון אכן מת-בצעת כפי שנקבע, חרף הקשיים הכבדים בתחום המימון והתיכנון. עד כה הוחל בבנייתן של 9,000 יחידות דיור לעומת 7,000 יחידות דיור בכל שנת 1978 וכ-5,000 בכל שנת 1977.

בסקטור הפרטי גמשת הבנייה בקצב דומה לזה של אשתקד, שהסתכמה ב-1978 ב-26,000 יחידות דיור.

4455. בדיקת הצעות להוזלת הבנייה

הברכה הנפת ד. שילנסקי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז באב תשל"ט (20 באוגוסט 1979):

המהנדס זאב קריב הציג לפני תכנית דירה ש-שטחה ברוטו 80 מ"ר. לפי תכנית זו תימסר הדירה לזוגות צעירים ללא מחיצות פנים, פרט למטבח ול-שירותים. עם גידול המשפחה יוכל הזוג הצעיר לחלק את הדירה לפי צרכיו על-ידי ארונות, ספריות וכו', שטיבים בהתאם לאפשרויותיו. חילוק הדירה בצורה סטאנדארטית, אך יפה, אפשר לבצע בסכומים קטנים מאוד יחסית בלי לגרום לליכולך בדירה, ובמהירות מירבית. בהתחשב בכך שעלות המחיצות כיום היא כ-10% מעלות הדירה, הרי אם גוריד 10% אלה מה-סכום שהזוג הצעיר צריך לשלם בעד המשכנתה יקל עליו מאוד ברכישת דירה.

המהנדס מסר לי כי גורמים במשרד הבינוי וה-שיכון אמרו לו שבמדינת ישראל התרגלו לסטאנדאר-טים שאין מוכנים לסגת מהם, וכי את מדיניות צורת הבנייה קובעות חברות הבנייה מטעם משרד הבינוי והשיכון ולא משרד הבינוי והשיכון עצמו.

שאלותי לכבוד השר:

1. האם מוכן משרד כבודו לבנות דירות ללא מחיצות בעד זוגות צעירים כמצויין לעיל, למרות השיג-רה של הסטאנדארטים שהתרגלו אליהם במדינה במשך שנים?

2. האם נכון שאת מדיניות צורת הבנייה קובעות חברות הבנייה מטעם משרד הבינוי והשיכון ולא משרד הבינוי והשיכון עצמו? אם כן — מה יעשה כבוד השר לשינוי המצב?

3. מה תכניות משרד כבודו להוזלת הדירות ובפ-רט לזוגות צעירים ומעוטי יכולת?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

הנושא נבדק על-ידי מומחי המשרד. הבדיקה העלתה כי עלות המחיצות היא כ-4% בלבד ממחיר הדירה וכי בנייתן על-ידי הדיירים עצמם, לאחר גמר הדירה, תהיה יקרה יותר וכרוכה בקשיים מיותרים הן לדיירים עצמם והן לשכניהם.

את מדיניות הבנייה קובע משרד הבינוי והשיכון בלבד.

לבנות בסך-הכול 249 יחידות דיור בישובים הכפריים ובהתיישבות החדשה בגליל.

בקשר לכך אבקש לדעת:

1. כיצד מבצע משרד הבינוי והשיכון את ההח-לטות בדבר הגברת הישוב היהודי בגליל?

2. כמה יחידות דיור מתכוון לבנות משרד הבינוי והשיכון במסגרת הבנייה הכפרית בישובים החדשים בגליל השנה?

3. מה בדעת המשרד לעשות כדי להגביר את פעולות הבנייה בגליל ובעיקר בישובים החדשים?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

משרד הבינוי והשיכון עומד להפעיל במחצית הש-נייה של השנה בנייה נוספת של 200 יחידות דיור בהתיישבות הכפרית בגליל, נוסף על 250 יחידות דיור שכבר הוחל בבנייתן במחצית הראשונה של שנת תכ-ציב זו. נוסף לבנייה זו יפעיל המשרד התחלת עבודות להקמת חמישה ישובים חדשים בגליל, והם: כלנית, לבנים, רביד, גילון וקדרים.

המשרד השקיע משאבים ניכרים להשלמת עבודות פיתוח והקמת מוסדות ציבור בגליל שהם צורך חיוני לביסוס הישובים ושאינם באים לידי ביטוי בנתונים על יחידות דיור.

משרדי פועל לתוספת תקציב להגברת הבנייה הכפ-רית בישובי הגליל, ואני חושב שזה צו השעה.

רא"ר י. שמיר:

רשות לשאלה נוספת לחבר-הכנסת רוזליו.

דניאל רוזליו (המערך):

האם הצעדים הכלכליים שנעשו לאחרונה לא יפגעו באותן הפעולות המתוכננות שהזכיר כבוד השר?

שר הבינוי והשיכון ד. לוי:

אנחנו עושים הכול כדי שהתחום הזה לא ייפגע.

4404. זירוז הבנייה למגורים

הברכה הנפת ב. צ. רובין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באב תשל"ט (15 באוגוסט 1979):

בשעתו הודיע בכנסת שר הבינוי והשיכון כי הת-חלות הבנייה השנה יהיו בשיעור של חמישים אלף יחידות דיור.

אודה לכבודו אם ישיב לי:

1. כמה התחלות בנייה כבר נעשו בפועל מתחילת שנת הכספים עד היום והיכן?

2. האם עדיין סבור כבוד השר כי תחזיתו זו תתאמת?

3. אם לא — בכמה יסתכמו התחלות הבנייה בשנה זו?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד. לוי:
(לא הוקראה, נמסרה לפרוטוקול)

עם כניסתי לתפקיד הגשתי תכנית להגברה מש-מעונית בבנייה למגורים לקידום פתרון מצוקת הדיור

שר הבינוני והשכון ד. לוי :

בעבר תוכנן כביש גישה למושב יונתן ומע"צ אף החל בביצועו. אולם גורמי צה"ל הפסיקו את העבודה בכביש הואיל והתוואי נמצא בשטח אש.

לפני חודש ימים בקירוב נתקבל אישור של צה"ל לתוואי חדש לכביש גישה. תוואי זה נמסר לתיכנון נמרץ.

עם קבלת התכנית תוצא הוראת ביצוע למע"צ להפעלת כביש הגישה מייד.

דו"ר י. שמיר :

חבר הכנסת משה קצב, שלא היה קודם באולם, מבקש שתקרא את התשובות לשאלות שלו 4022, 3502, 3124. אבל אם קשה לך למצוא את התשובות, נותר על הקריאה.

משה קצב (הליכוד):
אני מוותר.

דו"ר י. שמיר :

תודה לשר הבינוני והשכון.

4506. התקנת כביש גישה תקין למושב יונתן שברמת-הגולן

חברת הכנסת ש. ארבל-אלמזלינו שאלה את שר הבינוני והשכון ביום י"א באלול תשל"ט (3 בספטמבר 1979):

נמסר לי על-ידי תושבי המושב השיתופי יונתן שברמת-הגולן, היושב על הקרקע ארבע שנים, שאין כביש אספלט ראוי המגיע ליושבים אלה אלא רק כביש כורכר זמני. כתוצאה מכך אין התחבורה הציבורית מגיעה ליושב, וכן סובלים מזה גם שירותי אספקת דואר, מזון ומשקאות.

נוכח החשיבות הרבה שיש ליושבי הגולן ופיתוחם והצורך בתשתית רחבה אשר תמשוך לאזור מת-יישובים נוספים, רצוני לשאול:

1. האם ידועות לכבוד השר עובדות אלו?
2. האם נקט המשרד בעבר צעדים שיפתרו את בעיית הגישה למקום? אם כן — אילו?
3. אם הצעדים המתאימים טרם ננקטו — האם מוכן כבוד השר להשיב לי מה תכניתו לגבי סלילת כביש אספלט ליושב ולאיזה מועד מתוכנן ביצועו?

ד. חוק העונשין (תיקון מס' 10), תשל"ט—1979 *

(קריאה ראשונה)

דו"ר י. שמיר :

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: חוק העונשין (תיקון מס' 10), תשל"ט—1979, קריאה ראשונה. את החוק יביא שר המשפטים. רשות הדיבור לשר המשפטים.

שר המשפטים ש. תמיר :

אדוני היושב-ראש, כנסת יכבדה, סכומי הקנסות שנקבעו בחוקים השונים, נתגמד במרוצת השנים ערכם הריאלי ולכן שנת תשי"ד לא נבחנו מחדש בראייה כוללת ושיטתית במגמה להתאימם לערך הממשי של המטבע. השינוי המשמעותי שחל בערך המטבע הוא מן המפורסמות. פחות ממנו ידועה הוראת חוק העונשין, שלפיה עבירה שדינה קנס ולא נקבע לו סכום, הקנס שיטיל בית-המשפט לא יעלה על 5,000 לירות, וכן ההוראה שלפיה בעבירות שלא נקבע להן עונש מוסמך בית-המשפט להטיל מאסר שלוש שנים או קנס עד 5,000 לירות בעבירה שהיא עוון, או מאסר עד שבעה ימים או קנס עד מאה לירות בעבירה אחרת.

בתי-המשפט הפנו לא אחת את בקשותיהם למחוק לשקול אם הקנסות הקיימים מתאימים למציאות התקופה ודרישותיה. למותר לומר שהעדר כלים בידי בית-המשפט לקבוע קנסות ראויים עלול לגרום לבזיון המשפט ולעיוות באכיפת החוק. לאור האמור נבחנו במשרד המשפטים שיטות אפשריות אחדות במגמה להגיע לתוצאה של התאמת גובה הקנסות הקבועים בחוק לשינויים בערך הכסף.

שיטת עידכון כל קנס בנפרד עשויה להביא לתוצאה האופטימאלית מנקודת ראות החקיקה הפלילית המקובלת, אלא שהוברר כי היא כרוכה בעבודה בתיקה רב ביותר, המצריך פרק זמן ניכר עד לסיומה, ואינה יכולה לשמש משום כך פתרון מעשי לבעיה שלפנינו, מה גם שמדי זמן צריך יהיה לשוב ולהשקיע עבודה דומה בעידכון מחודש של הקנסות בהתאם לשינוי ערך הכסף.

שיטה אפשרית אחרת, שיטת כפילת הקנסות הקיימים במקדם קבוע, עלולה להביא לתוצאות שרירותיות ומקרייות ולעיוות בדירוג העונשים, כתוצאה משרירותיות הדירגים. מכל-מקום, ככל שנרצה לדייק בשיטה בדרך של ריבוי מספר הדרגות המתאמות, נכביד על השופטים בצורך להיזקק לחישובים מסובכים ונפגע בכלל בהירות החוק.

אנו בחרנו בשיטה של מעבר לתיקנות קנס אחידות, המדורגות בהתאם לחומרת העבירה כפי שהיא מתבטאת בעונש המאסר, וביטול הקנסות הספציפיים לכל עבירה ועבירה. שיטה זו טומנת בחובה שלושה יתרונות: האחד — קביעת תיקנות הקנס המאפשרת מרחב פעולה לשופט להטיל קנס בעל ערך כספי של ממש, בהתאם לגסיבות העניין, תוך שהיא שומרת על עקרון הבהירות והידיעה מראש; השני — השיטה מאפשרת בעתיד דרך עידכון קנסות נוחה והתאמה קלה יותר לעידכון; היתרון השלישי הוא בכך שהשיטה משחררת מהצורך לפרט בעתיד את גבהם של קנסות. פירוט זה כרוך בקשיים ויש בו שרירותיות

אני מציע להעביר את ההצעה לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

הד"ר י. שמיר:

אנחנו ניגשים לדיון, שהוא דיון אישי. רשות הדין בור לראשון המשתתפים, חברי-הכנסת עמאר, ואחריו — לחברי-הכנסת האזנר.

משה עמאר (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש בהצעת החוק מעין אינפלציה. נראה ששני המשפטים אינו מאמין בהגדלה פי 10, זאת אומרת הגדלה של 100%; הגדלה פי 50 — זאת אומרת של 5,000%; הגדלה פי 150 — זאת אומרת 15,000%. יש אפילו הגדלה פי 500, כלומר קרוב ל-50,000%. לוקחים עבירות שהקנסות עליהן 100 לירות ומגדילים את הקנסות עד 50,000 לירות. אמנם נכון, בית-המשפט יפסוק, אבל המחוקק קובע סכומים. בית-המשפט מתחשב במאקסימום שהמחוקק קבע. בית-המשפט מטיל את העונש לפי המאקסימום שנקבע.

הנוסחה שהובאה לפנינו לא פועלת כל כך, היא אינפלציונית. נראה ששני המשפטים אינו מאמין בהבטחתו של שר האוצר החדש. בשבוע שעבר דיבר שר האוצר על ריסון האינפלציה ועל עליית ערך הלירה. הוא אמר: שימרו על הלירה, עוד יהיה לה ערך. שר המשפטים לא רואה, כנראה, עין בעין עם שר האוצר החדש. אולי יש כאן נסיון להגדיל את הקנסות האוצר על-ידי הגדלת הקנסות. אם זו המ"גמה, היא פסולה. אביא דוגמה: בסעיף 193(ג) לחוק העונשין העונש הוא 75 לירות, עכשיו — עד 50,000 לירות. בפרק י"ג של חוק העונשין הסכומים מגיעים עד 2,000 לירות, היום — עד 50,000 לירות. בפקודת החברות יש קנסות של 10 לירות, לירה אחת ו-5 לירות. לפני זמן הסכומים הוגדלו פי 15.

הנוסחה של הצעת החוק אינה יכולה לשמש בסיס לכל מקרה. בסעיף 3 של הצעת החוק, סעיף 61 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א)(1) כתוב: "אם קבוע לע"בירה עונש מאסר עד שישה חודשים או קנס בלבד, ובכלל זה קנס שלא נקבע לו סכום — קנס עד 50,000 לירות." יש הרבה חוקים שבהם קבוע רק קנס, וקנס קטן על עבירה קלה. כאן מוצע קנס של 50,000 לירות. לדעתי זה מוגזם. כמו-כן מוגזמים הסכומים בסעיפים הקטנים האחרים של סעיף 61. ועדת החוקה, חוק ומשפט צטרף להתאים את הסכומים למציאות, שלא יהיו כה עצומים. הכנסת מדריכה את בית-המשפט בה"טלת עונשים. קביעת סכומים בלתי מציאותיים אינה מדריכה את בית-המשפט.

בסעיף 5 של הצעת החוק מתקנים את סעיף 63 לחוק העיקרי. בסעיף זה נאמר שבכל מקום שבו כתוב "פי שלושה" יבוא "פי ארבעה". זה לא מעשי. עד עכשיו לא שמעתי שבית-המשפט הטיל על הנאשם קנס פי שלושה משווי הנזק. לא שמעתי שקבלן שבנה ללא היתר, הטיל עליו בית-המשפט קנס פי שלושה מטובת ההנאה שבה עזר על-ידי הבנייה ללא היתר. בשעת אינפלציה הערך של טובת ההנאה גדול עקב האינפלציה ולפיכך גם הקנס גדול יותר. לשם מה לקבוע "פי ארבעה" ולהעמיד את בית-המשפט במצב לא נעים, כאשר אינם מגדילים פי ארבעה? גם לא

רבה, בהעדר קריטריונים למדידת חומרת העבירות במונחים של כסף.

בהתאם לכך מוצע כי על-אף הקביעות בכל חוק המתייחסות לקנסות, מקום שהוסמך בית-המשפט בחוק להטיל קנס, רשאי הוא להטיל קנס עד 50,000 לירות אם קבוע לעבירה עונש מאסר עד שישה חודשים או קנס בלבד, ובכלל זה קנס שלא נקבע לו סכום; אם קבוע לעבירה עונש מאסר של יותר משישה חודשים ולא יותר משנה — קנס עד 100,000 לירות; אם קבוע לעבירה עונש מאסר של יותר משנה ולא יותר משלוש שנים — קנס עד 350,000 לירות; ואם קבוע לעבירה עונש מאסר של יותר משלוש שנים — קנס עד 750,000 לירות. כן קובעת ההצעה את סמכותו של בית-המשפט להטיל קנסות גבוהים יותר כשיאלה נקבעו במפורש בחוק.

שיקול-הדעת בדבר סכום הקנס הראוי וההולם ב"מקרה פלגני, לאור נסיבותיו, יישאר כבעבר בידי בית-המשפט, אלא שהיקף שיקול-הדעת יורחב. יש הרבה סבורים כי חסרונה של השיטה המוצעת הוא בכך ששיקול-הדעת הניתן לשופט, לפי המוצע, הוא רחב מן המקובל עד כה, אולם ככל שהמדובר בקנסות יש לראות בהפעלת שיקול-הדעת זה חלק אינטגרלי מתפקידו של שופט. אני משוכנע שהשופטים ידעו לעמוד במשימה זו בתבונה ובמקצועיות הראויה להם. יש לציין כי ההצעה דנה אך ורק בקנסות הקבועים בחוקים ולא באלה הקבועים בתקנות, אם כי היא מעלה את תיקרת הקנס שניתן לקבוע בתקנות מ-500 לירות ל-10,000 לירות.

זהו עיקרו של החוק המוצע והוא בא לביטוי בסעיף 3 להצעה. שאר סעיפי ההצעה הם תיקונים המתבקשים כתוצאה משינוי השיטה ומן הצורך להעלות את תיקרת הקנסות הקבועים בהוראות כלליות בחוק. כן מוצע להעלות את שיעוריה של תוספת הפיגור בשל אי-תשלום ברירות קנס ולהעמיד את התוספת על 100% מדי שישה חודשים. בכך יש שינוי חשוב העשוי לעודד תשלום ברירות קנס במועד.

חידוש חשוב אחר מבין החידושים — ואיני מפרט את כולם — מובא בסעיף 12 להצעה. כיום מוסמך בית-המשפט לצוות על מי שהורשע בדין לשלם לאדם שניזוק על-ידי העבירה סכום שלא יעלה על 1,500 לירות לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו. ברור שסכום זה הוא חסר משמעות בנתוני המשק של היום והוא מגביל את בית-המשפט במידה מרובה. התוצאה היא שהניזוק חייב לבקש את יתרת נזקו בהליכים ארוכים. מוצע להעלות את תיקרת הסכום ל-50,000 לירות. רצוני לציין כי ההצעה שומרת עדיין על תיקרת פיצוי נמוכה יחסית לתיקרת הקנסות המוצעת, וזאת כדי שלא לסבך את ההליך הפלילי ולהפכו למשפט ארוך, סכנה הקיימת כשמדובר בסכומי פיצוי גבוהים במיוחד.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק ש"לפניכם היא מהפכנית הן מהיבט השלכותיה על מכלול מערכת הקנסות והן מבחינת גישתה לשיטת קביעת הקנס. מן הראוי שהמחוקק יתן ידו במאמץ להתאים את החוקים לחילופי העתים, ויפה שעה אחת קודם.

גדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נושא הקנס הוא בעל חשיבות גדלה והולכת במדיניות העונשין, בראש-ראשונה מפני שהמבצעים החמור בבתי-הסוהר, המתפקדים מרוב צפיפות, גורם לעתים קרובות לכך שבתי-המשפט מעדיפים, בכל מקרה שהדבר רק ניתן, את עונש הקנס על-פני עונש המאסר. לכן חשוב שהקנסות יהיו משי-מעותיים ומעודכנים. במידה שיש כאן נסיון להתמודד עם הבעיה יש לקבל אותו ברצון.

קשה לקבוע תווית של סכומי הקנס לעבירות, ול-כן מוצע לנו כאן לסווג את העבירות, העלויות להביא אדם בפלילים, לפי עונש המאסר הקבוע בצדן של אותו עבירות בחוק. אם הכוונה היא להתמודד עם הנושא האינפלציוני איננו חשוב שהפתרון יהיה על-ידי כך, שהרי עדיין אנו עומדים לפני תהליכים אינ-פלאציוניים בעתיד, ואז נצטרך לחזור לאותו תהליך ששר המשפטים, בצדק, רוצה להשתחרר ממנו — של מרוץ לשינוי סכומי הקנסות בהשפעת האינפלציה.

אני מבין מדוע אין זה נעים כל כך לקבוע גם כאן הצמדה, כפי שנעשה, למשל, לגבי חובות של מסים. אבל אם אנו רוצים בפתרון של ממש, כי אז אין כל דרך אחרת אלא להצמיד את סכומי הקנסות כדרך שהדבר נעשה לגבי חובות של מסים. לכן ה-הכרח לא יוגנה. ונוסף על הסיווג, שאני מוכן לקבל אותו כמות שהוא, אין מנוס בתנאים של היום — כדי לתת לקנס את משמעותו ובהתחשב בנטייה שכבר די-ברתי עליה, להשתמש במכשיר הקנס שבבתי-המשפט נוקטים לו במידה שהדבר מתאים — אלא לקבוע כי סכומי הקנסות יהיו נתונים אחת לשישה חודשים לעידכון בהתאם למדד המחירים לצרכן.

זאת ועוד: חשוב לאור המציאות הזאת לסרוק את ההוראות העונשיות ולראות אם לא מן הדין יהיה להגדיל את מספר העבירות שהן בעיקרן עבירות קנס. ורק אם הקנס לא ישולם אפשר וצריך להמירו במאסר.

במסגרת הרפורמה של דיני העונשין תהיה זאת רפורמה חשובה, אדוני שר המשפטים, אם אנו נגיע לידי עידכון של העבירות מתוך ראיית המציאות בבתי-הסוהר. והמציאות בבתי-הסוהר מוכיחה שיש צורך לתת לבתי-המשפט מכשיר יעיל של הטלת קנס גבוה במקרים רבים, אם כי גם הקנסות המוצעים בהצעה שלפנינו אינם דבר של מה בכך. 750,000 לירות גם בתנאי אינפלציה אינם דבר פשוט, אינם מילתא ווטרתא. אבל יש עבריינים שכלל שהקנס יהיה גבוה יותר — וכמובן שאין כמו מאסר, הוא החמור מכול — ירגישו בכך, ובפרט כאשר מדובר בתאגיד, ואז יהיה זה משמעותי גם כאמצעי מרתיע וגם כאמצעי ענישה.

לכן נוסף על הרפורמה של עידכון סכומי הקנסות אני מציע ששר המשפטים, על-ידי עורריו, יסרוק מחדש את ספר החוקים כדי לראות מה אפשר לעשות באמצעות עבירות שדינן קנס — וזה אינו סותר את ההצעה שלפנינו — ולתת בידי בית-המשפט מכשיר יעיל למאבק בעבריינות הגוברת.

ראוי שנאמץ ידיו של שר המשפטים שבא לעדכן דברים שהשעה גורמת להם.

שמעתי שהיועצים המשפטיים שהגישו תביעות מטעם היועץ המשפטי לממשלה תבעו סכומים כאלה.

לפי סעיף 9 להצעת החוק, אם אדם לא שילם את הקנס על עבירת תנועה תוך שישה חודשים, מתוך היסח-הדעת או מסיבות אחרות, הוא צריך לשלם תו-ספת של 100%. יש מקרים שאדם אינו משלם מתוך היסח-הדעת, מתוך אי-ידיעה, מתוך טעות או משגה. 100% אינפלציה במשך שישה חודשים? גם שר ה-אוצר לא אמר שנגיע לזה, 200% לשנה?

בסעיף 13 להצעת החוק היה מקום לשינוי הרבה יותר יסודי. זה לא נעשה. אבקש מאת ועדת החוקה, חוק ומשפט לבדוק את הנושא בצורה יסודית יותר.

סעיף 80, שמבקשים לתקנו, קובע: "משפט שנפתח שלא דרך קובלנה, וראה בית-המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי לגבי אדם מעצר או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, בסכום שייראה לבית-המשפט." לגבי מה אמורים הדברים? לגבי אדם שהועמד לדין וזוכה. בי מקרה כזה יכול בית-המשפט לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצויים על מעצרו או מאסרו. מה אנו עושים לגבי אדם שנעצר ולא הוגש נגדו כתב אישום? אדם שנעצר וישב שבעה ימים או עשרה ימים. מדוע לא ניתן פיצוי לאדם זה שני-עצר ללא צורך, ללא הכרח, ותחביעה לאחר מכן לא מצאה לנכון להעמידו לדין? אנשים אלה, שנעצרים ואין מגישים נגדם כתב אישום, יכולים לשבת חינום. כאן אפשר היה לתקן ולומר שהתחולה תהיה גם על אדם שנעצר ולא הועמד לדין. כלומר גם אדם כזה יהיה זכאי לקבל פיצויים, כדי שהמשטרה לא תעצור בני-אדם ללא יסוד, שלא תעצור אדם כאשר אין לה חשד מבוסס שאפשר להעמידו לדין. אם אין חשד מבוסס, המדינה צריכה לשלם לאותו אדם בגין הבור-שה, בגין הנזק הנפשי והפיסי ובגין הישיבה במקום שאינו מקום לשבת. כאן אפשר היה להציע הצעות.

אם אנו באים לתקן את חוק העונשין הייתי או-מר: אולי הגיע הזמן שנחשוב על דרכי ענישה נוס-פות, אחרות; ואולי היה מקום שהממשלה הזאת, ביזמת שר המשפטים, תביא לפנינו דרכי ענישה אחרות ולאן דווקא הגדלת מאסרים או קנסות, מבלי לפגוע בדרכים הקיימות. כוונתי לדרכים אחרות בצדן של הדרכים הקיימות, דרכי ענישה שיש בהן גם מניעה וגם תי-קון האדם. אם אנו מדברים על כך מדוע לא נביא הצעת חוק לגבי תיקונו של האדם גם בשבתו בבית-הסוהר? אמנם עניין זה אינו כלול בחוק העונשין אבל הא בהא תליא. אם אנו כבר מבקשים לתקן, הבה נתקן מן היסוד ולא נוסף רק תיקונים קלים, שהם חשובים כשלעצמם אבל אין בהם תיקון יסודי. וה-תיקון המובא לפנינו יש בו, במידה מסוימת, כדי להעלות.

את הניסוחים והנוסחאות הנכונים נצטרך לנסח בוועדת החוקה, חוק ומשפט. אני מסכים שהצעת החוק תועבר לוועדה.

הציר י. שמיר:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת האוזנר, ואחרי — לח-בר-הכנסת אבנרי.

צמודה לזהב, אחר כך היא צמודה לדולר, לסל המט" בעות, לאינדקס, למדד יוקר המחיה. פה אנחנו רואים הצמדה חדשה, המטבע צמודה לימי מאסר. זה רעיון מקורי מאין כמוהו. מסופקני אם יש בחקיקה העולמית דוגמה לכך. ומי שהציע את הרעיון "הגאונני" הזה, המהפכני, כפי שאמר שר המשפטים, ודאי ראוי לציון מיוחד. מסתבר שדבר אחד ויחיד במדינת ישראל הוא קונסטאנטי, גם בתקופת הליכוד, וזה יום המאסר, הוא ערך מוחלט, הוא אינו נתון לשינוי. לכן בא מציע ההצעה ורוצה להצמיד אליו את הקנסות.

מובן שבאינפלציה של 100%, 150%, בקרוב 200% בתקופת הליכוד באמת יש צורך למצוא פתרון לבעיית הקנסות. אני רחוק מלהיות בטוח שהרעיון הזה של ההצמדה לימי מאסר הוא רעיון טוב, סביר ואסתטי. הוא פשוט, הוא מצטיין בפשטות, זה נכון, כי כאמור יום מאסר זה דבר קונסטאנטי, זה דבר שאינו משתנה. 24 שעות גם בתקופת הליכוד יישאר תקופת זמן קבועה. אבל אני סבור שזה יהיה הרבה יותר סביר להצמיד קנסות בצורה זו או זו למדד יוקר המחיה, כפי שכל דבר אחר בארץ צמוד כבר למדד יוקר המחיה.

אני גם מפקפק בגלובאליות של הצעה זו, כלומר באי-ההבחנה בין קנס לקנס ובהתייחסות לקנס ולמאסר כאל דברים שהאורך והגודל שלהם קבועים בלי קשר למהות הדברים. האם באמת דין אחד לקנס על חנייה ולקנס על העלמת הכנסות, למשל? כאשר ועדת הש"רם המתקדמת באופן גראנדיוזי "הקאבינט הכלכלי", ששר המשפטים, משום-מה, חבר בה, קובעת או ר"שמת על דגלה את הסיסמה של מלחמה בהון השחור — ובינתיים זו יותר סיסמה מאשר תוכן — המלחמה בהון השחור מחייבים ענשים. האם העונש צריך להי-קבע באופן אוטומטי, בצמוד לימי מאסר שהמחוקק פעם קבע, או שיש צורך לבדוק עבירה אחרי עבירה ולקבוע לפי המצב במדינת ישראל, לפי צרכיה של החברה הישראלית, לפי מצב הפשיעה בה, מה הדין לכל עבירה? יש לעשות זאת גם אם זה מטיל עומס מסוים על משרד המשפטים, שנדמה לי שהוא די פנוי לעומסים.

יש פה מגמה — ושר המשפטים עצמו עמד עליה — שהיא בעיני סימן לתקופה והייתי רוצה לעמוד על כך: מגמה של הגדלת הסמכויות של בית-המשפט. זו מגמה שאינני מתנגד לה, אני בהחלט מחייב אותה. אני רק רוצה להצביע על כך שכרגע, בתקופת הליכוד, מגמה זו עוברת ופורצת כל גבול. הייתי אומר שזה, כנראה, סימן של ואקואום שנוצר בשלטון, כאשר בית-המשפט נאלץ בעל-כרחו למלא את החלל הריק שנוצר על-ידי אפסותו של השלטון, או יותר נכון אפסותה של הממשלה.

צאו וראו. במשך הימים האחרונים בלבד, בעניין אלון-מורה תפס מאונס בית-המשפט את מקומו של השלטון ועל-פיו יישק דבר; בעניין בסאם אל-שקעה, שממשלת ישראל נכנסה לבזבז על-ידי הצטברות של טיטומים, אם מותר לומר כך בשפה העברית, כל שלוחות השלטון תולות ברגע זה את תקוותיהן הנו-אשות בבית-המשפט שיוציא אותן מהבזבז ויאסור על הגירוש שממשלת ישראל עצמה מבינה היום שאסור

הי"ר י. שמיר: רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבנרי, אחרון המש-תתפים בדיון זה.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ירשה לי כבוד היושב-ראש להקדים הערה על צורת הוויכוח כאן. שר המשפטים בא ואומר שזוהי הצעת חוק מהפכנית. אינני יודע אם היא מהפכנית, אבל היא ודאי נוגעת לכל אורח. והנה אנחנו מתווכחים כאן בנוכחות כעשרה או כחריסר חברי כנסת המוצאים עניין בהצעת החוק הזאת. בסך-הכול שלושה חברי כנסת נטלו את רשות הדיבור, אני ביניהם. שניים מהם במקרה שייכים לסי-עות קטנות וקטנות מאוד. וזה באותו שבוע שבו יו-שבר-ראש הכנסת עצמו, בהתבטאות פומבית שעליה ק-ראנו רק בעתונים, מוצא שהגאולה לסנסת תבוא על-ידי כך שיהגרשו ממנה את הסיעות הקטנות. הוא מוצא שהדרך כל לתקון כל העוונות והעוולות של הכנסת, כל ליקוייה ומגרעותיה, היא על-ידי כך שצריכים להעלות את אחוז החסימה ולסלק ממנה את הסיעות הקטנות.

אני אומר שהוויכוח הזה, כמו הרבה דברים אחרים בכנסת, מוכיח שכל החיוניות שעדיין שרדה בכ-נסת הזאת, והיא מועטה מאוד, באה לה מהסיעות הקטנות. לסיעות הקטנות איכפת, הסיעות הקטנות משתתפות בדיונים, לסיעות הקטנות יש דעות לכאן ול-כאן שהן מוכנות להיאבק עליהן; ואילו הסיעות הגדו-לות, את דמותן אנחנו רואים פה יום יום כשהן מיו-צגות על-ידי ספסלים ריקים.

הייתי מציע לכבוד היושב-ראש — אם הוא רוצה להציע הצעות לשיפור הכנסת — שתי הצעות: האחת — להביא את הצעותיו לפני הכנסת שזה נוגע לה; השנייה — לחפש את האשם למגרעות ולליקויים במקום אחר.

הלל זיידל (הליכוד):

מעשר סיעות קטנות רק שתיים יושבות עכשיו באולם.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

מהיכן באות הסיעות הקטנות האלה שאתה מת-ייחס אליהן? הן באות מהתפלגויות.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

יושבות כאן עכשיו יותר משתיים: מחנה שלי, הליברלים העצמאיים, בנא"י, חד"ש והלל זיידל.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

ארבע מיוצגות, ואתה, חבר-הכנסת זיידל, בדרך, כפי שאני מבין.

הי"ר י. שמיר:

אני מבקש לסיים את ההקדמה ולעבור לנושא.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אני מסיים את ההקדמה מתוך תקווה שכבוד הי-שב-ראש האזין לה.

אעיר כמה הערות להצעת החוק עצמה. לכאורה זו הצעת חוק מוזרה, מזוהה למדי. שמענו על מט-בעות הצמודות לדברים שונים. פעם המטבע היתה

ובנושאים אחרים התיישנה, והיה הכרח בעידכון מזווית ראייה של היום.

משבאנו לעדכן וליצור אחדות מסוימת מטבע ה- דברים שנתנו את דעתנו לשיעורי הכסף הריאליים של הימים שבהם החוק הזה צריך לעבור את שלבי הה- קיקה. אבל אני רוצה לומר כאן, ומייד, שהמחשבה של חברה-הכנסת האזונית, שיש להוסיף להצעת החוק הזאת מערכת לעידכון אוטומאטי שתביא בחשבון הלי- כים אינפלציוניים אלה או אלה, מקובלת עלי לח- לותין. לאמיתו של דבר אנחנו שוקדים עכשיו על הצעה ששר המשפטים, באישור ועדת החוקה, חוק ומש- פט — אנחנו מקפידים עכשיו מאוד מאוד שלא תהיה תקנה שלא תאשר עליידי אחת מוועדות הכנסת — יוכל להציב שינויים בהתחשב במצב האינפלציוני, מפקידה לפקידה, כמוכח לא לעתים תכופות מדי, בהת- חשב במצב הריאלי של ערך המטבע. ואם חברה-הכנסת האזונית, שהוא חבר ועדת החוקה, חוק ומשפט, יראה לנכון להוסיף את התיקון הזה כבר בשלב שבין הק- ריאה הראשונה לשנייה, וחברים לא יראו בכך נושא חדש — ודומני, על-פני הדברים, אסיכי אינני מת- חיב, שאין זה נושא חדש — אנחנו נתמך בכך. והח- לפתי על כך דברים עם שופטים והמחשבה נראית להם.

עלי לומר מייד כי אף שההצעה היא הצעה נבונה, סבירה ושקולה, אין לי שום זכות יוצרים עליה והיא בראש-יוראשונה פרי עבודת הוועדה לדרכי ענישה בראש- תו של שופט בית-המשפט העליון חיים כהן. וזאת אני אומר לחברה-הכנסת עמאר, שעליל מדוע איננו נדרשים להמלצות ועדה זו. אנו נדרשים להן ואימצנו כמה מהן. אימצנו אותן לא בלי היסוס, כאשר ראיתי בתחילה את הדרך האופטימאלית של הצמדת העונש בצדה של כל עבירה, בין שהעונש הוא מאסר ובין שהוא עונש כספי. אבל בלחץ הנסיבות, והואיל והצמדה כזאת, ש- היא הרצויה ביותר, היא תהליך ארוך, ממושך וקשה, קיבלתי את דעת הוועדה העוסקת בנושא דרכי הע- נשה והלכנו בדרך זו. מובן שקבענו מירווחים גדולים למדי, כאשר שיקולי-הדעת מסור לבית-המשפט והערך המקביל בין יום המאסר לבין הערך הכספי הוא הערך הקיים ועומד מקדמת דנה. במרבית החוקים נאמר מאז ומעולם: כך וכך חודשי מאסר או שנות מאסר, או סכום כזה וכזה תמורתם. יתר-על-כן — בתי-המשפט גוזרים מדי יום ביומו עונש כספי ותקופת מאסר תמו- רתו. אלה הם ערכים מקבילים וצמודים בכל שיטות הענישה ובל יטפלו למודרניות של דרכי ענישה. יש לנו ועדה מתקדמת מאוד, ואנו בוחנים ומאמצים את המלצותיה. הבאנו לפני הכנסת הצעת חוק שהיום היא חוק במדינה, של עבודה בשירות הציבור, הצעה מהפ- כנית, מודרנית מאין כמוה, והיא עכשיו בתהליך ביי- צועי וניסויי, בסיוע ובשיתוף משרד העבודה והרווחה. אבל אנחנו פועלים מול גל פשיעה גואה ומסוכן, ולא על גבה של החברה הישראלית נעשה ניסויים ער- טילאיים שלחברה אין לא האמצעים, לא המשאבים ולא כוח-האדם להתמודד אתם, ובינתיים אלפי אזרחים עולמים להיות קרבן לפשיעה חסרת מעצורים.

עלי לומר בקשר להערויותיו של חברה-הכנסת עמאר דבר נוסף: הקנסות הנמוכים של עבירות על חוקי עזר ותקנות למיניהן אינם כלולים בהצעה, כי מדובר רק

שיהיה; בעניין השביתה הכללית שהיתה צריכה לפרוץ מאחר — אני מבין שלשני הצדדים יש מחשבות שניות ב- עניין זה מסיבות שונות — למי הם פונים שיוציא אותם מהבונד הזה? אל בית-המשפט. ולאט לאט הופך בית-המשפט לשלטון המדינה, הוא הקובע את המדי- נות, הוא המשחרר את הממשלה וגם את האופוזיציה מהצטברות של שגיאות, שלא לומר שטויות. אם נאמר על הממשלה הקודמת, ממשלת יצחק רבין, שהיועץ המשפטי תפס את מקומו של השלטון, בממשלת הלי- כוד הלכנו צעד קדימה ובית-המשפט בא במקום ה- שלטון.

יש עוד הרבה מה לומר בקשר לקנסות. למשל בעניין ברירות הקנס אני מתנגד בחריפות להגדלה או- טומאטית שלהן. כולנו יודעים שהודעות על קנסות נע- למות. הן מודבקות למכוניות, ובעל המכונית או שמ- קבל אותן או שאינו מקבל אותן. כל הדבר הזה נמצא במצב של אנדרלמוסיה גמורה. להטיל על האזרח, על הקרוב, קנס מצטבר, למעשה, של 100% תוך תקופה קצרה, לדעתי זה דבר שאין להשלים עמו.

אני גם מצטרף לדברי חברה-הכנסת עמאר לגבי תשלום פיצויים לאנשים שבית-המשפט מוכה אותם. הוא מוכה אותם כי לא היה מקום להעמידם לדין, ועל כן בשעתנו חוקקנו שמותר לשלם להם פיצויים. אני חושב שיש להרחיב בהרבה את המערכת הזאת, להחייב את המדינה לשלם פיצויים גם לאנשים המוש- לכים למעצר בלי שתהיה לכך כל סיבה מצדקת מב- חינה משפטית. אנחנו נתקלים עכשיו על כל צעד וש- על בתופעה זו, שקציני משטרה שאינם מצטיינים במ- לאכת החקירה חושבים שהשלכת אדם למעצר והפעלת לחצים בצורת מעצר הן דרך לגיהול חקירה. אני חושב שיש לשלם קץ לנוהל זה ולחזור לנוהלים סדי- רים של חקירה משטרתית עליידי כך שהמדינה תשלם קנס בצורת פיצויים למי שנעצר שלא בהגיון משפטי מוצדק.

ולבסוף רק הערה אחת, אדוני היושב-ראש. אני רוצה לציין, כמו גם חברה-הכנסת עמאר, ששנתיים ויותר אחרי המהפך הגדול לא חל לגבי הפילוסופיה של הענשים שום מהפך. העגלה היגעה של מערכת המשפט של משרד המשפטים מתנהלת לה כפי שהת- נהלה קודם. כולנו יודעים שמערכת העונשין בארץ איננה מודרנית, איננה פותרת את הבעיות ויוצרת בתי- ספר לפושעים במקום שיקום עבריינים. יושבת על המדוכה ועדה נכבדה הרבה זמן, ואת פירותיה עדיין איננו רואים. אם מישור קיווה שהמהפך המהולל יביא, לפחות, בשטח אחד זה ליזמה חדשה, לתנופה חדשה, למחשבה חדשה לגבי סוגיה כאובה מאוד זו של החברה הישראלית, הריני יכול לקבוע בצער שתקווה זו הת- בדחה כליל.

חי"ר י. שניידר:

רשות הדיבור לשר המשפטים, לתשובה.

שר-המשפטים ע. חמיר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעה שלפ- נינו, מטרתה המעשית לא היתה בהכרח להתמודד עם הנושא האינפלציוני. היא באה להתמודד עם פקודת החוק הפלילי משנת 1936, שבנושאים רבים כוחה יפה

מנשה עמאר (המערך):
אם הוא זוכה.

שר-המשפטים ש. תמיר:
לא רק אם זוכה אלא גם אם הועמד לדין ללא יסוד וזוכה.

נכון הדבר שיש מקרים שאדם הועמד לדין כש-
היה יסוד ובכל זאת זוכה, ויש נסיבות מסוימות שמן
הראוי כי במקרים אלה יקבל האיש פיצוי, ואנו שוקדים
על הנושא. הבירור ימשך פרק זמן מסויים, משום שב-
ניגוד לנאמר משרד המשפטים הוא אחד המשרדים
העמוסים לעיפה. אף שהצוות העומד לרשותו הוא
מוגבל וקטן יחסית הוא עומד במשימה יפה מאוד
ומצליח, כפי שאומרים האמריקנים: - if you want any
thing done ask a busy man to do it. משרד המש-
פטים יגיע גם לטיפול בהצעת חוק זו.

אשר לסמכות בתי-המשפט נראה לי שגם בימים
שישראל איננה נהנית מאהדה שהיא ראויה לה ברחבי
העולם, המעמד המיוחד העומד לו לבית-המשפט במ-
דינת ישראל, עתה יותר מתמיד, הוא מקור לגאווה
על עליית המשפט שאנו שוקדים עליה ונשקד עליה
ונישאר נאמנים לה.

היו"ר פ. שינמן:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את חוק
העונשין (תיקון מס' 10), תשל"ט—1979, לוועדת החו-
קה, חוק ומשפט, להכנתו לקריאה שנייה ולקריאה
שלישית.

ה הצ ב ע ה

ההצעה להעביר את חוק העונשין (תיקון מס'
10), תשל"ט—1979, לוועדת החוקה, חוק ומש-
פט נתקבלה.

ה. הספר לחבר-הכנסת לשעבר בנימין שחור ז"ל

"הצפה", ושנים אחדות כיהן כמזכיר הכללי של ה-
מפד"ל והסתדרות הפועל המזרחי.

המנוח נתן ידו לביסוס השירותים הדתיים הממ-
לכתיים, תרם תרומה חשובה להתפתחותם ויום את
חוק המועצות הדתיות, שנתקבל בכנסת השישית.

אנו משתתפים באבל המשפחה ושולחים לה תנ-
חומים.

יהי זכרו ברוך.

(חברי הכנסת מכבדים בקימה את זכרו של המ-

נוח.)

בקנסות קבועים בחוק. נוסף על כך אין זה נכון לומר,
כפי שאמרת, חבר-הכנסת עמאר, שבית-המשפט אינו
עושה שימוש בסמכותו להטיל קנס פי שלושה משווי
ההגאה. הוא עושה שימוש. אתה יכול לומר שלא
נעשה שימוש די הצורך בסמכות זו, אבל כבר נת-
קלנו במקרים שהקביעה של פי שלושה אינה מספקת
את בית-המשפט, ולפיכך התרחבה: במקום פי שלושה
— פי ארבעה.

מנשה עמאר (המערך):

מקרה אחד יש לך?

שר-המשפטים ש. תמיר:

יש יותר מאחד, במיוחד בעבירות כלכליות.

ולהצעות נוספות שהושמעו: נאמר כאן שהדרך
של הכפלה ב-100% בשל פיגור היא דרך גוקשה. אני
מציע לחברי הכנסת להיות מודעים למוסר התשלומים
הפגום והירוד הקיים היום בחברה הישראלית. הגיע
הזמן לכבד פסק-דין של בית-משפט גם במישור ה-
יומיומי השוטף שבין המדינה לבין האזרח. עונש שאליו
נלווית סאנקציה של תשלום בשיעור 10%, עונש כזה
יזכה למיצוי יותר מענשים אחרים שבהם אורחים המ-
תינו תוך הנחה שבהדרגה, לנוכח האינפלציה, הקנס
נשחק והולך.

הרעיון שהועלה כאן היום, לתשלום פיצויים למי
שנעצר לשווא, הוא לא ממין העניין ולא ממין הה-
צעה. במשרד המשפטים אנו מכינים הצעה בנושא זה,
בתיאום עם משרד האוצר. חברי-הכנסת שחל הגיש הצ-
עת חוק פרטית, ובהמלצתי היא הועברה לוועדת החוקה,
חוק ומשפט. אנו גדרו בשתי ההצעות יחד והנושא
יבוא על תיקונו. זה נושא כאוב. אמנם גם היום יש
לו תשובה בחוק — במקרים שאדם נעצר או הועמד
לדין ללא כל יסוד, יש לבית-המשפט סמכות לחייב
את המדינה בתשלום פיצויים.

היו"ר פ. שינמן:

אבקש מאת חברי הכנסת לקום.

אני מודיע בצער כי היום בשעות הבוקר נפטר
חבר-הכנסת לשעבר מר בנימין שחור.

מר שחור כיהן כחבר הכנסת בכנסות הרביעית,
החמישית, השישית והשביעית, וכן כיהן גם כסגן שר
הדתות.

המנוח היה ממייסדי "בני עקיבא" בארץ, מנהל

ו. חוק העונשין (תיקון מס' 11), תשל"ט—1979; חוק לתיקון פקודת השטרות (מס' 4),

תשל"ט—1979 *

(קריאה ראשונה)

הבחינה האחת היא העדר התיאום בין מעמדו למעשה של השק המאוחר לבין מעמדו מבחינה משפטית. בעוד השק המאוחר מקובל ונפוץ מבחינה מעשית והוא אמ"צ מקובל לפרעון חובות בעתיד באמצעות חשבון בנק, בדרך חסכונית ופשוטה יותר מאשר באמצעות שטרי חוב, הרי מבחינה משפטית יצא נגדו המחוקק וביקש לשרשו, ואילו בתי-המשפט נתנו גושפנקה חלקית לשימוש בו.

הבחינה השנייה היא העדר תיאום בין מעמדו של השק הדחוי מבחינה אזרחית לבין תוצאות השימוש בו בתחום הפלילי. בעוד שבתי-המשפט נתנו תוקף להסכם שבין הצדדים שלא להציג את השק לפני שהגיע המועד הנקוב בו כתאריכו, הרי במישור הפלילי פורש החוק כמטיל סאנקציה פלילית על המושך אם במועד המשיכה לא היה למושך כיסוי, וזאת גם כאשר קבעו הצדדים בהסכמה מועד מאוחר יותר לפרעון.

סעיפים 432 עד 434 לחוק העונשין, תשל"ו—1977, העוסקים במשיכת שק ללא כיסוי, שחוק העונשין (תיקון מס' 11) בא לתקן אותם, מעוררים בעיות רבות הן בתחום הפרשנות המשפטית והן בתחום אכיפת החוק. בית-המשפט מתח, לא אחת, ביקורת על המצב המשפטי שאינו מונע את השימוש בשקים הדחויים, מחד גיסא, אף שזו היתה הכוונה המוצהרת של תיקון סעיף 73א הנ"ל, ומאידך גיסא מביא לתוצאות שיש עליהן עוררין. באופן זה מי שנתן שק דחוי ודאג לכי-סוי ביום המשיכה, אך אין לו כוונה לפרוע את השק במועד המאוחר הנקוב בו, אינו עובר עבירה, בעוד שמי שאין לו כיסוי ביום המשיכה, אך הוא סומך על חברו שיציג את השק במועד מתוך כוונה לפרוע אותו באותו מועד, עובר עבירה. זהו מצב משפטי שיש בו, לכאורה, כדי לעודד לעבור עבירות.

לאור הנסיון שהצטבר מאז חקיקת סעיף 73א הנ"ל דיון הגיעה העת לעשות דבר לבחינה מחודשת של המדיניות בתחום זה. מטוטלת האפשרויות נעה בין מדיניות של מלחמה בתופעת השקים הדחויים וקביעת עבירה של עצם רישום תאריך דחוי על השק לבין מדיניות המכירה בשק הדחוי כאמצעי תשלום לכל דבר, עם כל המסכנות המתבקשות מכך.

ברור שנקיטת עמדה לעניין השקים הדחויים מחייבת בחינת המדיניות המוניטארית והפיסקאלית הרצויה לעניין שקים כאמצעי תשלום, והמתחייב מכך — בחינה מוקדמת של תופעה, של צרכי המציאות ושל ההש-לכות האפשריות של הפתרונות המוצעים על המדיניות הרצויה.

לאחר בדיקה הגיעו העוסקים בכך למסקנה כי יש לשנות את הגישה הרואה בשק הדחוי מכשיר "מאוס" וכי יש להעניק לאמצעי תשלום זה את המעמד הראוי לו מבחינת תפקידו במשק. הדעה הכללית היא כי השק

היו"ר פ. שינמן :

אנו עוברים להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 11), תשל"ט—1979 — קריאה ראשונה. את החוק יביא שר המשפטים.

משה עמאר (המערך):

אדוני היושב-ראש, יש לי הצעה שנדון במשותף על הצעת חוק זו ועל הצעת החוק לתיקון פקודת השטרות (מס' 4).

היו"ר פ. שינמן :

זה לפי רצונו של השר. האם שר המשפטים מסכים ?

שר-המשפטים ש. תמיר :

כן.

היו"ר פ. שינמן :

בבקשה, שר המשפטים.

שר-המשפטים ש. תמיר :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שתי הצעות החוק שאנו דנים בהן היום, האחת הבאה לתקן את חוק העונשין, והשנייה — את פקודת השטרות, עוסקות בסוגיית "השק המאוחר"; האחת במישור האזרחי והשנייה במישור הפלילי. אני, כמובן, מסכים להצעה לדון על שתי הצעות החוק במשותף. לא ראיתי מי המציע — — —

משה עמאר (המערך):

אני הצעתי.

שר-המשפטים ש. תמיר :

תודה רבה.

סעיף 73א לפקודת השטרות, שביטולו מוצע בהצעת החוק לתיקון פקודת השטרות, קובע ש"שק ש"הוצא לפני היום הרשום בו כתאריך השק, או שהוצא ללא תאריך, יהא ברי-פרעון עם הוצאתו, ויראו את תאריך יום ההוצאה, לכל דבר ועניין, כתאריך השק".

סעיף זה שולב בפקודה משנת 1963, במטרה למנוע את השימוש בשקים כאמצעי לאבטחת תשלומים העומדים לפרעון בעתיד על-ידי ציון תאריך מאוחר מתאריך מסירתו לידי הנושה. כוונת התיקון היתה למנוע את השימוש בשקים מאוחרים, אולם במשך השנים הוכח שלמרות ההוראה האמורה המשיך השק המאוחר לשמש אמצעי תשלום מקובל, בלי שהתעוררו בעיות מיוחדות בתחום המוניטארי לגבי סוג זה של שקים.

בעוד שהמחוקק ביקש לבער את תופעת השימוש בשקים מאוחרים המציאות היתה חזקה מן ההוראה, ובתי-המשפט נתנו לשקים אלה תוקף בתחומים מסרי-יים. המצב הקיים אינו משיב-רצון מכמה בחינות :

שבה חייב המוציא שק לדאוג לכיסוי הוקטנה, למעשה, מ־60 יום, שהם תקופה ארוכה למדי בתנאים של עכ"ש, ל־14 יום. חילול השק הופך להיות פרט מפרטי העבירה ולא אחד מהיסודות של חוקת הידיעה.

נוסף על כך נקבע כאלמנט של העבירה, במק"ביל לידעת חוסר הכיסוי, המצב שבו אמנם אין אדם יודע שאין חובה על הבנקאי לפרוע, אבל גם אין לו יסוד סביר לחשוב שיש חובה על הבנקאי לפרוע. הדבר הוסף לאור העובדה שמדובר בעיקר בשקים מאו"חיים, שבהם הוכחת הידיעה בזמן הוצאת השק קשה במיוחד.

עם זאת רצוני להוסיף שהעובדות מצביעות על כך כי בסאנקציה פלילית אין די לחיזוק מוסר התש"י לוגים וכי לשם כך יש להיעזר באמצעים נוספים ולא רק במישור הפלילי.

בד"בכד עם תיקון פקודת השטרות ותיקון חוק העונשין, תשל"ז—1977, כמוצע בהצעת החוק שלש"ניכם, שוקד משרד המשפטים, בשיתוף עם משרדים אחרים ועם מנהל בנק ישראל, על שורה של צעדים במישור המנהלי למלחמה בתופעה של שימוש בשקים ללא כיסוי.

אני מציע להעביר את שתי ההצעות לוועדת החו"קה, חוק ומשפט של הכנסת.

היור"ר פ. שינמן :

חברי הכנסת, כפי ששמעתם יהיה הדיון משולב על שני החוקים : חוק העונשין (תיקון מס' 11), תשל"ט—1979, והחוק לתיקון פקודת השטרות (מס' 4), תשל"ט—1979. שני החוקים מובאים לקריאה ראשונה. אנחנו פותחים בדיון. רשות הדיבור לראשון המשתתפים, חבר-הכנסת עמאר, ואחריו — לחבר-הכנסת האוונר.

משה עמאר (המערך) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שתי הצעות ה"חוק : חוק העונשין (תיקון מס' 11), והחוק לתיקון פקודת השטרות (מס' 4), מבטלות את מעמדו המיוחד של השק, והשק הופך להיות דומה לשטר חליפין.

סעיף 73 לפקודת השטרות (נוסח חדש) מגדיר שק מהו : "שק הוא שטר חליפין משרוך על בנקאי וברפרעון עם הדישה." מאידך גיסא מסמך הניתן תמ"רת אשרא, הלוואה או התחייבות לתשלום כעבור תקי"פה מסויימת, במועד קבוע בעתיד, או שניתן לקביעה — הינו שטר. ראה סעיף 3(א) לפקודת השטרות. אם כן, המשתמש בשק לביצוע פעולות של שטר מסלף את מטרת השק. זה הכלל.

מה המטרה של השק ? במקום שאדם ישלם כסף מזומן מכיסו צותן הוא שק. זו הוראה לבנק לשלם סכום כזה וזהו. זו המטרה העיקרית של השק. מה באים אנו לעשות בהצעת חוק זו ? אנו הולכים לקבוע מעמד מיוחד של שק מאוחר וגורעים ממעמדו של השק. בשל כך, כדי להתמודד עם הבעיה הזאת של מתן שקים מאוחרים, חוקק בזמנו, ב־1964, סעיף 73א, וזה לאחר דיון ממושך בכנסת באותה תקופה, והוא עבר בכנסת אחת לכנסת שנייה.

אינני אומר וגם אינני מניח שאין מקום לתקן חוק שנמצא כי אין הציבור יכול לעמוד בו. אדרבה,

המאוחר הוא מכשיר כספי רצוי. כן נמצא שאין מקום לטענה שהשק המאוחר כשלעצמו פסול בשל היותו תוספת לאמצעי התשלום ; אדרבה, השק המאוחר הוא מכשיר יעיל למתן אשראי ולגבייתו.

משה שמיר (התחיה—בנא"י) :

זה משתלב בתכנית הכלכלית החדשה ?

שר-המשפטים ש. תמיר :

זה בוודאי לא סותר אותה.

חבר-הכנסת שמיר, אני שמח בעניין שאתה מגלה בנושאים הכלכליים. זה בא להתמודד עם מצב של הוראת חוק שאין חיים עליה, ואין לך דבר גרוע ממערכת של אכיפת הלכה שאין פועלים עליה.

משה שמיר (התחיה—בנא"י) :

אבל אתה מוסיף — — —

שר-המשפטים ש. תמיר :

ואם זה לא בשקים, יש הבדל ? כאן אנו מתאמים את המצב המשפטי, האזרחי והפלילי, לצרכים האוב"י קטיביים.

כדי להתאים את המצב החוקי למציאות הכלכלית מוצע לתקן את פקודת השטרות, לקבוע ששק שתא"ריכו מאוחר מיום הוצאתו לא יהיה ברפרעון ולא יהיה ניתן לקיבול אלא החל ממועד התאריך הנקוב בו. כאן יש גם תשובה על השאלה שלך, חבר-הכנסת משה שמיר. תיקון זה מחייב גם את ביטול הוראות סעיף 73א שהזכרתי בראשית דברי.

שינוי הגישה בדיני השטרות לעניין השק המאוחר מחייב שינוי התייחסות גם במישור הפלילי, וזאת כדי למנוע את העדר התיאום בין מעמדו של השק הדחוי בתחום האזרחי לבין תוצאות השימוש בו בתחום הפ"לילי. כדי להתאים את העבירה של הוצאת שק ללא כיסוי למהותו המחודשת של השק המאוחר מוצע לק"בוע שהתאריך הקובע לעניין העדר כיסוי בשק מאוחר הוא לאו דווקא מועד הוצאתו אלא המועד שנקבע כתאריך הפרעון. משיכת שק ללא כיסוי בשק דחוי תיבחן לפי הכיסוי במועד שהצדדים נתכוונו לו כיום הפרעון. מועד משיכת השק בשק מאוחר אינו רלבאנטי לעניין זה.

חיים קורפו (הליכוד) :

מה זה "לאו דווקא מועד הוצאתו" ? — — — שני התאריכים יקבעו ?

שר-המשפטים ש. תמיר :

לא קראת את החוק, חבר-הכנסת קורפו ? להיפך, היום הקובע הוא היום שהצדדים נתכוונו לו כיום הפר"עון, ומועד משיכת השק בשק מאוחר אינו רלבאנטי.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נוסף על השינוי שהזכרתי להתאמת המישור הפלילי למעמדו המחודש של השק המאוחר כוללת ההצעה שינויים בסעיפי חוק העונשין העוסקים במשיכת שק ללא כיסוי. בין השאר מועלה הקנס הכספי על העבירה מ־2,000 לירות ל־50,000 לירות, או קנס פי שלושה מהסכום הנקוב בשק, לפי הסכום הגדול יותר. אם החברים בוועדה ירצו גם כאן לכתוב "פי ארבעה", לא אתנגד. התקופה

להגיש תביעה. פושט-רגל, או העומד לפשוט רגל, תקופת הביניים הזאת פרובלמאטית ביותר.

בהצעה זו אין פתרונות. יש פתרונות לגבי שטרי חליפין ואפילו שטר חוב רגיל — יש ערבות, יש ערבים. בדרך-כלל אם אדם נותן איזו שהיא תמורה ומקבל שטר חוב הוא מבקש ערבים. כך יש איזו שהיא ערבות; כאן אין ערבות והאיש הזה יעמוד כנושה, בפי שיטת-רגל, כמו יתר הנושים ללא בטחונות. לגבי הת-קופה הזאת אין לנו פתרונות.

חיים קורפו (הליכוד):

מי מחייב אותו לתת שק?

משה עמאר (המערך):

אנחנו לא מדברים עכשיו על אדם מסוים. חבר-הכנסת קורפו, אנחנו מדברים עכשיו על מושג משפטי שהצעה זו יוצרת והשלכותיה לגבי חיי היום-יום. לי דוגמה, כל אדם מסוים שירצה לעסוק בזה — אם זה סוחר, תעשיין, יצרן, אדם רגיל, עובד מדינה — כל מי שעוסק בזה נכנס לתוך אותה בעיה שאני מעורר כאן ושאלנו יוצרים אותה עליידי הצעת חוק זו של שק מאוחר.

ישר המשפטים אמר, ואני מסכים אתו בנקודה זו, שיש נוהגים ועדיין נוהגים לקבל שקים מאוחרים. הדבר הזה קיים למרות סעיף 73א. אם כך הדבר אל לנו לבטל סעיף 73א, אם יום ההוצאה ויום זמן הפר-עון אינם אותו יום, אפילו כאשר אפשר לגבות שק מאוחר באותו יום, עם קבלתו, אלא יש לבטל את המצב הלא נכון של קיום עבירה פלילית לפי סעיף 432 לחוק העונשין. משום שעל-פי המצב החוקי היום אדם המושך שק שביום הוצאתו אין לו כיסוי, אבל ביום הנקוב בו יהיה כיסוי, עובר עבירה ביום הוצ-אתו לפי סעיף 432. זאת צריך לתקן. על כך השיגו בתי-המשפט. בזמן שחוקק סעיף 73א עליידי הכנסת הופיע ממלא-מקום שר-המשפטים דאז המנוח בכור שט-ריח, ז"ל, ואמר: "אין כוונת הממשלה ליצור עבירה פלילית. היא מציעה תיקון שלפיו יעמוד שק דחוי לפרעון ביום הוצאתו. הכוונה היא לתת זכות אזרחית להגשת השק לפרעון, אבל ברור שתהיה זו עבירה פלילית אם ביום הנקוב בשק כיום הפרעון לא יהיה לו כיסוי." זו היתה הכוונה, אולם גיסוח החוק היה שונה. הפירוש שבתיה-המשפט נתנו לחוק היה: אף ש-כוונת המחוקק היתה שלא ליצור עבירה פלילית, החוק כפי שנוסח יצר עבירה פלילית. על כך אמר השופט ממלא-מקום נשיא בית-המשפט העליון, השופט לגנדי, בעירעור פלילי 551/77: "לפיכך על כורחי חייב אני להסכים למסקנת ההרשעה — — — — — ואם הצדק נמצא לוקה מן הדיון, לא בידינו הוא לשנות זאת." הוא חייב היה לקיים הרשעה, אף שהוא לא היה בדעה שזו היתה כוונת המחוקק, כי לא כך רצה המחוקק, אבל החוק כפי שיצא כך יצא. אם אין בידי בית-המשפט לשנות, בידינו לשנות, בידי המחוקק לשנות.

אני מציע, במקום לשנות כל כך הרבה כמוצע, נשנה את סעיף 432 של חוק העונשין ונקבע שלא יום ההוצאה הוא היום הקובע לגבי העבירה הפלילית אלא היום הנקוב בשק. יישאר בתקפו סעיף 73א, אין מעמד מיוחד של שק מאוחר, עם כל הבעיות המש-

חוקים חייבים להיות כאלה שאפשר לחיות אתם ושי-אפשר לקיימם. אך הסיבות והמטרות שהיו לפני הכנסת באותה תקופה, בשנת 1964, לחקיקת סעיף 73א קיימות גם כיום: האחת — לצמצם את היכולת של ניפוח אשראי שאין עליו ביקורת. זה מגדיל את האינפלציה, מגדיל את נפח האשראי. ואם רוצים אנו לתת דוגמה בימים אלה, הרי כעת הבנקים מוכרים איגרות-חוב צמודות של לקוחותיהם, וזאת כדי לשלם שקים מאו-חרים כאלה הנמצאים בבנקים. חלק גדול מהאיגרות האלה שהבנקים מוכרים הן איגרות של לקוחות שאין כיסוי לשקים שהם נתנו, ומדובר בשקים של תעש-ינים, של יצרנים או של סוחרים, ולא דווקא של אנשים אחרים העוסקים בספקולאציות.

המטרה השנייה של סעיף 73א היתה למנוע תמריץ לביובו וגם לשמור על האדם בעל היכולת הכספית המצומצמת, על העובד השכיר. אם אדם כזה נכנס לחנות, והסוחר מאפשר לו קנייה בשקים מאוחרים, ללא ערבויות — לא בשטרות אלא בשק אחר — זה מקל עליו לרכוש אותו חפץ. לדוגמה, אם ירצה לקנות טלוויזיה צבעונית, יאמר לו הסוחר: שלם לי עכשיו 10,000 לירות ותן לי כך וכך שקים למשך חצי שנה — שנה. זה תמריץ לרכישה.

חיים קורפו (הליכוד):

ואם הוא נותן שטרות, מה ההבדל?

משה עמאר (המערך):

לשטרות דרושות ערבות והתחייבויות, וזה כבר חיי-שוב אחר.

חיים קורפו (הליכוד):

הוא יכול לקחת שטר — — —

משה עמאר (המערך):

אני אומר: שטר הוא דרך. אדם הקונה בשטר קונה באשראי. במקרה שאני מדבר עליו קל מאוד לאדם. הוא מוציא פנקס שקים, כותב שקים ויש לו טלוויזיה, ולאחר מכן הוא מושעבד לאותם שקים, ואם אין לו אפשרות לשלם הוא יכול לקחת משיכתי-ית מהבנק בסכום מוגבל כדי לרכוש אותה טלוויזיה צב-עונית או אותו חפץ. ואגב, אילו היה צריך לשלם עליו בכסף מזומן לא היה קונה אותו. זה תמריץ לביובו, ואולי לא דווקא לביובו אלא תמריץ להוצאה מעל היכולת. את זה מאפשר השק המאוחר. ללא השק המאוחר היה קשה יותר. הנימוקים הללו שהיו בשנת 1964 קיימים גם היום.

מה יש בהצעה זו נוסף על כך? — בקבעה מעמד מיוחד לשק המאוחר היא גם לא נותנת לו את ההגנות הקיימות לשטר חליפין בפקודת השטרות. כאן מתער-רות בעיות משפטיות לא מעטות: מה טיבו של אותו מסמך הנמצא בידי אדם בתקופת הביניים מתאריך-ה-הוצאה עד תאריך זמן הפרעון הנקוב בשק? — לפעמים יש שקים שהתקופה בין תאריך הוצאתם לתאריך זמן הפרעון שלהם היא שישה חודשים. מה טיבו של אותו מסמך ולמה הוא נחשב? מה קורה אם מושך השק הות עומד לצאת מן הארץ? אם המחוקק בשק ירצה להגיש תביעה יאמרו לו: אין לך עדיין עילת תביעה משום שהזמן הנקוב בשק עדיין לא הגיע ואינך יכול

חבר-הכנסת משה עמאר. עם זאת אני מעדיף את ההצעה על המצב הקיים.

לפי החקיקה הקיימת עשינו רבים לעבריינים. תחוק היה כל כך רחב שאנשים בעלי אמצעים לא יכלו לתת דעתם בדיוק למצב החשוב שלהם בבנק בשעה שהוציאו שקים, ומנהלי מפעלים וגזברים היו בחזקת עבריינים, אם כי דאגו לכך שבבוא יום הפרעון יהיה כסף מספיק בבנק, ולא תמיד גם בזה הצליחו. לכן מוטב להגיד שתהיה הגדרה כפי שמוצע כאן, ושמי עשה העבירה יהיה כאשר השק מוגש, בסופו-של-דבר, לפרעון בבנק ואין מכבדים אותו, ולא מה שהיה בי-דעתו של אדם כאשר הוציא את השק ולא מה היו תקוותיו או סיכוייו לכבד את השק במועד שיוגש.

לכן אני חושב שצריך לחייב את שתי ההצעות האלה, מפני שהזמן גרמן והן הולכות בעקבות הנוהל והנהוג של הציבור, בלי להפוך חלק גדול מציבור הנזקקים למעשים אלה לעבריינים, ללא צורך.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אבנרי, אחריו — לחבר-הכנסת רובינשטיין, ואחריו — לחבר-הכנסת שילנסקי.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, כמו בוויכוח ה-קודם אפשר לעמוד על מיעוט העניין של חברי הכנסת במעשה חקיקה הנוגע לכלל אזרחי המדינה, והלוואי והיה בשוק רק מיליארד של שקים דחויים על כל חבר כנסת הנמצא כאן. אגב, אינני יודע מדוע מדב-רים על שקים, נדמה לי שיש מלה עברית טובה — המחאה, ולא ברור לי איך נתגלגלה מלה זרה לשפה העברית לחקיקה.

לעניין עצמו. אני חושב שכל הפרשה הזאת מהווה דוגמה מעניינת לגבי מגבלותיו של חוק. הכנסת ב-1964, לפני שכל המשתתפים בדיון היים היו חברי כנסת, נדמה לי, חוקקה חוק שבא לשנות סדרי ברא-שית בממשק הישראלי. המשק הישראלי התעלם מהחוק. החוק היה קבור במשך כל השנים האלה בספרי חוק והיה כלא היה. המשק והאזרחים התעלמו מקיום החוק פשוטו כמשמעו, באשר החיים חוקים מכל חוק, ולא החיים באים לשרת את החוק אלא החוק בא לשרת את החיים.

לכן אני מסכים עם דברי שר המשפטים וחולק על דברי חבר-הכנסת עמאר בהתייחסותו להצעת החוק ה-הזאת. הצעת החוק הזאת באה לבטל חוק קודם של הכנסת שהיה מופרך מיסודו, שנתקבל בלי מחשבה מספקת כפי שמוכיחות התוצאות, ואנו עכשיו חוזרים ומתאימים את החוק למציאות הכלכלית. כל מי שעובד בחיי המשק בישראל יודע שכלל לא יתואר המשק בלי השקים המאוחרים או כפי שהם נקראים בשפת העם — השקים הדחויים. מתגלגלים אליהם ורבות שקים דחויים במשק. כל אחד מאתנו חותם על שקים דחויים אם הוא מגלה משק כלשהו. חוק שהופך לעב-יין כל אדם הפועל במשק הוא חוק פסול מעיקרו, וטוב לבטלו.

הייתי יכול להסתפק בזה לולא הייתי חושש שאנו בקרוב נעמוד לפני מבול של שקים דחויים, ואני די-

פטיות הכרוכות בכך, אין לנו עבירה פלילית אלא אם כן ביום הנקוב בו אין כיסוי לשק.

ולגבי פרט נוסף בהצעת חוק זו: סעיף 1 — הח-לפת סעיף 432 — יוצר תקופת חסד של 14 יום. אני חושב שתקופת חסד זו יש בה שיבוש רציני לגבי עניין של תשלום השק. היא יוצרת שתי בעיות: בחוק הקודם היתה תקופה קבועה של 10 ימים, אבל היא יצרה חוקה שאם תוך 10 ימים האיש לא שילם לא יוכל לשלם; כאן אנחנו לא באים לקבוע חוקה אלא נותנים לו תקופת חסד. הוא יכול לבוא לבנק, הבנק יאמר לו שהיום אין, שיבוא מחר. הוא יבוא למחרת. אם תוך 14 יום יפרע את השק, אין בכך עבירה.

בהמשך הסעיף נאמר: "(א) המוצא שק משמך והוא יודע שאין חובה על הבנקאי לפרוע את השק מן התאריך הנקוב בו עד 14 יום לאחריו, או אין לו יסוד סביר להניח שיש חובה כאמור על הבנקאי, וה-שק הוצג לפרעון תוך התקופה האמורה וחולל, דינו מאסר שנה — — —". בסעיף קטן (ג) של סעיף 432 נאמר: "הוצג שק לפרעון תוך התקופה האמורה בסעיף קטן (א) וחולל והמוציא לא פרעו תוך 10 ימים מיום שדרש זאת האוחז ממנו, חוקה שהוציא את השק בידיעה או באין לו יסוד סביר להנחה כא-מור בסעיף קטן (א), ועליו הראיה לסתור". שוב, ה-גבילה של 14 יום היא הגבלה שיוצרת את העבירה. אם הוא הציג אותו לאחר 14 יום? אם אדם מחזיק שק ומציג אותו לפרעון אחרי חודש, אין עבירה לפי סעיף 432. לא נוצרה עבירה, כך אפשר לפרש.

אני בדעה שהמגמות של ההצעה הזאת, המחייבות על-פי המצב המשפטי הקיים, הן רצויות וצריך להקן אותן, אבל התיקון לא חייב להיות כזה שאנחנו משנים באופן יסודי מצב משפטי, ללא צורך. אני מסכים שוועדת החוקה, חוק ומשפט תדון בנושא באופן יסודי לגבי הבעיות שהתעוררו כאן ואני חושב שנוכל להגיע לסיכום.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת האוזנר, ואחריו — לח-בר-הכנסת אבנרי.

נדעון האוזנר (המפלגה הליברלית העצמאית):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חמישה חברי הכ-נסת הנכבדים. כל הנשא של שקים מאוחרים הוא נושא כאוב. השימוש בשק מאוחר מעוות, בעצם, את מהותו של השק. שהרי השק מטבע ברייתו, אופיו הוא מסמך שצריך להיות ברי-הגשה וברית-שלום מידי. אבל מקובלנו שמנהג ישראל — תורה. המנהג הזה נשתרש ונשתבש בארץ ואין אפשרות עוד לחזור ממנו. יתירה מזאת, כאשר הכנסת בשעתה ניסתה לעצור את הזרם של שקים מאוחרים, שהיום מוצע לבטלם, וקבעה שאפשר להגיש את השק המאוחר בכל מועד שהוא, לא הועלנו ולא כלום. עדיין הציבור הוסיף להוציא שקים מאוחרים, ומחזיקיהם נמנעו מלהגיש אותם לבנ-קים לפרעון. לנושא הזה שהוא, למעשה, שיבוש של אופי השק אין פתרון קל. גם הפתרון שהכנסת נתנה עד כה איננו קל ויהיו דרושים פתרונות נוספים גם לאחר הפתרון החדש. בצדק הצביע על הדברים האלה

הבנקאי ולא האשראי מאדם לאדם. שק מאוחר הוא נייטרלי מבחינה זו.

אשר להצעה לתקן רק את החוק הפלילי כדי לקבוע עבירה רק על אי-תשלום ביום הנקוב, כפי שהציע חבר-הכנסת עמאר, לדעתנו חייב להיות תיאום בין המשפט האזרחי לבין המשפט הפלילי כדי שאנשים יקבלו מערכת מושגים קבועה לגבי המערכת כולה והמתחייב ממנה.

עלי להוסיף שיש מחלוקת באיזו מידה צריך בכלל המשפט הפלילי להתערב בתחום של השטרות והשקים ללא כיסוי. לפי המצב היום צריך נתון השק לדאוג לכיסוי במשך שישים יום. אנחנו סברנו שזאת תקופה ארוכה מדי. מי שמציג שק לפרעון לאחר 14 יום נוטל סיכון בתחום האזרחי, אבל לא ראוי להטיל עליו אחריות פלילית לאחר תקופה זו.

אדוני היושב-ראש, אני חייב לומר שהושקעו עמל רב ומחשבה מרובה בעיצוב וגיבוש סופי של הצעות החוק הללו. הן אתנו חודשים על חודשים, לאמיתו של דבר יותר משנה או שנה וחצי. הן עברו את ועדת השרים לחקיקה, וברגע האחרון נוספו ליטוש פה ולייטוש שם. נדמה לי שהיום שתי ההצעות עולות בקנה אחד ונותנות תשובה סבירה, מסודרת ומציאותית למצב. מעולם לא טעננו ואיננו טוענים שכל החכמה כולה מצויה במשרד המשפטים ובבנק ישראל, שיחד שקדו על המלאכה, וגם לא בוועדת השרים לחקיקה. אם בוועדת החוקה, חוק ומשפט החברים המשפטים ימצאו דרכים לתרום לגיבוש הדוק יותר ומציאותי יותר של ההצעה, רק נברך על כך.

אני מציע להעביר את הצעת החוק לוועדה.

היו"ר פ. שינמן :

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את חוק העונשין (תיקון מס' 11), תשל"ט—1979, לוועדת החוקה, חוק ומשפט כדי להכינו לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

ה הצ ב ע ה

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 11), תשל"ט—1979, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן :

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את החוק לתיקון פקודת השטרות (מס' 4), תשל"ט—1979, לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ה הצ ב ע ה

ההצעה להעביר את החוק לתיקון פקודת השטרות (מס' 4), תשל"ט—1979, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

חושש — מבחינה זו צדק חבר-הכנסת עמאר — שיש להתחיל לחשוש ממה שיקרה לכל השקים הדחויים האלה כאשר יעבור על המדינה נחשול של פשיטות רגל. אני חושב שהמדיניות הכלכלית החדשה של מר הורביץ, שהוכאה לכאן בשבוע שעבר, אם אפשר לקרוא לה מדיניות, פותחת תיבת פאנדורה של התמוטטות כלכלית שלא השר הורביץ ולא מישו אחר יהיה מסוגל לעצור אותה. התנופה של התדרדרות, האבטלה וסגירת המפעלים הקטנים ולאחר מכן אולי גם מפעלים יותר גדולים, יהיו כאלה שהכוונות הטובות של ממשלת הליכוד, תהיינה אשר תהיינה, אם תהיינה, לא יהיה בהן כדי לעצור את התנופה אחרי שהחלה. זה שייך לדיון הכלכלי ולא לדיון הזה, מלבד מבחינה אחת: אני חושש מאוד שעם צימצום האשראי ועם החנק של כל המפעלים, ובמיוחד של המפעלים הקטנים, שייחפסו כאן בצבת של חוסר אשראי ונסיגה כלכלית, ימצאו מפלט בהגברת מספר ההמחאות המאוחרות, והתנופה הזאת של ההמחאות הדחויים או המאוחרות תגדל בשיעור שאולי מציעי ההצעה הזאת לא לגמרי מודעים לו ברגע זה.

אצביע בעד הצעת החוק.

היו"ר פ. שינמן :

רשות הדיבור לחבר-הכנסת רובינשטיין. איננו באור למ. רשות הדיבור לחבר-הכנסת שילנסקי. גם הוא איננו באולם. אם כן, סיימנו את הוויכוח. רשות הדיבור לשר המשפטים, לתשובה.

שר-המשפטים ש. תמיר :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שתיים—שלוש הערות לדברים שהושמעו על-ידי חברי הכנסת.

באשר להערה על הגבלת האשראי: כאשר מוכרים באשראי המוכר הוא שנותן את האשראי. שק מאוחר, שטר או המחאה הם רק אמצעי גבייה. ככל שאמצעי הגבייה פשוטים ומהירים יותר צריך להגביל את הרצון להגדלת האשראי. הקונה יודע וצריך לדעת שהגבייה ממנו קלה, והדבר תלוי ברצון החפשי של שני הצדדים. ההנחה שלנו, חבר-הכנסת עמאר, היא שאזרחי המדינה אינם ילדים שאי-אפשר לסמוך עליהם, הם אנשים בוגרים היודעים את תוצאות מעשיהם, בין שהם חותמים על שק ובין שהם חותמים על שטר. ואם מנסים לפקח עליהם, כאילו היו זקוקים לאפוסטרופות, התוצאה היא עבריינות המונית שאינה באה לידי ענישה, דבר שהדעת אינה סובלת.

עניין הערבים אינו הכרחי בשטר. אם רוצים יש ערבים. ואם רוצים מקבלים שטר ללא ערבים. בשעתו היתה נהוגה טכניקה של שק מוסב, כאשר הערבות היא של אדם אחר. זה תלוי ברצון החפשי. המוכר הוא שמחליט אילו בטוחות הוא תובע ועל אילו הוא מוותר.

אשר לבחינה הכלכלית ולעניין סכנת התרומה השלילית לאינפלציה, מה שקובע הוא כמות האשראי

ז. החלטה בדבר תיקון טעות בנוסח חוק האונת סתר, תשל"ט—1979 *

שבסעיף 3 לחוק האונת סתר, תשל"ט—1979, אחרי "האונת סתר" יבוא פסיק, אבקש את אישורכם.

היו"ר פ. שינמן:
אני מעמיד את הצעת ההחלטה להצבעה.

הצבעה

ההחלטה בדבר תיקון טעות בחוק האונת סתר, תשל"ט—1979 (לפי סעיף 110(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח—1948) נתקבלה.

היו"ר פ. שינמן:
אנו עוברים לסעיף הבא: החלטה בדבר תיקון טעות בחוק האונת סתר, תשל"ט—1979. רשות הדיבור ליושבראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת גלס.

דוד גלס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
אדוני היושבראש, כנסת נכבדה, אבקש את אישורכם להחלטה של ועדת החוקה, חוק ומשפט בדבר תיקון בחוק האונת סתר, תשל"ט—1979. ההצעה היא

ח. חוק לתיקון פקודת הראיות (מס' 4), תש"ס—1979 ** (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הציע משרד המשפטים, בעקבות המלצת הוועדה לסדר הדין הפלילי, בראשותו של ממלא מקום נשיא בית המשפט השופט לנדוי, את הצעת החוק שלפנינו ה"מקנה, בעיקרה, לבית המשפט שיקול דעת לקבל כראיה בהליך פלילי אימרה בכתב שנתן עד מחוץ לבית המשפט.

בכנסת השמינית עברה הצעת חוק דומה את הקריאה הראשונה, אולם היא לא נדונה בוועדת החוקה, חוק ומשפט בשל היותה שנויה במחלוקת, בעיקר משום שאיפשרה קבילות אימרה שנמסרה למשטרה מבלי שהיתה לנאשם אפשרות לחקירה נגדית. הצעת החוק הנוכחית מתקנת ליקוי זה והיא קובעת כתנאי לקבילות הראיה שנותן הראיה הוא עד במשפט וניתנה לצדדים אפשרות לחקירה. בכך גיטל במידה רבה עוקצה של ההתנגדות לחוק, שכן זכותו של הנאשם לחקירה נגדית, שהוגדרה לא אחת כלכלי של המשפט בפלילי האדברסארי, נשמרת.

בנושא זה קבעה ועדת החוקה, חוק ומשפט, בעת הדיון בהצעת החוק, תיקון משמעותי ביותר להצעה המקורית של משרד המשפטים. העובדה שעדות מחוץ לבית המשפט תהא קבילה רק אם העד מופיע ומעיד בבית המשפט גופו טמנה בחובה סכנה חמורה שהגורמים העבריינים המעוניינים למנוע השמעתה של עדות ידאגו לכך שהעד לא יופיע כלל בעת הדיון המשפטי. הפתרון "האידיאלי" מבחינתו של הנאשם יהיה, במקרה הטוב, הסתרת העד עד יעבור זעם, ובמקרה הרע — חיסולו הפיסי, פשוטו כמשמעו. אשר על כן מציעה הוועדה סעיף מיוחד שיקבע שבית המשפט רשאי לקבל אימרה של אדם אף אם אינו מעיד בבית המשפט, כאשר בית המשפט שוכנע שמנסיונות העניין עולה כי אמצעי פסול שימש להניא או למנוע את נותן האימרה מלמסור את העדות.

ההוראה המשלימה לגבי קבילות אימרה מחוץ לבית המשפט היא זו הקובעת שבית המשפט רשאי להעדיף אימרה כזו על עדותו של העד שנמסרה בבית

היו"ר פ. שינמן:
אנחנו עוברים להצעת החוק האחרונה בסדר היום: חוק לתיקון פקודת הראיות (מס' 4), תש"ס—1979 — קריאה שנייה וקריאה שלישית. את החוק יביא יושב ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

דוד גלס (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):
אדוני היושבראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק לחיקון פקודת הראיות (מס' 4) איננה אולי הצעה אידיאלית מבחינת ראייה צרופה של דיני הראיות המ"קובלים כיום, אך זוהי הצעה שהחברה זקוקה לה והיא מתחייבת מצרכי השעה כדי לאפשר לשלטונות החוק להתמודד כראוי עם הפשיעה העולה וגוואה במדינה. ההצעה נותנת בידי בתי המשפט מכשיר חדש לעשיית צדק ולהבאת אשמים על עונשם, תוך כדי לחימה בנגע שהפך, לצערנו, למכת המדינה.

לפי המצב המשפטי כיום אימרתו של עד, להבדיל מנאשם, שנאמרה מחוץ לבית המשפט אינה קבילה כי ראייה בבית המשפט להוכחת תכנה. לפיכך אם חזר בו עד בשעת מסירת עדותו בבית המשפט מדברים מפלילים כנגד נאשם שמסר בהודעתו במשטרה, או מתכחש לדבריו הקודמים, אין דבריו במשטרה יכולים להיות הוכחה לאשמתו של הנאשם, אפילו משוכנע בית המשפט במידת השיכנוע הנחוצה במשפט פלילי שהדברים שנאמרו במשטרה הם דברי אמת.

בידוע נוהגים נאשמים, ובפרט האלימים והמסור-כנים שבהם ועושי דברם, לנצל מצב זה ולא אחת הם מצליחים עלידי הפעלת אלימות או אימים באלימות כלפי גופם או רכושם של העדים או יקיריהם לגרום לכך שהעדים יחזרו בהם בעדותם בבית המשפט מהדברים המרשיעים שמסרו בהודעותיהם במשטרה. תופעה זו, ההולכת ומתפשטת במדינה, גרמה לכך שנאשמים לא מעטים חמקו מבעד לרשת החוק ויצאו לחופשי בתיהם — לאחרונה בתדירות הולכת וגוברת — התריעו כנגד מצב דברים זה וביקשו מהמחוקק לסתום פריצה זו, הקוראת לא רק לגנב אלא גם לעבריינים אחרים, בחלקם אנשי הפשע המאורגן. אשר על כן

*נספחות.

** "דברי הכנסת", כרך 83, עמ' 3896 ; נספחות.

עונשם הראוי להם, ומקרי ההתעללות בעצורים הולכים ומתמעטים, כי אז החרשתי. אבל הרושם העגום הוא שהמקרים הולכים ורבים וחומרתם הולכת ומחריפה."

אורי אבנרי (מחנה שלי):

מה היא תשובת הוועדה על דברים אלה?

דוד גלם (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

מיידי.

אם בכל זאת סיימנו את הדיון בהצעת החוק ואת הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית הרי זה מכמה טעמים. ראשית, רבו והלכו המקרים של לחץ על עדים, ובעקבותיהם הביקורת השיפוטית על העיכוב בקבלת החוק. שנית, בעקבות שיחה עם היועץ המשפטי לממשלה שוכנעתי שחלו כיום שיפור לטובה וירידה במקרי האלימות המשטרית, ושמסקנות הוועדה הממשלתית המיוחדת שהוקמה לשם כך יתנו פתרון גם לבעיה שקוראים לה "משטרה החוקרת את עצמה". שלישית, ולדעתי זה החשוב ביותר, אני מקווה שורידת החוקה, חוק ומשפט תגיש בימים הקרובים לכנסת הצעת חוק שמטרתה להבטיח גוהלי חקירה תקינים במשטרה וירידה במספר הנעצרים על לא עוול בכפם.

מרדכי וירשניצקי (התנועה לשינוי ויזמה):
ההצעה נמצאת כבר לפני הוועדה.

דוד גלם (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אמרת שתובא לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חשוב וצריך תמיד לזכור ששמירה על זכויות הפרט היא חלק אינטגרלי, בלתי נפרד, של האינטרס החברתי הציבורי שהצעת התיקון לחוק הראיות מבקשת לחזק אותו.

כאמור, הצעת החוק יש בה חידוש, ולפיכך החליטה הוועדה לבקש משר המשפטים שבעבור פרק זמן סביר, שנה או שנתיים, תיבדק מחדש השאלה אם אכן יש צורך בחוק זה, לאור הלקחים שיצטברו עד אז.

ברוח זו, ולא בלב קל, אני מבקש להעביר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור לשר המשפטים.

שר המשפטים ש. תמיר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק במ"קורה, כשהועלתה עוד לפני שנים נתקלה בהתנגדות של משפטנים לא מעטים, בהם משפטנים בני-סמך, וזאת בשל החרדה הטבעית והלגטימית לזכויות הנאשם. מותר לי לומר כי באותו שלב, כעורך-דין מן השורה, אף בלבי היו היסוסים רבים מאוד מפני הוראות גורפות בכיוון זה, שמא חלילה יתקפתו זכויות אלמנטריות שהיוו חלק מחומת המגן לאדם גם כשהוא חשוד על מעשה עבירה או אפילו פשע. אלא שהפשיעה האלימה בצורותיה הברוטאליות ביותר גברו, ומה שחמור אף מכך — הונפה היד על מערכת עשיית הצדק בתי-המשפט. שופטים נאלצו לזכות נאשמים תוך שיכנוע מוחלט שהם אשמים, בחרון אף ובזעם, בתחושה שמתחת ידיהם יצא עיוות הדין, ושהחברה אינה זוכה להגנה שהיא ראויה לה מפני פושעים חסרי מצפון

המשפט, כאמור בסעיף 10א(ג) של ההצעה. בהתחשב באופי המיוחד של אימרה כזו הרי לא יורשע אדם על סמך אימרה כזו אלא אם יש בחומר הראיות דבר-מה לחיזוקה.

החידוש הנוסף שבהצעת חוק זו, לעומת קודמתה, הוא שכל אימרה של עד מחוץ לבית-המשפט תהא קבילה כראיה, ולא דווקא אימרה שנגבתה במשטרה בפרוצדורה מיוחדת. הצעה זו תאפשר, בין היתר, גם לבאי-כוחו של הנאשם להציג חומר ראיתי משלהם, ולא תהא זאת רק הפריבילגיה של המשטרה.

כאמור הצורך בתיקון לחוק נבע מנגע האיומים והאלימות המופעלים כלפי עדים, אולם ביסודו טבועה ההשקפה העקרונית, המחייבת שינוי בדיני הראיות, שימצאה את ביטויה בדו"ח ועדת הרפורמה למשפט פלילי באנגליה, משנת 1974, וכן בהוראת התקנות הפדראליזם של ארצות-הברית, שנכנסו לתוקף ב-1973. הגישה החדשה דוגלת בכך שאין להרבות בכללים טכניים של פסילה כאשר המטרה הראשונית של המשפט היא חקר וגילוי האמת. כל ראיה ראויה להתקבל אם יש בה כדי לתרום לבירור האמת ואם לא נתקבלה בדרך שיש בה כדי לפגוע בזכויות הנאשם. גישה זו גורסת שיש למעט ככל שניתן בדחיית ראיות בשל קבילות, ויש לאפשר לבית-משפט להיזקק לכל החומר שלפניו, כאשר הדגש מושם במבחן מהימנות העדות במקום במבחן הקבילות. דברים אלה יפים במיוחד לשיטת המשפט שלנו, שבה יושבים בדין שופטים מקצועיים ולא חבר מושבעים כמקובל בארצות-הברית ובאנגליה.

לא כל חכמי המשפט ולא כל שופטי בתי-המשפט העליון סומכים ידיהם על גישה חדשנית זו. קיימות גם אצלנו שתי אסכולות בנושא זה, אולם דומני שההולכת וגוברת ידם של מחייבי הרפורמה.

לא סוד הוא שהדיון בהצעת החוק בוועדת החוקה, חוק ומשפט התמזמה ונמשך תקופה ממושכת יחסית. שתי סיבות לכך. הסיבה האחת — שינוי מהפכני בדיני הראיות חייב שיקול-דעת מרובה, וכאמור הצעות קודמות ברוח החוק הנוכחי שהוצעו בכנסות אחרות לא הגיעו לידי מימוש חקיקתי. הסיבה השנייה, והיא עיקר, ואפשר בלב שקט לתת בידי המשרה מכשיר כה חשוב ועדין, וזו אכן תעשה בו שימוש אמין ואחראי שיבטיח את זכויות הנאשם. עלי-הצעת סגן השר יורם ארידור החליטה הוועדה פה-אחד ביום 2 ביולי 1979 לדחות את הדיון בהצעת התיקון לפקודת הראיות עד אשר יתקיים דיון בתלונות הרבות כנגד האלימות במשטרה, לפני שנותנים בידה סמכות חוקית חדשה.

בלב חברי הוועדה קינן החשש שביטא אותו שופט בית-המשפט העליון חיים כהן: "שאלתי את עצמי אם עלי-ידי השימוש השיפוטי אשר אנו השופטים עושים בראיות שהושגו עלי-ידי חוקרים-פושעים אין אנו עושים עצמנו שותפים לאחר מעשה לפשעיהם. כן סוף אין החקירה המשטרית כולה אלא הליך הנושא למשפט, ויש בפשעי החקירה להטיל צל כבד על הליכי המשפט הבאים בעקבותיה. אילו ראיתי שהועלנו בתקנתנו, ולו רק במקצת מן הקצת מן החוקרים-הפושעים באו על

היו"ר פ. שינמן:
לסעיף 1 של הצעת החוק הסתייגויות לחברי-הכ"נסת ורהפטיג, עמאר ווירשובסקי. רשות הדיבור לחבר-הכנסת ורהפטיג, להנמקת הסתייגותו.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):
ברשות היושב-ראש, מורי ורבותי, שר המשפטים כיבד אותנו בדבר נדיר. לעתים נדירות קורה שלאחר שיושב-ראש ועדה מביא הצעת חוק לקריאה שנייה ולקריאה שלישית יעלה השר על הבמה לתמוך בהצעת החוק. זה, כנראה, מפני שהצעת החוק חלשה וצריכה חיזוק. חז"ל אומרים שדברי תורה לא צריכים חיזוק, דברי חכמים צריכים חיזוק.

שר המשפטים ש. תמיר:
פשוט העליתי דברים שחשבתי שמן הראוי להת-ייחס אליהם.

זרח ורהפטיג (חזית דתית לאומית):
מותר לי להשתמש בנימוק זה. עשית זאת מפני שאתה מרגיש שזו הצעה מיוחדת, מרחיקת-לכת, משנה סדרים חשובים מאוד. אתה מרגיש שצריך להוסיף דברים לחיזוק ההצעה. זו באמת הצעה מרחיקת-לכת.

אזכיר שני פסוקים. פסוק אחד אומר: "ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת..." פסוק אחר, מנחמיה: "ותחת להם משפטים ישרים ותורת אמת, חוקים ומצוות טובים." שני פסוקים ושתי הגדרות — חוק ומשפט; חוקים טובים ומשפטים צדיקים, ישרים. שניהם נחוצים, הכרחיים, למערכת משפט צודקת. צריך חוקים טובים ומשפטים צדיקים. אי-אפשר זה בלי זה.

יש כיום נטייה בקרב שופטים מספר — בראשם אחד משופטי בית-המשפט העליון, או כמה מהם — להעביר את נקודת הכובד לשופטים. יש שופטים בישראל, אפשר לסמוך עליהם, לתת להם יותר ויותר סמכות, מרחב — איך אומר שר המשפטים? — לשיקול-דעתם הרחבה. החוקים צריכים להיות גמישים יותר, צריך מסגרת רחבה יותר.

אילו זה היה במשפט אזרחי, בבקשה. במשפט אזרחי יש לשופטים סמכות רחבה ביותר — עד שודא דדיני; אבל דווקא במשפט הפלילי אני חושש מפני הרחבת יתר, מפני הגמשת יתר זו. חוקי הראיות במשפט הפלילי, כל עצם מהותם באה להגביל, לסייג את השופט, שלא תהא לו יד חפשית גמורה, מוחלטת. מגמת חוקי הראיות להגן על הנאשם העומד בחזקת כשרות כל עוד לא הורשע, בהתאם לפתגם העממי: מוטב שחשעה עבריניים יתחמקו מעונש מאשר אחד זכאי יורשע שלא כדין.

סעיף 1 המוצע פותח שערים לרחבה לשופטים בהליכים פליליים — להערכתם, לראות עיניהם, ומי שחרר את השופטים ממגבלות רבות בשטח הראיות. אימרה בכתב שנעשתה מחוץ לבית-המשפט, בכל דרך שהיא, אפילו לא התוודה, בלי חתימת ידו של אדם — יכולה להיות אימרה בכתב, במכתב, בפתיחה, בסיפור, בשיר. מישור כותב איזה סיפור, אחר כך זה ימשש ראייה או על סמך זה יוחלט במשפט פלילי, או על סמך איזה שיר. הכול יכול להיות. לא דרושה

וחסרי תחושה אנושית אלמנטארית. אף משפטים — קודם גבר ההיסוס שבלבם על כוונת השינוי נאלצו להגיע למסקנה שאין מנוס מן השינוי.

עם זאת, כדרכנו במשרד המשפטים, לא רצינו לזנק לתשובה קיצונית בלחץ נסיבות שאולי הן חולפות. זימננו את נציגי לשכת עורכי-הדין יחד עם טובי היועצים של המשרד, עם עורכי-דין שונים שהיו להם עמדות קיצוניות נגד ההצעה, וחיפשנו דרך מאוזנת שתשלב שינויים לעשיית הצדק במסירת זכויות הנאשם החשוד אפילו בפשע, והגענו לתשובה המגובשת בהצעת החוק שלפנינו.

ההצעה התעכבה בוועדת החוקה, חוק ומשפט. עם כל הכבוד ליושב-ראש הוועדה, לא שוכנעתי ואינני משוכנע גם היום שהדחייה היתה מוצדקת. היא ארכה כשנה-וחצי. ניתן היה למצות את ההיסוסים בפרק זמן קצר יותר. אבל טוב מאוחר מאשר לעולם לא. וטוב שהעבודה נסתיימה.

במהלכה של תקופה זו סברנו שיש לצעוד צעד נוסף קדימה לגבי אדם הנעדר מזירת ההוכחות, אם הסיבות שגרמו להעדרות הזאת יצדיקו זאת ואם הן כרוכות בנאשם, במעשיו, במחלוליו או באימוניו. הדברים מגורחים. כפי שאמר יושב-ראש הוועדה הם מקובלים גם על הוועדה.

בקבלנו את הרפורמה הזאת איננו מתכוונים דווקא לראיות הבאות מפי אנשי משטרה. מדובר בראיות חיצוניות, של עדים אחרים, לפעמים מדובר על-ידי הודעת של עדים שאינם אנשי משטרה, אורחים שהיו בצורה זו או זו, מעורבים או עדי ראיה ואפשר להיעזר בעדותם המקורית לעומת עדותם החדשה שניתנה תחת לחץ או איום, או בנסיבות דומות. אם יש טענה על משטרת ישראל הרי כל טענה לגיטימית אם היא מוכחת. אין לה ולהצית החוק הזאת ולא כלום. אני מגיח שחלק נכבד מאוד, אם לא רוב חברי הוועדה, יסכימו אתי שלא עולה על הדעת שחקיקה מתקדמת וצודקת תיבלם, בחינת סאנקציה כלפי המשטרה. מה עוד שלגבי החשש ממה שמרחש במשטרה לא המתננו לוולתנו, ושר הפנים ואנכיו מינינו ועדה של שני אנשים בני-סמך, בלתי תלויים, הבדוקים את הנושא הכאוב של שימוש בכוח לא סביר על-ידי אנשי משטרה כלפי נחקרים. יש לנו דעה נחרצת בנושא זה. הוועדה תמסור את ממצאיה בקרוב, ונפעל עליהם. למשרד המשפטים שורה של הצעות לשינויים במבנה המערכת כדי לוודא ולהבטיח טוהר מידות במשטרה וטוהר שימוש בסמכויות. זה יסוד מוסד למשטרה נקייה, שצריכה להתמודד עם פשיעה מלוכלכת.

על כן אני סבור כי אף שהחוק התמהמה — אולי זה לקח לעיתים, שצריך להיות שיתוף פעולה הדוק יותר מצד הכנסת וועדותיה לגבי יזמות כל כך חשובות, שהן צורך השעה — טוב שהוועדה שוכנעה לבסוף והסירה את הבלמים המיותרים, ויושב-ראש הוועדה בא היום למליאת הכנסת להציג את החוק כהלכה, עם ההנמקות הצודקות שלו.

אבקש מאת הכנסת לאמץ את ההצעה כחוק לכל דבר, לאחר קריאה שנייה וקריאה שלישית.

ורח ורפהפטיג (חזית דתית לאומית):

אני מתפלא מאוד, כבוד שר המשפטים. ומדוע? כי זה איננו כתוב בהצעת החוק.

שר המשפטים ש. תמיר:

אתה שומע דברי השופטים המייחלים לחוק זה.

ורח ורפהפטיג (חזית דתית לאומית):

ראשית, אני צריך לענות לך על קריאת-הביניים, שיש בה איי-הבנה. בהסתייגות שאני מציע אני אומר שאימרה שנמסרה לפני קצין משטרה, לאחר שהמוסר אותה הוזהר, יכולה להתקבל נגד עדותו, אבל לא בלי השופט. השופט הוא שיעריך וישפוט. או השאלה היא: איזה חומר נותנים לשופט? אם תגיע אימרה בכתב שלא נמסרה לפני קצין משטרה, לאחר שהמוסר אותה הוזהר כחוק, את זה השופט ידחה על הסף. אבל אם נמסרה אימרה לפני קצין משטרה לאחר שהמוסר אותה הוזהר כדיו, יכול השופט לשקול מה עדיף — האם האימרה הקודמת או העדות עכשיו. אינני מציע שהאימרה של הקצין תבוא במקום השופט. מדוע אתה אומר שאני מאמין לקצין יותר מאשר לשופט? חס-וחלילה, אני אומר שהחומר שהשופט מעריך צריך להיות יותר אמין ולא סתם אימרה בכתב. אינני יודע אם על ספסלי חברי הכנסת לא תמצא פתקים שתביא אחר כך לפני בית-המשפט ויאמרו לבית-המשפט: על יסוד זה תדונו.

יתר-על-כן, הוועדה הרחיבה ואמרה גם שאימרה שבכתב יכולה להיות ראיה שתתקבל על-ידי שופט גם אם לא הובא העד לבית-המשפט וגם אם לא הועמד לחקירה נגדית, כמובן אם יש סיבות.

שר המשפטים ש. תמיר:

— — — והעד נרצח על-ידי הנאשמים?

ורח ורפהפטיג (חזית דתית לאומית):

מה אתה משאיר לשופט? אתה משאיר לשופט החלטה בלי לספק לו שום נתונים, עם אילו אימרות בכתב, "אימרות כנה" אפשר לומר. אתה נותן לו חופש כה גדול. אני יודע, יכולה להיות גישה, וגם לי יש אמון בשופטי ישראל, אבל אינני יכול לומר שאני מסתפק במשפטים צדיקים ובשופטים ישרים. מוכרח שיהיו לנו גם חוקים טובים. יש לנו היים שלוש-מאות שופטים. אינני יודע כמה יהיו במשך הזמן. הומנים משתנים. אני בטוח שכל שופט שאני סומך עליו יעשה את הכול, אבל אז למה צריך בכלל חוקים? נבטל בכלל חוקים.

רבותי, ההסתייגות שלי היא, למעשה, הנוסח ש-היה בהצעה האורייגנאלית, זו שאושרה על-ידי ועדת המשפטים. התוספת שאחם מוסיפים לא עלתה על דעת המומחים המשפטים. שר המשפטים גם הוא מומח, ויש לו משפטים במשרד המשפטים. אבל תסמוך על אותם שופטים ומשפטים שהיו בוועדה ההיא, וב-המלצת הוועדה ההיא לא היה נוסח כזה. נוסח זה נחדש עכשיו בבית-מדרשו של שר המשפטים החדש, שבא בכנסת התשיעית. וגדמה לי שזה נוסח של סעיף המשאיר את הנאשם לגמרי לרשותו הטובה של ה-שופט, אבל אינו נותן לו את נשק ההגנה שהיינו

חתימתו של העד, ואף אם העד מכחיש את האימרה, את תכנה, את משמעותה, היא יכולה לשמש ראיה, והשופט יכול להאשים את הנאשם על סמך אימרה זו אם רק יש עוד דבר אחד. מה זה דבר? איני יודע איך ישקלו. יש בחוק הראיות מושג, משהו. בעצם לא צריך ראיה נוספת. מה היא אימרה בכתב? אדם יכול לכתוב בצורה של "משטה אני כך", בצורה לא רצינית, יכול לכתוב לשון הרע, אחד יכול לכתוב פתק לשני ללא כוונה שאי פעם זה ישמש ראיה. את האימרות האלה יאספו ואף שהעד צווח שזה לא נכון ישפטו על-פיהן, מפני שהשופט יתרשם. זה נותן ל-שופט מסגרת רחבה מאוד, כמו במשפט האזרחי שודא דדייני, והוא יתרשם ויפסוק. אני רואה בסעיף זה פירצה גדולה בחומת הראיות, שאין לה אח ורע לא במשפט האמריקני, שבדקתי אותו, וגם לא במשפט האנגלי, שלא הספקתי לבדוק אותו כראוי.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
בוודאי לא.

ורח ורפהפטיג (חזית דתית לאומית):

אני טוען זאת, כבוד שר המשפטים, כי אתה מו-פיע לפני הכנסת, שבה לא כולם משפטים, ואתה אומר: כך זה במשפטי העמים. אני הייתי דורש הו-כחות, כי אני בדקתי את המשפט האמריקני ואין דבר כזה; רחוק מזה. לסעיף זה אין אח ורע.

שר המשפטים ש. תמיר:

אתה יודע שחוק זה בא בעקבות המלצה של ועדה בראשות שופט עליון. אתה יודע שפסיקה ברוח זו כבר נפטקה בבית-המשפט העליון גם בארצות-הברית של אמריקה. ואני ריככתי את ההמלצה שקיבלנו מה-וועדה.

אמנון רובינשטיין (התנועה לשינוי ויזמה):
איוו המלצה של הוועדה?

ורח ורפהפטיג (חזית דתית לאומית):

כבוד שר המשפטים, לפני כמה ימים שוחחתי עם אחד מחברי הוועדה — יתר-על-כן, עם אותו פרופסור שהציע את ההצעה, והוא אמר שלא עלה על דעתו שהנוסח שיובא יהיה כזה. הם לא הציעו דבר כזה.

שר המשפטים ש. תמיר:
הם הציעו הרבה יותר.

ורח ורפהפטיג (חזית דתית לאומית):

הם הציעו את ההצעה בשנת 1974. או הוצעה הצעת חוק לכנסת. הדבר הופיע בהצעת חוק שהוגשה בכנסת השמינית — הצעת חוק לחיקון פקודת הראיות (מס' 3), תשל"ד-1974, שפורסמה בקובץ הצעות חוק מס' 1103, תשל"ד, עמ' 90. ושם נאמר על אימרת עד שנמסרה במשטרה "אימרת עד שנמסרה לפני קצין משטרה, לאחר שהוזהר כחוק".

שר המשפטים ש. תמיר:

ואז לקצין המשטרה פוסק במקום השופט. זה חומר מאה מונים. פה קבענו שהשופט, אחרי חקירת שתי-וערב, ועל יסוד נסיונו, הוא שיקבע. הצעה זו מרוככת מאה מונים גם מהמלצת ועדת-שמרון — — —

לפניו, הוא מת, איננו, והשופט יקבל עדות בכתב שכתב אותה חוקר משטרתי או מישהו אחר, זו האמירה שלו ועל כך הוא יסתמך.

מה אנחנו מבקשים כאן? אנחנו מבקשים דבר-מה, דבר נוסף לחיזוקה, משהו נוסף. ובתי-המשפט כבר קבעו חזר וקבוע מה הוא דבר-מה נוסף: האפשרות שיכול אדם לבצע עבירה נחשבת דבר-מה נוסף; אדם שהיה במקום — דבר-מה נוסף; שמישהו אחר אמר אותם דברים — דבר-מה נוסף. הדבר-מה הנוסף הזה הוא כל כך קל, איננו מהווה סיוע, זה איננו סיוע, זה משהו נוסף, קל-ערך, שיכול לחזק את העדות; ובהסתמך על משהו קל כחוט השערה יהיה אנחנו נוס-לים את העדות הזאת כולה, מביאים ומגישים אותה לפני השופט, ולשופט אין אמת-מידה, הוא קובע והוא ירשיע וישלח אדם למאסר על מעשה שמישהו כתב. הגענו למידת חריגה מדיני ראיות מרחיקה-לכת ביותר. ולמה עשינו זאת? כי הילכו עלינו אימים, הם אומרים: הנה, כל כך הרבה נאשמים יוצאים זכאים משום ש-עדים חוזרים בהם.

בנימין הלוי (התנועה הדמוקרטית):
לא רק בגלל זה, בגלל הפשע המאורגן עשינו את זה.

משה עמאר (המערך):
אינני יודע. אני מכיר את דעתם של חלק גדול מחברי הכנסת היושבים פה. איננו בטוחים שהמש-טרה וחוקרי המשטרה הגיעו לאותה רמה שהדברים שהם רושמים מפי עדים הם כאלה שאפשר לסמוך עליהם. מי לידי יתקע שחוקר לא ירצה לעשות לעצמו עבודה קלה ועל-ידי השאה לא באיוו שהיא דרך אחרת גובה עדות מאותו עד, וייתכן גם שהעד הזה לא יר-פיע בבית-המשפט? לכן ואמרנו: אם הגענו למצב כזה, אם מוכרחים, ואם אומרים לנו שהמצב הוא בל-תי-אפשרי, לא נעשה משפט ונאשמים יוצאים זכאים — או לפחות שתהיה הגבלה אחת: שנהיה בטוחים שהדברים הכתובים לא נכתבו בדרכים פסולות, שהאיש מסר את העדות הכתובה הזאת לפני חוקר המשטרה, שלא היה עליו לחץ, לא השיאו אותו, לא גרמו לו לחתום בדרך פסולה כלשהי. ובוה לפחות השופט צריך להיווכח ולשאול את עצמו ולומר: אם יש לי לפ-חות הוכחה שהדברים הללו נכתבו בדרכים לא פסולות אני יכול להסתמך על הראיה. אבל הוכחה כזאת חייבת להיות לראשונה, לפני שהשופט יוכל לקבל את הראיה הזאת. ואת זה אנחנו מבקשים בהסתייגות — שאם מקבלים דבר חמור כל כך שתהיה, לפחות, ההגבלה הזאת. זה מעט מן המעט כדי לשמור שמשפט לא יהפוך למשפט, שאדם לא ייענש על לא עוול בכפו, על סמך דברים שנאמרו מתוך נקמה או בשל טובת הנאה או מתוך לחץ.

גם חברי-הכנסת וירשובסקי מסתייג בנקודה זו, ויחד אנחנו מבקשים לקבל את ההסתייגות הזאת ול-הוסיף בסעיף קטן (1) את המלים "והאימרה לא נג-בתה בדרכים פסולות".

הי"ר פ. שינמן:
רשות הדיבור לחברי-הכנסת וירשובסקי, לתנקת הסתייגותו.

רגילים לתת לכל נאשם, נשק ההגנה שיצטרכו, לפחות, לשפוט אותו על-פי אילו שהן ראיות.

לא הרחקתי לכת, והסכמתי שאם תהיה סתירה בין העדות בבית-המשפט ובין העדות שמסר העד לפני המשטרה לאחר שהוזהר כחוק, יוכל השופט לק-בוע, בבחינת תפוס לשון ראשון; אבל לפחות האימרה הראשונה תהיה רצינית, וידע העד מה הוא אומר — אמירה בכתב לפני קצין משטרה לאחר שהוזהר כחוק, ולא אמירה בכתב שהוא כותב מבלי שהוזהר. הוא יכול לכתוב פאנטאסיה וכל מיני חלומות. על יסוד זה יישפט בבית-המשפט?

רבתי, אני מציע לכם לקבל את ההסתייגות שלי, שהיא צודקת יותר ונותנת ערובה שיובטח משפט צדק יותר מזה שמבטיח הסעיף כפי שהוא מנוסח, המסיר את רוב ההגנה מהנאשם.

הי"ר פ. שינמן:
רשות הדיבור לחברי-הכנסת עמאר, להנמקת הס-תייגותו.

משה עמאר (המערך):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנו דנים היום בחוק שהוא חריג במערכת המשפט בישראל, שאין לו אח ורע, כפי שאמר חברי-הכנסת ורשהפטיג לפני. כל אלה שאמונים על יסודות המשפט העברי והמשפט האנגלו-סאקסי, נפשם נקעה מדרך כזאת של הבאת ראיות במשפט פלילי.

הייתי רוצה לצטט את דבריו של השופט ויתקון בעירעור פלילי 325/76, והוא אמר: "סבור אני שאם נתיר לבית-המשפט לבסס הרשעה על הודעתו של עד שניתנה מתוך לכתלי בית-המשפט, גם כשאין העד מוכן לאשר את אמתותו, תהיה בכך סכנה חמורה. אם מותר להשתמש בהקשר זה במאמר הידוע: אין לדיין אלא מה שעיניו רואות ומה שאזניו שומעות, זוהי ערובה שאין לוותר עליה לקיום משפט הגון ול-הגנה על זכויות הנאשם, דבר שהמשפט מעלה על ראש דאגתו. הסתמכות על חומר ראיתי שנגבה במקום אחר אינה אלא העברת חלק מהאחריות השיפוטית ל-אותו מקום אחר. במקרה דגן נתקבל הרושם שהעדים שינו את גירסתם בשל השפעה שהושפעה עליהם מצד הנאשם. אך מי לידינו יתקע שבמקרה זה או אחר היו ההודעות שנמסרו למשטרה הודעות אמת ולא פרי הדמיון, מעשה שטנה ונקמה? וכי בטוחים אנו שתמיד נרשמים דברי העדים במשטרה או במקום אחר כלשונם וכרוחם? הירחורים אלה נראים בעיני רבים כהתעל-מות מן המציאות."

מדובר כאן בדיני נפשות. התוצאה של קבלת הצעת חוק זו היא שהמשפט נעשה בחדרו של חוקר המש-טרה. שם כותב חוקר המשטרה את העדות, ולא השופט כותב את העדות ומקבל אותה. ואנחנו מקבלים עדות שנמסרה אצל חוקר המשטרה. המשכנו הלאה בהצעה זו ואמרנו: אם העד בעצמו איננו מופיע, אין כאן חקירה נגדית. גם אז, באותם מקרים המצויינים בסעיף 2, אם או מקבלים את העדות שלו שנאמרה מתוך ל-כתלי בית-המשפט. ואין כאן חקירה נגדית, אין כאן עימות, אין כאן בדיקה, השופט לא ראה אותו ואינו יודע מי העד שמסר את הדברים, הוא אינו מופיע

מדיכ וירשובסקי (התנועה לשינוי זיומה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי את רשות הדיבור כדי לומר שלא מדובר בבעיה פוליטית, ואל תראו את זה כהסתייגות של שני חברי אופוזיציה כנגד קואליציה. בוועדה להלבטנו חודשים ארוכים בנו הקשה והמסוכן הזה. אנחנו עושים היום צעד רציני מאוד להגבלת זכויות הפרט, לא מתוך כך שאנחנו רוצים בזה אלא מתוך כוונה המציאות, כי אנחנו אומרים שהחיים שלנו במדינה הם בלתי נסבלים. ואם אנחנו רואים שבמשפטים פליליים המתנהלים אחרי חקירה של המשטרה נעלמים עדים מפני שהם אינם מוכנים להעיד, או שהם חוזרים בהם מעדותם, וכתוצאה מכך מסתובבים פושעים בחוצותינו, היינו צריכים לחפש דרך כיצד להילחם בתופעה.

החוק נחקק, הכרחי, ואפתח דווקא בטענה שהייתה נוטה אולי לקבל אותה, והיא שצריך להבטיח שגביית העדות לא נעשה בדרכים פסולות. אגב, משרד המשפטים גם הוא הסכים לדעה זו, אלא דעת רוב הוועדה היתה אחרת, משום שהרוב סבר שהדבר בא על תיקון בהצעת החוק, ואני מפנה אתכם לסעיף 10א(ג) האומר: "בית-המשפט רשאי לסמוך ממצאי על אימרה שנתקבלה לפי סעיף זה, או על חלקה, והוא רשאי להעדיף את האימרה על עדותו של העד, והכול אם ראה לעשות כן לנזק חסידות העניין, לרבות נסיבות מתן האימרה...". זהו חידוש שהיתוסף בוועדה. אמרנו "לרבות נסיבות מתן האימרה" והתכוונו במפורש: אם האימרה ניתנה בחופש ומרצון, יש להניח שהשופט יכשיר אותה; אם ניתנה בנסיבות אחרות, יש להניח שהשופט לא יכשיר אותה. לא רצינו להודק למה שהיה מתחייב לפי ההסתייגות של חברי-הכנסת עמאר וירשובסקי — משפט זוטא. אין צורך להתייחס לכתוב ולכל מקרה לעשות משפט זוטא, דבר שיסרביל מאוד את הליכי המשפט.

לא הבנתי — וכאן אני עובר להסתייגויות הראשונות של חברי-הכנסת וירשובסקי — במה הכוונה אימרה מחוץ למשטרה פוגעת בנאשם. ההיפך הוא הנכון: במשטרה לא נגבות הודעות שהן לטובת הנאשמים אלא כאלו שהן לרועץ לנאשמים. בא התיקון — וגם לשכת עורכי-הדין עמדה על כך, ובוצע — כדי להגן על זכויות הנאשמים ולהבטיח שעורכי-הדין של נאשמים יוכלו לאסוף ראיות ועדויות שידברו בזכותו של אותו אדם. למה להכשיר רק עדות שניתנה בפני קצין משטרה? אני גם מתפלל על המגמה לראות בקצין המשטרה סמכות יותר מהימנה משופט בישראל. אם האימרה נמסרה בפני קצין משטרה, היא מקבלת גושפנקה של דבר יותר מהימן ואמיתי מאשר הצהרה שניתנה בפני שופט בית-משפט? הכלל הפוסל עדות שמיעה, שהוא בעצם היסוד למצב המשפטי כיום, עבר זמנו מזמן ואנחנו אומרים: חוקה על השופט המקצועי, שיגיע אלי החומר, שידע לבור את הבר מן המומן ולהחליט החלטה נבונה ונכונה. העובדה שאתה מאפשר לו להזדקק לכל חומר שהוא בכתב היא, בסופו-של-דבר, לטובתו של הנאשם ולא להיפך.

אגב, העובדה שהוספנו בוועדה, ובאמת הוספנו, שגם בנסיבות מיוחדות שהעד אינו מופיע אפשר יהיה לקבל את העדות, הרי היא נובעת מתוך מגמה להגן על חייהם של עדים, כפי שהוזכר כאן קודם, משום שברגע שאתה מכשיר עדות רק במקרה שהעד עצמו

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי את רשות הדיבור כדי לומר שלא מדובר בבעיה פוליטית, ואל תראו את זה כהסתייגות של שני חברי אופוזיציה כנגד קואליציה. בוועדה להלבטנו חודשים ארוכים בנו הקשה והמסוכן הזה. אנחנו עושים היום צעד רציני מאוד להגבלת זכויות הפרט, לא מתוך כך שאנחנו רוצים בזה אלא מתוך כוונה המציאות, כי אנחנו אומרים שהחיים שלנו במדינה הם בלתי נסבלים. ואם אנחנו רואים שבמשפטים פליליים המתנהלים אחרי חקירה של המשטרה נעלמים עדים מפני שהם אינם מוכנים להעיד, או שהם חוזרים בהם מעדותם, וכתוצאה מכך מסתובבים פושעים בחוצותינו, היינו צריכים לחפש דרך כיצד להילחם בתופעה.

אני יכול בהחלט להבין את הרגשתו של חברי-הכנסת וירשובסקי לגבי התיקון שהוא מציע. אינני מתנגד לתיקון הזה ואצביע בשבילו. אבל גם אם התיקון הזה יהיה בחוק, וייתוספו המלים "האימרה בכתב גינת" זה בפני קצין משטרה לאחר שמוסרה הוועדה כדין, זה עדיין לא מספיק לי. כי, כפי שאמר יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, לא נחה דעתנו שאי-אפשר היום להוציא הודעות בצורת לחץ במשטרה, שאי-אפשר באיו דרך שהיא להשפיע בצורה קצת אלימה על האדם להעיד במשטרה, מחוץ לכתלי בית-המשפט.

מה אנחנו אומרים, בסך-הכול? אנחנו אומרים: בסדר, אנחנו משנים מדיני הראיות המקובלים ומאפשרים לקבל בבית-המשפט ולדון בהודעה שנאמרה מחוץ לכתלי בית-המשפט. באיזה תנאי, באיזה מקרה, באיזה הזדמנות? — כאשר שוכנענו שהאימרה הזאת לא נגבתה בדרכים פסולות. הרי זה דבר אלמנטרי שאם מישו דיבר ואמר דברים כתוצאה מלחץ פסול, אין לקבל את דבריו. לכל זה אנחנו מבקשים להוסיף עוד הגבלה. כלומר מקבלים את המהפך הזה במשפט שלנו, מקבלים את הדבר הזה באי-רצון ומתוך חרדה גדולה, אבל מקבלים את זה במשותף, כי אנחנו מרגישים שיש צורך להגן על החברה. אבל גם במקום שצריך להגן על החברה צריך להגן על הפרט ולדאוג לכך שאי-אפשר יהיה להוציא ממנו הודעות בדרכים פסולות. וטוב יותר אולי שלא תוצא אימרה אחת בדרכים פסולות משתחבטל עדות בגלל זה, או שעדות מסוימת תיפסל.

לכן, אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני פונה אל כל חברי הבית: אל תראו בזה איזה שהוא ויכוח בין אופוזיציה לקואליציה, בין שמאל לימין, אלא נסיון למצוא חוק שגם יגן על החברה וגם לא ישלול את זכות הפרט בצורה כזאת. ואני פונה אל יושב-ראש הוועדה, לאחר ששמע זאת, שיעלה ויסיכר את הלבטים ויצטרף לעמדה ולהסתייגות של חברי-הכנסת עמאר וירשובסקי, לאחר ששמע זאת, שיעלה ויסיכר את הלבטים ויצטרף לעמדה ולהסתייגות של חברי-הכנסת וירשובסקי. בלי זה אנחנו חשופים לפגיעה רצינית בזכויות האזרח ואנחנו גורמים, אולי, נזק יותר ממה שבאנו לתקן.

הד"ר פ. שינמן:

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, לתשובה.

הצבעה

מופיע בבית-המשפט יכול להיות שבעוד שעד עכשיו המאיימים למיניהם הסתפקו בכך שהשתמשו בשיטות פסולות כדי ללחוץ על עדים לשנות את עדותם, הרי עכשיו הם פשוט יחסלו אותם באופן פיס. האם בזה אנחנו רוצים?

אני מבקש לדחות את כל ההסתייגויות — אגב, חברי-הכנסת הלוי הסיר את הסתייגותו — ולהעביר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

היו"ר פ. שינמן:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצבעות. אני מעמיד להצבעה את ההסתייגות של חברי-הכנסת ורהפטיג לסעיף 1.

הצבעה

התיקון של חברי-הכנסת ז. ורהפטיג
 לסעיף 1 לא נתקבל.

היו"ר פ. שינמן:

אני מעמיד להצבעה את התיקון של חברי-הכנסת עמאר וירשובסקי לסעיף 1.

מאיר פעיל (מתנה שלי):
 אבקש למנות.

הצבעה

חוק לתיקון פקודת הראיות (מס' 4),
 תש"ס—1979, נתקבל.

היו"ר פ. שינמן:

סיימנו את מלוא סדרי-היום של הכנסת. הישיבה הבאה, אי"ה, מחר בשעה ארבע אחרי-הצהריים. היו ברוכים. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 19:38.

בעד התיקון של חברי-הכנסת מ. עמאר
 ומ. וירשובסקי לסעיף 1
 — 12
 — 20 נגד

התיקון של חברי-הכנסת מ. עמאר ומ.

וירשובסקי לסעיף 1 לא נתקבל.

סעיף 1, כהצעת הוועדה, נתקבל.

סעיף 2 נתקבל.

סעיף 3 נתקבל.

היו"ר פ. שינמן:

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. אני מעמיד את החוק להצבעה.